

LEGNICA

z nią zawsze
po drodze

Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Legnicy 2015 – 2020

LIDER PROJEKT SP. Z O.O.
ul. Marcinkowskiego 1/3, 61-745 Poznań
tel.: 61 828 08 11
fax: 61 62 32 257
e-mail: liderprojekt@liderprojekt.pl
www.liderprojekt.pl

**OPIS POWIĄZAŃ PROGRAMU Z DOKUMENTAMI
PLANISTYCZNYMI I STRATEGICZNYMI**

I.1.1 DOKUMENTY NA POZIOMIE KRAJOWYM

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 jest **podstawowym dokumentem wyznaczającym ramy polityki regionalnej Polski** do roku 2020. Zgodnie z wizją zapisaną w strategii w 2020 roku polskie regiony stanowiąc będą lepsze miejsce do życia dzięki podniesieniu poziomu i jakości życia oraz przez stworzenie takich ram gospodarczo-społecznych i instytucjonalnych, które zwiększają szanse realizacji aspiracji i możliwości jednostek i wspólnot lokalnych. Polskie regiony będą silniejsze gospodarczo, lepiej zintegrowane gospodarczo, społecznie i przestrzennie oraz bardziej samorządne w wyniku procesu decentralizacji i szerszego urzeczywistnienia zasady partnerstwa i subsydiarności. Realizacja tak nakreślonej wizji będzie możliwa poprzez osiągnięcie głównego celu strategii, którym jest **efektywne wykorzystanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju** kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. Realizacji celu strategicznego służyć będą trzy cele:

1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów,
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych,
3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

W ramach celu 2. ujęto **cel operacyjny 2.3. Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze**. W Polsce znajduje się wiele obszarów które, pomimo znacznej na tle innych jednostek terytorialnych zamożności, utraciły w ostatnich latach, na skutek zmian społeczno-gospodarczych, możliwości wzrostu i kreowania zatrudnienia z powodu upadku tradycyjnego przemysłu, gwałtownej zmiany koniunktury na wytwarzane produkty i usługi, degradacji środowiska przyrodniczego czy też powiązanej z tymi procesami degradacji infrastruktury, w tym mieszkaniowej, a także dużego odpływu ludności.

Do najważniejszych zagadnień, które powinny być brane pod uwagę przy projektowaniu i realizacji działań restrukturyzacyjnych i rewitalizacyjnych będą należały działania:

- wsparcie jakości kapitału ludzkiego,
- modernizacja struktury gospodarczej,
- wspierające nadrobienie zaległości w zakresie infrastruktury technicznej,
- wspierające modernizację i rozwój obiektów użyteczności publicznej o znaczeniu subregionalnym
- wsparcie kompleksowych programów rewitalizacyjnych obejmujących zagadnienia infrastrukturalne, gospodarcze i społeczne.

Działania w ramach tego obszaru problemowego polityki regionalnej będą prowadzone na podstawie lokalnych programów rewitalizacji.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 jest **najważniejszym dokumentem dotyczącym ładu przestrzennego w Polsce**. Jej celem strategicznym jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych do osiągnięcia: konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia i większej sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w długim okresie. W dokumencie wskazano, na nadrzędną ustrojową zasadę zrównoważonego rozwoju, z której wyprowadzono wprost zasady planowania publicznego. Wśród nich należy wymienić:

- zasadę racjonalności ekonomicznej,
- zasadę preferencji regeneracji (odnowy) nad zajmowaniem nowych obszarów pod zabudowę,
- zasadę przezorności ekologicznej i zasadę kompensacji ekologicznej.

Funkcjonowanie zintegrowanego systemu rozwoju zapewnią natomiast:

- zasada hierarchiczności celów zapewniająca koordynację działalności wszystkich podmiotów podejmujących decyzje z poszanowaniem subsydiarności organizacji władz samorządowych,
- zasada dynamicznego strefowania i wyznaczania obszarów planistycznych,
- zasada partycypacji społecznej (szerokiej i aktywnej).

Zasada preferencji regeneracji (odnowy) nad zajmowaniem nowych obszarów pod zabudowę oznacza w szczególności intensyfikację procesów urbanizacyjnych na obszarach już zagospodarowanych, tak aby minimalizować ekspansję zabudowy na nowe tereny. W praktyce zasada ta przeciwdziała rozpraszaniu zadań inwestycyjnych, przyczynia się do efektywnego wykorzystania przestrzeni zurbanizowanej, chroniąc jednocześnie przestrzeń wewnątrz miast przed dewastowaniem (zasada odnosi się do recyklingu przestrzeni).

W ramach Celu 2 Koncepcji pn. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów zaplanowano **działanie 2.3.2. Restrukturyzacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych i miast**. W punkcie tym ustalono, że działania polityki przestrzennej w odniesieniu do zdegradowanych obszarów zurbanizowanych mają na celu przywrócenie ich funkcji administracyjnych, społecznych i gospodarczych oraz stworzenie warunków sprzyjających ich powtórnemu zagospodarowaniu, dzięki skorelowanym interwencjom w sferze planowania przestrzennego, inwestycjom infrastrukturalnym oraz wsparciu zasobów ludzkich i przedsiębiorczości. Działania restrukturyzacyjne i rewitalizacyjne doprowadzą do **odzyskania atrakcyjności danego obszaru lub miasta**, do przywrócenia korzystnych warunków życia i podejmowania działalności gospodarczej oraz inwestycyjnej z wykorzystaniem istniejącego potencjału kulturowego i zachowaniem funkcji symbolicznych oraz przyrodniczych obszaru w procesie jego adaptacji do nowych funkcji.

ZAŁOŻENIA KRAJOWEJ POLITYKI MIEJSKIEJ

Projekt Założeń Krajowej Polityki Miejskiej określa podstawowe definicje, zasady i cele polityki rozwoju regionalnego w Polsce na lata 2014-2020. Strategicznym celem Krajowej Polityki Miejskiej jest **wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do kreowania wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy oraz poprawa jakości życia mieszkańców**. Cel strategiczny można opisać pięcioma celami szczegółowymi, których realizacja ma sprawić, że polskie miasta będą:

- **Konkurencyjne**. Poprawa konkurencyjności i zdolności głównych ośrodków miejskich do kreowania rozwoju, wzrostu i zatrudnienia.
- **Silne**. Wspomaganie rozwoju subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich, przede wszystkim na obszarach problemowych polityki regionalnej (w tym na niektórych obszarach wiejskich) poprzez wzmacnianie ich funkcji oraz przeciwdziałanie ich upadkowi ekonomicznemu.
- **Spójne**. Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich.
- **Zwarte i zrównoważone**. Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji.
- **Sprawne**. Stworzenie warunków dla skutecznego, efektywnego i partnerskiego zarządzania rozwojem na obszarach miejskich, w tym w szczególności na obszarach metropolitalnych.

Wskazano, że cel polityki miejskiej dotyczący rewitalizacji obszarów zdegradowanych wynika z pilnej potrzeby skoordynowanej odpowiedzi na wyzwanie, którym jest degradacja fizyczna, społeczna i gospodarcza wielu fragmentów polskich miast, zarówno małych, jak i największych. **Celem działań w zakresie rewitalizacji jest zmiana strukturalna danego obszaru – nie tylko poprawa jakości życia i walorów estetycznych, ale przede wszystkim przywrócenie na nim aktywności gospodarczej i społecznej.**

NARODOWY PLAN REWITALIZACJI

Narodowy Plan Rewitalizacji (NPR) ma być dokumentem rządowym, który **stworzy przyjazne warunki dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce**, np. poprzez:

- projekty zmian w prawie,
- stworzenie spójnego systemu i określenie źródeł finansowania rewitalizacji,
- promowanie dobrych praktyk,
- dzielenie się wiedzą oraz wypracowanie wzorcowych dokumentów.

Skierowany on będzie przede wszystkim do samorządów, ale też do społeczności lokalnych, osób prywatnych, przedsiębiorców, organizacji samorządowych. NPR ma **promować ideę „powrotu do miast”** – zwartych w zabudowie, ograniczających emisyjność, charakteryzujących się dbałością o zieloną infrastrukturę i jednocześnie przyjaznych mieszkańcom. Horyzont czasowy dokumentu to 2022 rok. Wyznaczenie go związane jest z jednej strony z dużymi środkami dostępnymi dla Polski z budżetu UE na lata 2014-2020 (przewiduje się, że na szeroko rozumianą rewitalizację będzie to nie mniej niż 25 mld zł), a z drugiej umożliwi zbudowanie mocnych podstaw dla krajowych instrumentów, po jego zakończeniu.

Zgodnie z NPR dobrze prowadzona rewitalizacja powinna być:

- **kompleksowa** poprzez zmiany w różnych sferach życia mieszkańców miasta – społecznej (np. edukacja, aktywizacja społeczna), kulturowej, gospodarczej (np. promowanie samozatrudnienia, ułatwienia w zakładaniu działalności gospodarczej), przestrzennej (np. remonty, działania infrastrukturalne dla tworzenia przyjaznego, bezpiecznego otoczenia) czy środowiskowej,
- **zintegrowana** poprzez współpracę i uporządkowanie działań różnych podmiotów (aby np. techniczna poprawa warunków zamieszkania na obszarach kryzysowych zawsze szła w parze z działaniami społecznymi adresowanymi do mieszkańców),
- prowadzona w ścisłej **współpracy ze społecznością** lokalną (a także przez nią samą),
- **skoncentrowana terytorialnie**, co oznacza, że powinna odnosić się do konkretnego zdegradowanego obszaru, a nie punktowych działań.

I.1.2 DOKUMENTY NA POZIOMIE REGIONALNYM

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020 jest narzędziem stymulowania i projektowania rozwoju, które kierunkuje działania władz oraz wskazuje obszary wymagające regulacji i finansowania. Nadrzędnym celem rozwoju województwa jest **nowoczesna gospodarka i wysoka jakość życia w atrakcyjnym środowisku**. Dolny Śląsk powinien być regionem koncentracji innowacyjnych podmiotów produkcyjnych i usługowych współpracujących z rozwiniętym sektorem badawczym oraz intensywnego rozwoju nowoczesnej turystyki opartej o współpracę międzyregionalną i transgraniczną, tworzących razem atrakcyjne miejsca do życia dla mieszkańców o coraz wyższych kwalifikacjach i rozwiniętej kulturze obywatelskiej.

Z głównego celu wynika osiem celów szczegółowych, wśród których najważniejsze dla Legnicy są (cele uszeregowane od najważniejszego do najmniej ważnego, zgodnie z sugestiami zawartymi w Strategii):

Cel 2. Zrównoważony transport i poprawa dostępności transportowej.

Cel 4. Ochrona środowiska naturalnego, efektywne wykorzystanie zasobów oraz dostosowanie do zmian klimatu i poprawa poziomu bezpieczeństwa.

Cel 3. Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP.

Cel 1. Rozwój gospodarki opartej na wiedzy.

Cel 6. Wzrost zatrudnienia i mobilności pracowników.

Cel 8. Podniesienie poziomu edukacji, kształcenie ustawiczne.

Cel 7. Włączenie społeczne, podnoszenie poziomu i jakości życia.

Cel 5. Zwiększenie dostępności technologii komunikacyjno-informacyjnych.

Osiągnięcie założonych w Strategii celów, będzie możliwe dzięki skupieniu prowadzonych działań w ośmiu kluczowych grupach, nazwanych Mikrosferami, skierowanych na wzmocnienie rozwoju gospodarczego Dolnego Śląska i kierunkujących racjonalny dobór przedsięwzięć.

W odniesieniu do rewitalizacji szczególnie istotne są następujące Mikrosfery i powiązane z nimi przedsięwzięcia:

Mikrosfera: ROZWÓJ OBSZARÓW MIEJSKICH I WIEJSKICH – grupa działań zakładająca **wzmacnianie węzłowych funkcji i rewitalizację ośrodków miejskich** oraz wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich przy ochronie najcenniejszych zasobów rolnych.

Przedsięwzięcia:

2.4.2. Przeciwdziałanie degradacji urbanistycznej miast i ograniczanie rozlewania się zabudowy.

2.4.3. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich, zwłaszcza zwartych powierzchni o charakterze parkowym.

Mikrosfera: ZASOBY – grupa działań zakładających podniesienie efektywności wykorzystania zasobów środowiska naturalnego i kulturowego regionu (w tym potencjału rozwiniętej, policentrycznej sieci osadniczej).

Przedsięwzięcie:

3.4.11. **Wspieranie działań na rzecz rewitalizacji zabytkowych zespołów urbanistycznych i najcenniejszych obiektów architektury.**

Legnica i powiat legnicki zostały również ujęte w trzech spośród dwunastu delimitowanych w strategii Obszarów Interwencji. Są to **strefy występowania szczególnych zjawisk lub specyficznych procesów, związanych często także z konfliktami przestrzennymi**. Wobec obszarów tych samorząd województwa ma możliwość podejmowania działań interwencyjnych, mających na celu rozwiązywanie sytuacji konfliktowej, pobudzenie rozwoju oraz pomoc w sferach jednoznacznie wymagających pomocy publicznej. Obszarami Interwencji w jakich znalazła się Legnica są:

- **Legnicko-Głogowski Okręg Przemysłowy**, określony jako monokulturowy, okręg gospodarczy oparty na wydobywaniu i przetwórstwie miedzi, o dużym stopniu urbanizacji i postępującymi przekształceniami środowiska.
- **Autostrada Nowej Gospodarki** – obszar o docelowo najwyższej dostępności transportowej w regionie, dzięki rozwiniętej, istniejącej i planowanej sieci autostrad, dróg szybkiego ruchu oraz transportowi wodnemu i kolejowemu. Obszar ten obejmuje najsilniejsze gospodarczo ośrodki miejskie województwa dolnośląskiego, które poprzez rewitalizację i odpowiednie uzbrojenie w infrastrukturę techniczną i teleinformatyczną oraz aktywną obsługę prawną i planistyczną mają szansę na przyciągnięcie kolejnych inwestorów i umocnienie swojej pozycji konkurencyjnej w nowoczesnej gospodarce.
- **Obszar rolniczy** – obejmujący głównie Nizinę Śląską i Przedgórze Sudeckie i charakteryzujący się najlepszymi w kraju warunkami dla produkcji rolnej, tzn. najwyższym wskaźnikiem waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej (najwyższa jakość gleb + najdłuższy okres wegetacyjny). Obszar ten wymaga ochrony i wsparcia poprzez aktywizację przemysłu przetwórstwa rolno-spożywczego w celu pełnego wykorzystania naturalnych predyspozycji i ukierunkowanie rozwoju produkcji żywności na kooperację przemysłu spożywczego z partnerami zagranicznymi .

Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2020 stanowi dokument planistyczny określający **działania, jakie władze województwa mają zamiar podjąć na rzecz wspierania rozwoju regionu**. Stanowi on element systemu wdrażania polityki spójności Unii Europejskiej. Program składa się z 11 osi priorytetowych, w tym 7 współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (1 mld 618,9 mln euro) i 4 z Europejskiego Funduszu Społecznego (554,4 mln euro).

OŚ PRIORYTETOWA 1 - PRZEDSIĘBIORSTWA I INNOWACJE

OŚ PRIORYTETOWA 2 - TECHNOLOGIE INFORMACYJNO-KOMUNIKACYJNE

OŚ PRIORYTETOWA 3 - GOSPODARKA NISKOEMISYJNA

OŚ PRIORYTETOWA 4 - ŚRODOWISKO I ZASOBY

OŚ PRIORYTETOWA 5 – TRANSPORT

OŚ PRIORYTETOWA 6 - INFRASTRUKTURA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ

OŚ PRIORYTETOWA 7 - INFRASTRUKTURA EDUKACYJNA

OŚ PRIORYTETOWA 8 - RYNEK PRACY

OŚ PRIORYTETOWA 9 - WŁĄCZENIE SPOŁECZNE

OŚ PRIORYTETOWA 10 - EDUKACJA

OŚ PRIORYTETOWA 11 – POMOC TECHNICZNA

W odniesieniu do rewitalizacji szczególnie istotne są następujące osie i wynikające z nich działania:

- OŚ PRIORYTETOWA 6 - INFRASTRUKTURA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ

Działanie: 6.3 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów

Cel szczegółowy: Wzmocnienie zdolności do rozwoju zdegradowanych społecznie, gospodarczo i fizycznie obszarów miejskich i wiejskich.

- OŚ PRIORYTETOWA 9 - WŁĄCZENIE SPOŁECZNE

Działanie: 9.1 Aktywna integracja

Cel szczegółowy: Aktywizacja społeczna i zawodowa osób i grup wykluczonych oraz narażonych na wykluczenie społeczne, która może być prowadzona na obszarach zdegradowanych i tym samym być komplementarna do działań realizowanych w ramach rewitalizacji.

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego (projekt z 2010 roku) stanowi **podstawowe narzędzie kształtowania regionalnej polityki przestrzennej**. Jej prowadzenie, zgodnie z planem służy realizacji celu publicznego, jakim jest **ochrona i kształtowanie ładu przestrzennego uwzględniające zasady zrównoważonego rozwoju**. Celami strategicznymi rozwoju przestrzennego województwa określone zostały:

1) umocnienie jego wewnętrznej i zewnętrznej integracji przestrzennej, społeczno-gospodarczej oraz infrastrukturalnej w powiązaniu z sąsiednimi regionami Polski, Czech i Niemiec oraz ukształtowanie Dolnego Śląska jako harmonijnie rozwiniętego, europejskiego regionu węzłowego o wysokim stopniu konkurencyjności i gospodarce opartej na wiedzy,

2) zintegrowana ochrona zasobów przyrodniczo-krajobrazowych i racjonalne ich wykorzystanie oraz udostępnienie, a także stworzenie spójnego, regionalnego systemu obszarów chronionych oraz planowanie i realizacja działań ochronnych w tych obszarach,

3) zintegrowana ochrona i rewitalizacja zasobów dziedzictwa kulturowego oraz utrzymanie tożsamości i odrębności kulturowej regionu,

4) harmonijny, zintegrowany rozwój przestrzenny i społeczno-gospodarczy oraz integracja Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego jako głównego węzła sieci osadniczej województwa,

5) harmonizowanie rozwoju przestrzennego i społeczno-gospodarczego i aktywne przekształcanie pozostałych elementów systemu osadniczego województwa,

6) efektywne wykorzystanie własnych zasobów województwa dla poprawy jakości życia i standardów zaspokajania potrzeb społeczeństwa,

7) ukształtowanie sprawnych, bezpiecznych systemów transportu i komunikacji, powiązanych z systemem krajowym i europejskim oraz sprawnych sieci infrastruktury technicznej, zapewniających dostawę wody i energii, właściwą gospodarkę odpadami oraz zapobieganie awariom i negatywnym skutkom klęsk żywiołowych.

W odniesieniu do rewitalizacji szczególnie istotne są także wytyczne zalecające prowadzenie działań na rzecz integracji przestrzennej i funkcjonalnej głównych ośrodków miejskich i otaczających je terenów wiejskich. Wśród działań koniecznych do realizacji w województwie dolnośląskim wymieniono także realizację **kompleksowej rewitalizacji zabytkowych układów przestrzennych miast i zespołów zabytkowych**, a także kompleksowe, zintegrowane planowanie rozwoju w wyznaczonych obszarach funkcjonalnych i pasmach rozwoju.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego określił wstępną delimitację miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka regionalnego, którego rdzeniem jest Legnica. Obszar funkcjonalny ośrodka regionalnego Legnicy został poszerzony o ośrodki subregionalne: Głogowa, Lubina i Polkowic tworząc tym samym aglomerację funkcjonalną Legnicko-Głogowskiego Okręgu Przemysłowego, w której skład weszło 5 gmin miejskich, 27 gmin wiejskich oraz 5 gmin miejsko-wiejskich.

W dokumencie określono ponadto następujące działania i zadania, służące realizacji przyjętych kierunków i zasad zagospodarowania przestrzennego odnoszące się bezpośrednio do działań rewitalizacyjnych w Legnicy:

- ochrona i wzmocnienie roli dolin rzecznych jako ważnych korytarzy ekologicznych – dolina Kaczawy;
- **wprowadzenie ochrony wybranych obiektów architektury współczesnej** (w zakresie utrzymania ich form i ukształtowania) – dom handlowy przy ul. Najświętszej Maryi Panny w Legnicy;
- opracowanie programów naprawczych ochrony powietrza dla stref przekroczeń dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu – strefa miasto Legnica;
- **kompleksowe, zintegrowane planowanie rozwoju** w wyznaczonym Paśmie Głogowsko-Kłodzkim, Paśmie Sudeckim oraz w obszarach funkcjonalnych ośrodków regionalnych i subregionalnych – miejski obszar funkcjonalny ośrodka regionalnego LGOP;
- rozwój sieci **obiektów innowacji i przedsiębiorczości**: centrów transferu technologii, inkubatorów przedsiębiorczości, parków technologicznych przemysłowych, centrów jakości i wzornictwa przemysłowego –m. Legnica;
- budowa obwodnic miejscowości w ciągach dróg krajowych – Legnica droga krajowa 94;
- modernizacja linii kolejowych o znaczeniu ponadregionalnym i międzynarodowym – modernizacja magistrali kolejowej E-30: Zgorzelec – Węgliniec – Legnica – Wrocław – Opole – Katowice – Kraków – Rzeszów – Przemyśl – Medyka;
- budowa, rozbudowa i modernizacja systemów kanalizacji w aglomeracjach – m. Legnica.

I.1.3 DOKUMENTY NA POZIOMIE LOKALNYM

W myśl Strategii Rozwoju Miasta Legnica 2015-2020 PLUS miasto ma się stać innowacyjnym, regionalnym ośrodkiem wzrostu, kształtującym usługi administracji, nauki, zdrowia, kultury, sportu oraz turystyki w wymiarze ponadlokalnym. Legnica ma być miastem, które poprzez swoją politykę rozwojową prowadzi do zrównoważonego rozwoju całego regionu, a w szczególności Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego. Ma być miastem wiodącym, zabezpieczającym potrzeby mieszkańców, umożliwiającym im dostęp do szeroko rozumianych usług publicznych, rynku pracy, edukacji, rozrywki i kultury, wskazującym kierunki i integrującym działania gmin LGOF.

Spełnienie tego nadrzędnego postulatu wizji warunkuje osiągnięcie określonych w strategii dziewięciu komplementarnych elementów wizji rozwoju. Elementy te obrazują, jak w perspektywie około 10 lat ma wyglądać Legnica, jakim miastem chce być, jaki typ społeczeństwa chce budować, do jakich celów chce aspirować, na bazie jakich potencjałów chce umacniać swój kapitał rozwojowy i pozycję konkurencyjną. Jednym z nich jest wizja, która brzmi: **Legnica miastem ładu przestrzennego, o wysokiej estetyce, zrewitalizowanej zabudowie historycznej, atrakcyjnych przestrzeniach publicznych dla integracji społecznej, wypoczynku, turystyki, rekreacji oraz kultury w centrum i na osiedlach mieszkaniowych.**

Wartości wizji rozwoju Legnicy wskazują kierunek oczekiwanych zmian, a także przedstawiają obraz miasta, jakim Legnica w przyszłości powinna się stać. Zakres celów strategicznych stanowi konkretyzację przyjętych wartości wizji rozwoju, a także konkluzji strategicznych, wynikających z przeprowadzonych analiz stanu i potencjału rozwojowego miasta. Osiągnięcie zamierzonego poziomu rozwoju społecznego, gospodarczego oraz przestrzennego miasta odpowiadającego, przyjętej wizji będzie możliwe dzięki realizacji pięciu celów strategicznych, takich jak:

1. Rozwój nowoczesnej gospodarki opartej na innowacjach oraz podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej Miasta.
2. Wzrost znaczenia Legnicy jako regionalnego ośrodka edukacji, kultury, turystyki i sportu
3. Poprawa jakości i warunków życia Legniczan.
4. Kształtowanie atrakcyjnej przestrzeni publicznej i zachowanie obiektów dziedzictwa kulturowego.
5. Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego.

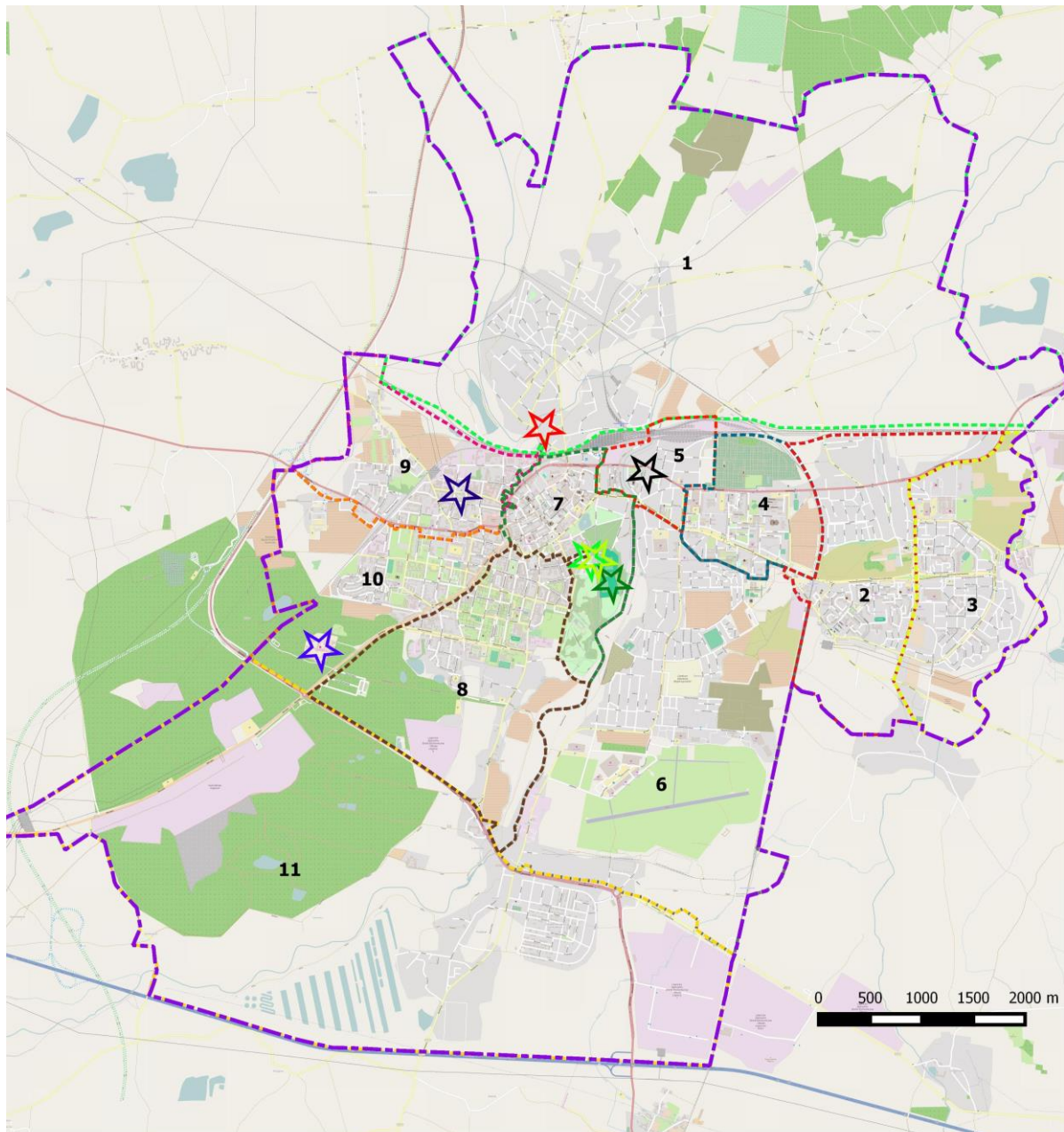
Z powyższych celów wynikają cele operacyjne. Kluczowy dla powodzenia procesu rewitalizacji jest szczególnie **cel operacyjny IV.2 - Rewitalizacja obszarów zdegradowanych**, w ramach którego zaplanowano następujące działania:

- kontynuacja odnowy zdegradowanych obszarów miejskich w rejonie ul. H. Pobożnego - renowacja części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych;
- opracowanie nowego Lokalnego Programu Rewitalizacji dla wytypowanych obszarów wsparcia (m.in. Zakaczawie, Fabryczna, Czarny Dwór);
- odnowa innych obszarów zdegradowanych;
- promocja miasta w którym pięknieją historyczne obszary.

Ponadto działania w zakresie rewitalizacji zaplanowano także w ramach **celu operacyjnego II.5 - Rozwój infrastruktury usług kultury, turystyki i sportu o znaczeniu ponadlokalnym**, Zadanie Rewitalizacja Teatru Letniego oraz **celu operacyjnego V.1 - Ochrona terenów cennych przyrodniczo i ich adaptacja na potrzeby edukacyjne oraz adaptacja zaniedbanych terenów zieleni na potrzeby rekreacji**, zadania: Kontynuacja rewitalizacji zabytkowego obiektu Palmiarni;

Kontynuacja rewitalizacji zabytkowego Parku Miejskiego; Kontynuacja rewitalizacji zieleni Lasku Złotoryjskiego i adaptacja obiektu do celów rekreacyjnych.

Mapa 1. Obszary wskazane do rewitalizacji w Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2015-2020 PLUS

Legenda

Granica miasta

Obszary delimitacyjne

1 - Północny
 2 - Piekary I
 3 - Piekary II
 4 - Kopernik

5 - Zakaczwie
 6 - Rejon Al. Rzeczypospolitej
 7 - Stare Miasto
 8 - Tarninów
 9 - Fabryczna
 10 - Asnyka
 11 - Południowy

Obszary wskazane do rewitalizacji w Strategii
 Rozwoju Miasta Legnicy 2015-2020 PLUS

Park Miejski Teatr Letni Fabryczna
 Palmiarnia Zakaczwie
 Czarny Dwór Lasek Złotoryjski

Źródło: opracowanie własne

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Kluczowym dokumentem z punktu widzenia kształtowania polityki miejskiej, obok strategii rozwoju, jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Cele i postanowienia studium określają bowiem ramy przestrzenne przyszłego rozwoju miasta, warunkując w ten sposób możliwości kreowania i wdrażania programów oraz polityk strategiczno-planistycznych w granicach administracyjnych miasta.

Obowiązujące do 2014 r. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego za cel główny rozwoju przestrzennego Legnicy wskazywało: „wzmocnienie pozycji Legnicy jako ośrodka miejskiego o znaczeniu regionalnym w województwie dolnośląskim”. Cel główny polityki przestrzennej Miasta Legnicy określony w nowym projekcie Studium stanowi jego nieco zmodyfikowaną kontynuację, podkreślającą nadrzędną rolę poprawy warunków życia legniczan w kreowaniu polityki miejskiej. Cel główny polityki przestrzennej obowiązującego Studium brzmi następująco: „**zrównoważona struktura przestrzenna miasta, sprzyjająca wzmocnieniu pozycji Legnicy jako ośrodka regionalnego oraz poprawie warunków życia mieszkańców**”.

Warunkiem realizacji celu głównego jest spełnienie pięciu celów cząstkowych, takich jak:

- 1) wysoka jakość środowiska miejskiego, kształtująca korzystny wizerunek Legnicy;
- 2) rozbudowa układu komunikacyjnego miasta;
- 3) rozwój i zróżnicowanie bazy ekonomicznej miasta;
- 4) tworzenie równych szans zaspokojenia podstawowych potrzeb społecznych;
- 5) ugruntowanie trwałych warunków zrównoważonego rozwoju miasta.

Realizacja celów polityki przestrzennej miasta ma być prowadzona przy uwzględnieniu jej podstawowych zasad. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego określa następujące zasady kształtowania polityki przestrzennej w najbliższych latach:

- 1) dążenie do odtworzenia historycznej struktury przestrzennej i dostosowanie do niej nowej zabudowy w obrębie Starego Miasta, realizowane poprzez **rekonstrukcję i rewitalizację Starówki**;
- 2) zrównoważenie kierunków rozwoju układu urbanistycznego miasta poprzez tworzenie przeciwwagi dla dominującego w ubiegłych latach wschodniego kierunku rozwoju Legnicy, przyczyniającego się do deformacji modelowego kształtu układu urbanistycznego; realizacji tego celu ma służyć ekspansja w kierunku zachodnim i południowym poprzez utworzenie pasma rozwojowego w rejonach ulicy Jaworzyńskiej oraz na linii ulic Chojnowskiej i Lotniczej, a także, w dalszej perspektywie, poprzez ekspansję zainwestowania miejskiego na tereny położone na zachód od linii kolejowej Legnica-Złotoryja (z możliwym poszerzeniem granic administracyjnych Legnicy w rejonie Ulesia);
- 3) utrzymanie zwartości układu urbanistycznego;
- 4) konsekwentna realizacja reprezentacyjnej przestrzeni publicznej Miasta (ul. Najświętszej Marii Panny – Rynek);
- 5) zahamowanie procesów urbanistycznej i socjalnej degradacji Kartuz, rejonu ul. Henryka Pobożnego, a także wsi leżących w administracyjnych granicach miasta: Starych Piekar, Piątnicy, Piekar Wielkich i Przybkowa poprzez **rewitalizację i przekształcenia istniejącej**

zabudowy (w rejonie ul. H. Pobożnego i zachodniej części Kartuz ukierunkowanych na rozwój funkcji śródmiejskich);

- 6) tworzenie warunków do kształtowania się tożsamości społeczności lokalnych poprzez kreację lokalnych centrów (ośrodków) usługowych oraz **rewitalizację i kreację przestrzeni publicznych w dzielnicach peryferyjnych;**
- 7) harmonijne włączenie do organizmu miejskiego dotychczas niezagospodarowanych terenów powojkowych oraz twórczą kontynuację realizacji dzielnic miasta (w szczególności południowo-wschodniej i południowej części Tarninowa);
- 8) dokończenie realizacji układu urbanistycznego zespołu osiedli mieszkaniowych i ośrodków usługowych w rejonie Piekar;
- 9) efektywne wykorzystanie możliwości rozwojowych tkwiących w terenach w rejonie węzła autostrady A4, Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, Strefy Aktywności Gospodarczej oraz byłego lotniska, przy dążeniu do aktywizacji jego funkcji komunikacyjnej;
- 10) tworzenie powiązań międz dzielnicowych z ominięciem centralnego obszaru miasta (ulica zbiorcza południowa, rozwój układu dróg w północnej części miasta);
- 11) kreacja nowoczesnego centrum komunikacyjno-usługowego w rejonie dworca kolejowego i autobusowego z wykorzystaniem części terenów kolejowych;
- 12) zachowanie i wzmocnienie ciągłości przestrzennej systemu terenów otwartych oraz wzbogacenie oferty jakościowej i ilościowej możliwości rekreacji i rozrywki;
- 13) rekultywacja dawnej strefy ochronnej Huty Miedzi „Legnica” i terenów z nią graniczących;
- 14) zapewnienie sprawnego funkcjonowania infrastruktury komunalnej.

Kierunki zmian w strukturze przestrzennej zostały określone w odniesieniu do poszczególnych celów cząstkowych polityki przestrzennej. Jednym z nich jest **rewaloryzacja i rewitalizacja zasobów dziedzictwa kulturowego, połączona z nadaniem im współczesnych funkcji społecznych i gospodarczych**, w tym w szczególności:

- ożywienie zabytkowych obiektów w centrum miasta;
- rehabilitacja urbanistyczna i społeczno - gospodarcza rejonu ulicy Henryka Pobożnego (kontynuacja prowadzonych działań) oraz dzielnicy Kartuzy (Zakaczawia) wraz z rozwojem funkcji śródmiejskich w strefie nadbrzeżnej Kaczawy (w tym - usługi specjalistyczne i komercyjne, mieszkania o wysokim standardzie);
- rehabilitacja i rewitalizacja zespołów zabudowy wiejskiej (Piekary Wielkie, Stare Piekary, Piątnica, Przybków) oraz pozostałości dawnej gospodarki folwarcznej, w szczególności założeń dworsko - parkowych (Ludwikowo, Lipniki, Czerniewice).

Ponadto w studium wyznaczone zostały strefy przekształceń i rehabilitacji, obejmujące obszary wymagające kompleksowych działań w celu poprawy estetyki miasta, ładu przestrzennego, ograniczenia konfliktów funkcjonalno-przestrzennych i problemów społecznych, wskazane do przeprowadzenia procesów kompleksowej rewitalizacji:

1) Strefa R1-1 - Stare Miasto: rekompozycja, rewaloryzacja, aktywizacja usług, „umeblowanie ulicy” wraz z kształtowaniem reprezentacyjnej przestrzeni publicznej miasta (ul. Najświętszej Marii Panny – Rynek). W celu odtworzenia historycznej struktury przestrzennej i dostosowania do niej nowej zabudowy (rekonstrukcja i rewitalizacja zespołu staromiejskiego), konieczne jest przede wszystkim dążenie do odtworzenia historycznych podziałów katastralnych. W stosunku do obszaru Starego

Miasta przyjmuje się, iż zamierzenia inwestycyjne powinny zmierzać generalnie do przywrócenia dawnego krajobrazu centrum miasta oraz aktywizacji funkcji usługowych (centrotwórczych), w zakresie określonym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Celem działań powinno być w szczególności:

- a) przywrócenie wartości kompozycyjnych, kulturowych i historycznych zespołu staromiejskiego;
- b) przywrócenie pierwotnego biegu dawnych ciągów ulicznych i zwartej zabudowy pierzei;
- c) utrzymanie nowej zabudowy w historycznych liniach rozgraniczających;
- d) wzmocnienie funkcji usługowych centrum miasta;
- e) przekształcenie budynków przemysłowych na cele usługowe;
- f) likwidacja wszelkich obiektów dysharmonizujących z zespołem staromiejskim.

2) Strefa R2-1 - Rejon ulicy Henryka Pobożnego: - kontynuacja prowadzonych działań w zakresie rewitalizacji, aktywizacja gospodarcza i usług społecznych, wspieranie inicjatyw w zakresie rewitalizacji urbanistycznej i społecznej.

3) Strefa R3-1 - dzielnica Kartuzy w obrębie ulic Kazimierza Wielkiego, Wrocławskiej, Nadbrzeżnej i Konduktorskiej: rehabilitacja, powstrzymanie degradacji tkanki społecznej, aktywizacja gospodarcza i usług społecznych, wspieranie inicjatyw w zakresie rewitalizacji urbanistycznej i społecznej. Ze względu na narastającą degradację urbanistyczną i socjalną Kartuz, w połączeniu z ich położeniem w strefie śródmiejskiej, podjęcie działań rewitalizacyjnych (rehabilitacja urbanistyczna i społeczno - gospodarcza) w stosunku do tych obszarów należy postrzegać jako kwestię pierwszorzędą. Działania te powinny być skoordynowane z przedsięwzięciami związanymi z kreacją centrum komunikacyjno - usługowego w rejonie na północ od ulicy Pocztowej oraz rewitalizacją pasma Kaczawy i rejonu ulicy Henryka Pobożnego.

4) Strefa R4-1 - pasmo Kaczawy, obejmujące tereny położone na południe od mostu na Kaczawie, w ciągu ulic Wrocławska - II Armii Wojska Polskiego, pomiędzy wałami przeciwpowodziowymi Kaczawy, a ul. Jordana na zachodzie oraz ul. Fabryczną - Krętą na wschodzie (pow. 9 ha): rozwój funkcji usługowych i rekreacyjnych, integracja struktury przestrzennej śródmieścia.

5) Strefa R5-1 - tereny węzła komunikacji kolejowej i autobusowej (ul. Pocztowa -Głogowska - Stacyjna): kreacja centrum komunikacyjno - usługowego z wykorzystaniem zbędnych terenów kolejowych.

6) Strefa R6-1 - dzielnica przemysłowa (Fabryczna), tereny położone na północ od ul. Senatorskiej, Emilii Plater i Ściegiennego: wspieranie lokalnych działalności gospodarczych i usługowych, intensyfikacja zainwestowania, wzbogacenie funkcji adekwatnych do śródmiejskiego położenia dzielnicy.

7) Strefy R-7 - północne obrzeże śródmieścia: przekształcenia i rehabilitacja zabudowy, wspieranie lokalnych działalności gospodarczych i usługowych, intensyfikacja zainwestowania:

- a) Strefa R7-1 - rejon ulic Leszczyńskiej, Głogowskiej i Okólnej;
- b) Strefa R7-2 - rejon Bramy Głogowskiej i ulicy Masarskiej;
- c) Strefa R7-3 – rejon ulicy Wałbrzyskiej.

8) Strefy R-8 – tereny powojkowe (pokoszarowe): wspieranie i kontynuowanie dotychczasowych kierunków zmian użytkowania, zmierzających do kształtowania stref wielofunkcyjnych, poprawa jakości przestrzeni publicznych, harmonijne włączenie do organizmu miejskiego i wspieranie rozwoju zróżnicowanych funkcji (usługi, zabudowa mieszkaniowa, działalności gospodarcze):

- a) Strefa R8-1 – tereny powojkowe (pokoszarowe) w rejonie ulic Pułkownika Karola Myrka, Tadeusza Gumińskiego i Henryka Karlińskiego;

- b) Strefa R8-2 - tereny powojkowe (pokoszarowe), usytuowane pomiędzy ulicą Chocianowską i Przemkowską;
- c) Strefa R8-3 - tereny powojkowe (pokoszarowe), usytuowane pomiędzy ulicą Bytomską i Gliwicką;
- d) Strefa R8-4 - tereny powojkowe (pokoszarowe), usytuowane pomiędzy ulicą Chojnowską, Krótką i Batorego;
- e) Strefa R8-5 - tereny powojkowe (pokoszarowe), usytuowane pomiędzy ulicą Chojnowską, Lindego, Szewczenki i Pancerną;
- f) Strefa R8-6 - tereny powojkowe (pokoszarowe), usytuowane pomiędzy ulicą Zdrowia i Ceglana (Lasek Złotoryjski).

9) Strefy R9 - dawne układy wiejskie i pozostałości gospodarki folwarcznej:

- a) Strefa R9-1 – układ zabudowy wiejskiej Piekar Wielkich;
- b) Strefa R9-2 - układ zabudowy wiejskiej Starych Piekar;
- c) Strefa R9-3 - układ zabudowy wiejskiej Piątnicy;
- d) Strefa R9-4 - układ zabudowy wiejskiej Przybkowa;
- e) Strefa R9-5 - założenie dworsko - parkowe Ludwikowo;
- f) Strefa R9-6 - założenie dworsko - parkowe Lipniki;
- g) Strefa R9-7 - założenie dworsko - parkowe Czerniewice.

Powyższe osiedla i założenia traktuje się w studium jako obszary wymagające ożywienia (rewitalizacji) i włączenia jako pełnoprawne jednostki osadnicze do organizmu miejskiego, przy poszanowaniu ich wartości kulturowych; konieczność ożywienia tychże jednostek oznaczać będzie:

- dostosowanie istniejącej w ich obrębie infrastruktury komunalnej do współczesnych standardów cywilizacyjnych (bądź tworzenie takiej infrastruktury od podstaw);
- możliwość i konieczność remontów historycznej zabudowy i nadanie jej nowych, współczesnych funkcji (nierolniczych);
- możliwość rozwoju nowej zabudowy jednorodzinnej w obrębie osiedli oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie (poprzez poszerzenie zasięgu terenów możliwych do zabudowy w stosunku do ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego).

Ochrona wartości kulturowych dawnych osiedli wiejskich nie oznacza zatem ograniczenia rozwoju tychże jednostek, ma natomiast na celu zachowanie ich specyficznych, cennych kulturowo cech - skali i rozplanowania zabudowy oraz niektórych elementów układu urbanistycznego (nawsie, aleje).

10) Strefy R10 - osiedla zabudowy blokowej: przekształcenia w zakresie tworzenia przestrzeni publicznych umożliwiających integrację społeczną mieszkańców, modernizacji istniejącej zabudowy, kształtowanie terenów rekreacyjno - wypoczynkowych, dostosowanych dla różnych grup wiekowych mieszkańców:

- a) Strefa R10-1 - osiedle Kopernika (między ulicami: Gwiazdna, Wrocławska, Wielkiej Niedźwiedzicy, Piłsudskiego);
- b) Strefa R10-2 - osiedle Kopernika (między ulicami: Piłsudskiego, Radosna, Cynkowa, Ciołkowskiego);
- c) Strefa R10-3 – osiedle Piekary (ulice Piłsudskiego, Sikorskiego, Sudecka);
- d) Strefa R10-4 – osiedle Piekary (między ulicami: Sikorskiego, Piłsudskiego, Iwaszkiewicza, Sudecka);
- e) Strefa R10-5 – osiedle Piekary (między ulicami: Armii Krajowej, Sudecka, Piłsudskiego).

11) Strefy R11 - tereny zdegradowane przeznaczone do rekultywacji:

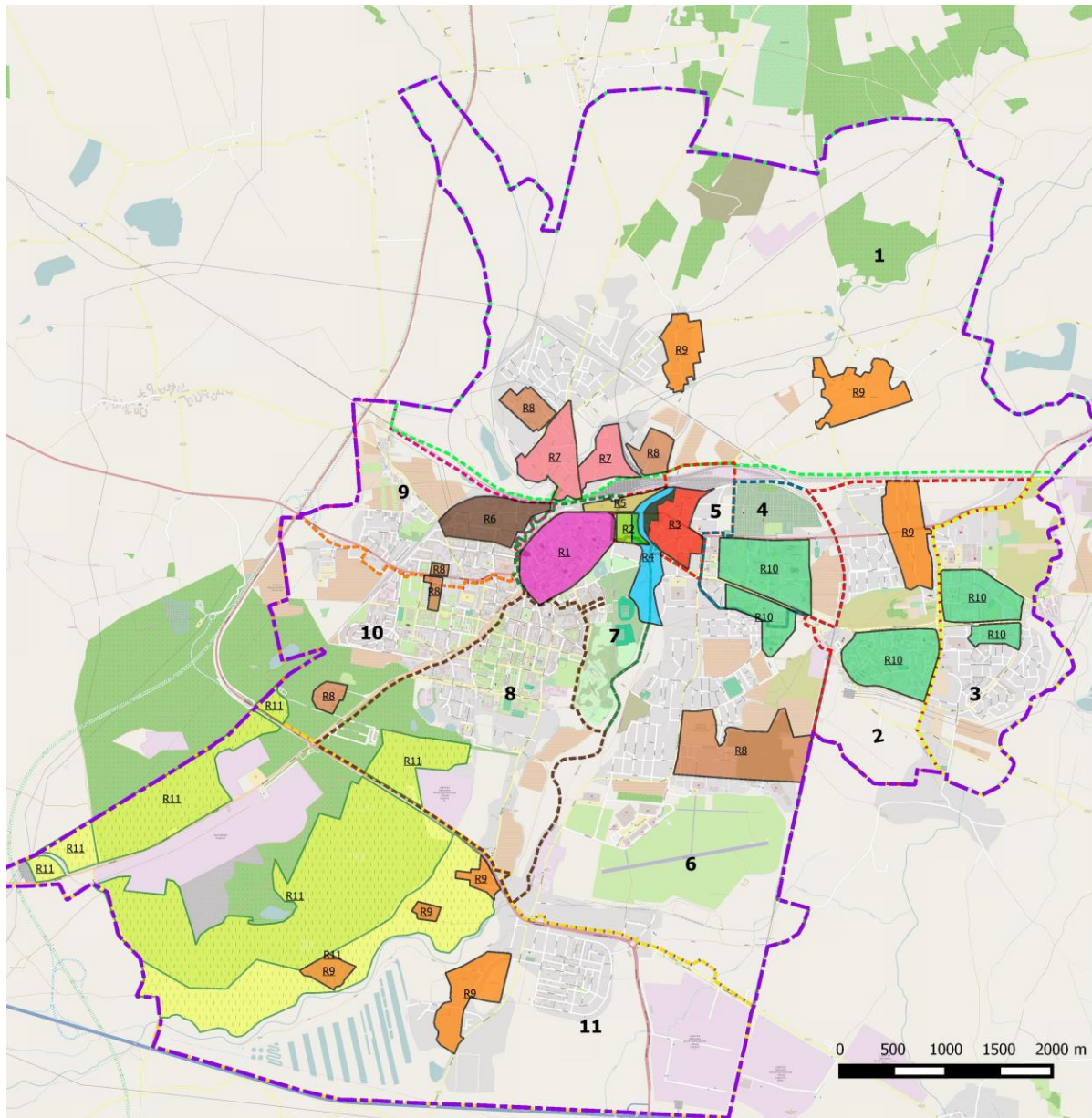
- a) Strefa R11-1, obszar byłej strefy ochronnej Huty Miedzi Legnica: kontynuowanie rekultywacji terenów w kierunku leśnym;

b) Strefa R11-2, tereny rolne graniczące bezpośrednio z obszarem byłej strefy ochronnej Huty Miedzi Legnica: rekultywacja gruntów rolnych wraz z określeniem dopuszczalnych kierunków rolniczego wykorzystania.

12) Strefa A1-1 obejmująca:

a) wyznaczony na mapie 2.1 Kierunki zagospodarowania przestrzennego, obszar wskazany do aktywizacji A1-1 – południowo - wschodnia część miasta, obejmująca tereny położone w rejonie Strefy Aktywności Gospodarczej, lotniska, tereny powojkowe położone na wschód od Alei Rzeczypospolitej i na północ od Strefy Aktywności Gospodarczej. Jest to obszar wymagający kompleksowych działań rewitalizacyjnych umożliwiających efektywne wykorzystanie tej części miasta.

Mapa 2. Obszary wyznaczone do rewitalizacji w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Legnicy (2014)

Legenda

— Granica miasta

Obszary wskazane w ramach SUIKZP

- R1 - Stare Miasto
- R2 - rejon ul. Henryka Pobożnego
- R3 - dzielnica Kartuzy
- R4 - pasmo Kaczawy
- R5 - centrum komunikacyjno-handlowe
- R6 - tereny przemysłowe
- R7 - północne obrzeża śródmieścia
- R8 - tereny powojenne (pokoszarowe)
- R9 - dawne układy wiejskie i pozostałości gospodarki folwarcznej
- R10 - osiedla zabudowy blokowej

R11 - tereny zdegradowane przeznaczone do rekułtywacji

Obszary delimitacyjne

- 1 - Północny
- 2 - Piekary I
- 3 - Piekary II
- 4 - Kopernik
- 5 - Zakacławie
- 6 - Rejon Al. Rzeczypospolitej
- 7 - Stare Miasto
- 8 - Tarninów
- 9 - Fabryczna
- 10 - Asnyka
- 11 - Południowy

Źródło: opracowanie własne

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI

W latach 2004-2007 w Legnicy opracowano następujące dokumenty: Program Rewitalizacji Kartuz, rejonu ulic Henryka Pobożnego i Dworcowej – historycznych obszarów Legnicy, Program Rewitalizacji Śródmieścia i części Obrębu Fabryczna w Legnicy i Program Rewitalizacji Terenów Po-wojskowych w Legnicy. Ich kontynuacją jest sporządzony i aktualnie obowiązujący **Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Legnicy na lata 2007-2015**. W dokumencie wskazano do rewitalizacji obszar wsparcia składający się z dwóch podobszarów:

1. **podobszaru położonego w rejonie ulicy Henryka Pobożnego** (kwartał miasta wyznaczony ulicami: Jerzego Libana, odcinkiem ulicy Kartuskiej, ulicą Wały Poniatowskiego oraz łącznikiem przebiegającym wzdłuż ulicy Wrocławskiej), o powierzchni 67 152,9 m² (6,7152 ha),
2. **podobszaru po-wojskowego zlokalizowanego w rejonie ulic Sejmowej i Hutników** o powierzchni 103 551 m² (10,3551 ha).

W dokumencie określono, że głównymi czynnikami zaburzającymi prawidłowy rozwój wyznaczonego obszaru są: bieda, brak aktywności zawodowej, przestępczość, bardzo zły stan infrastruktury publicznej i mieszkaniowej oraz brak funduszy umożliwiających nadanie nowych istotnych społecznie i gospodarczo funkcji niszczącym, niezagospodarowanym obiektom, w tym obiektom powojkowym. Dlatego wszelkie działania w ramach LPR powinny być nakierowane na wyhamowanie zidentyfikowanych negatywnych zjawisk poprzez zorganizowane i zamierzone oddziaływania społeczne i infrastrukturalne w długim okresie czasu, przy szczególnym uwzględnieniu dzieci i młodzieży.

W programie rewitalizacji przyjęto następujące cele główne, które dotyczą zarówno sfery społecznej, gospodarczej, jak i środowiskowej:

Cel I – Zapobieganie patologiom i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Integracja mieszkańców.

Cel II – Ożywienie społeczno-gospodarcze i turystyczne obszaru rewitalizowanego poprzez poprawę jakości przestrzeni publicznej, zgodnie z zasadami ładu przestrzennego i estetyki.

Realizacja powyższych celów miała się odbywać w oparciu o zadania, przyporządkowane osobno do każdego z podobszarów.

Podobszar położony w rejonie ulicy Henryka Pobożnego

Zadania:

- odnowa zdegradowanych obszarów miejskich w rejonie ul. H. Pobożnego - przebudowa dróg na obszarze rewitalizowanym,
- odnowa zdegradowanych obszarów miejskich w rejonie ul. H. Pobożnego - modernizacja sieci wodno - kanalizacyjnej w ulicach H. Pobożnego i B. Chrobrego,
- odnowa zdegradowanych obszarów miejskich w rejonie ul. H. Pobożnego - renowacja części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych,
- odnowa zdegradowanych obszarów miejskich w rejonie ul. H. Pobożnego - budowa ogrodu zabaw dla dzieci,
- odnowa zdegradowanych obszarów miejskich w rejonie ul. H. Pobożnego - przebudowa (adaptacja) Willi Bolka von Richthofena wraz z zagospodarowaniem terenu na potrzeby Środowiskowego Centrum Integracyjno – Profilaktycznego,
- odnowa zdegradowanych obszarów miejskich w rejonie ul. H. Pobożnego - zagospodarowanie oraz utworzenie estetycznych i funkcjonalnych przestrzeni publicznych,

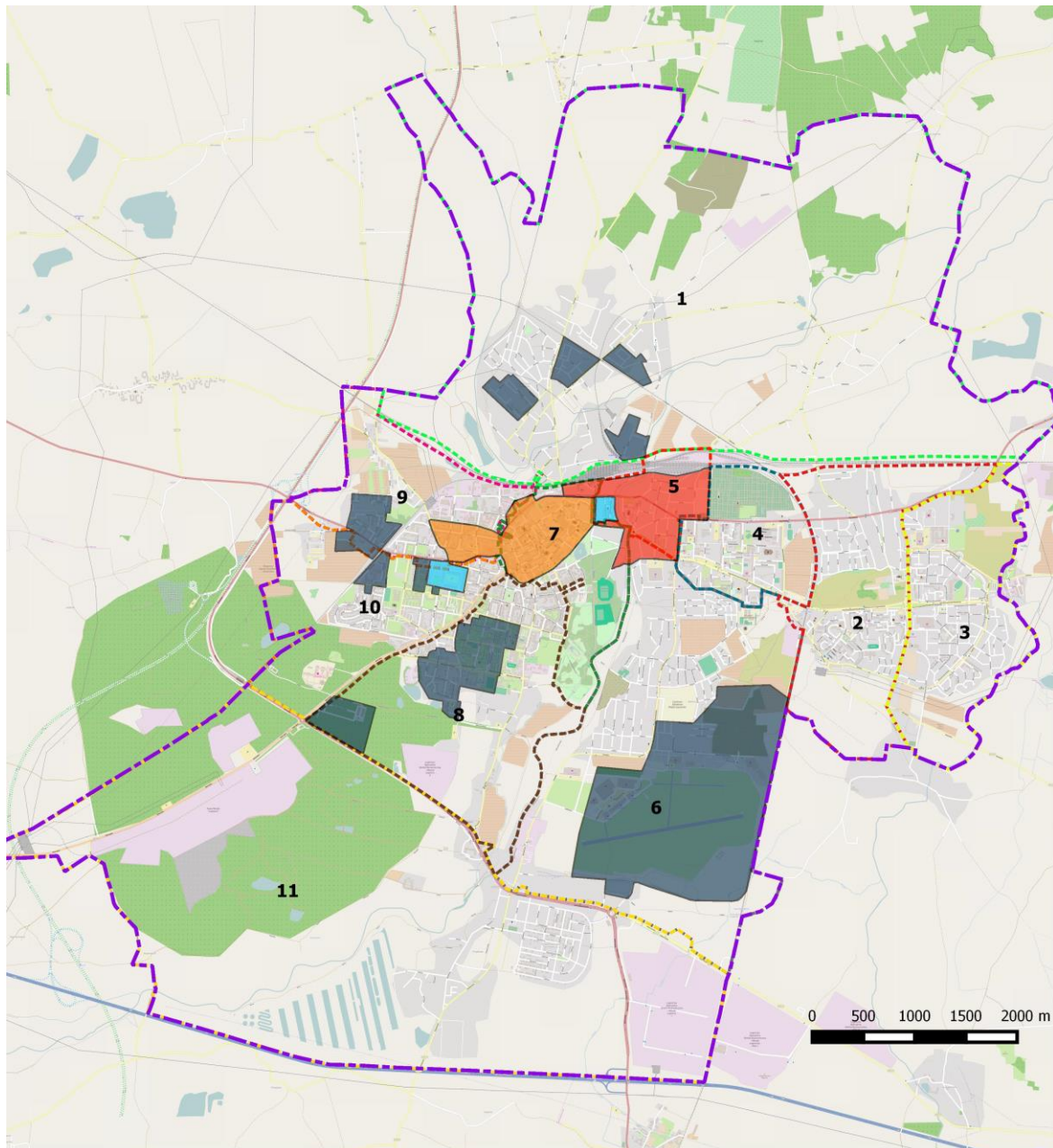
- odnowa zdegradowanych obszarów miejskich w rejonie ul. H. Pobożnego - przebudowa infrastruktury przestrzeni publicznej ul. Libana,
- odnowa zdegradowanych obszarów miejskich w rejonie ul. H. Pobożnego - przebudowa ulicy Libana,
- odnowa zdegradowanych obszarów miejskich w rejonie ul. H. Pobożnego - renowacja infrastruktury Kościoła Zielonoświątkowego Zboru „Anastasis”, użytkowanej przez Stowarzyszenie „Powrót do życia Anastasis”, pełniące kluczowe funkcje społeczne na obszarze wsparcia.

Podobszar powojkowy zlokalizowany w rejonie ulic Sejmowej i Hutników

Zadania:

- nadanie nowych, edukacyjnych funkcji zdegradowanym obiektom powojkowym – przebudowa i adaptacja budynków „D” Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Witelona w Legnicy na Ośrodek Projektów i Edukacji,
- nadanie nowych, edukacyjnych funkcji zdegradowanym obiektom powojkowym – przebudowa i adaptacja budynku nr 1 PWSZ im. Witelona w Legnicy na cele dydaktyczne wraz z budową infrastruktury – I etap.

Mapa 3. Obszary wyznaczone do rewitalizacji w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Legnicy na lata 2007-2015, a także we wcześniej obowiązujących programach rewitalizacji.

Legenda

— Granica miasta

Programy rewitalizacji opracowane w latach 2004 - 2007

- Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Legnicy
- Program Rewitalizacji Kartuz, rejonu ul. H. Pobożnego i Dworcowej
- Program Rewitalizacji Śródmieścia i Części Obrębu Fabryczna w Legnicy
- Program Rewitalizacji Terenów Powojсковych w Legnicy

Obszary delimitacyjne

— 1 - Północny

- 2 - Piekary I
- 3 - Piekary II
- 4 - Kopernik
- 5 - Zakaczwie
- 6 - Rejon Al. Rzeczypospolitej
- 7 - Stare Miasto
- 8 - Tarninów
- 9 - Fabryczna
- 10 - Asnyka
- 11 - Południowy

Źródło: opracowanie własne

**DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH
ORAZ
SKALA I CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH**

I.2.1 SFERA SPOŁECZNA

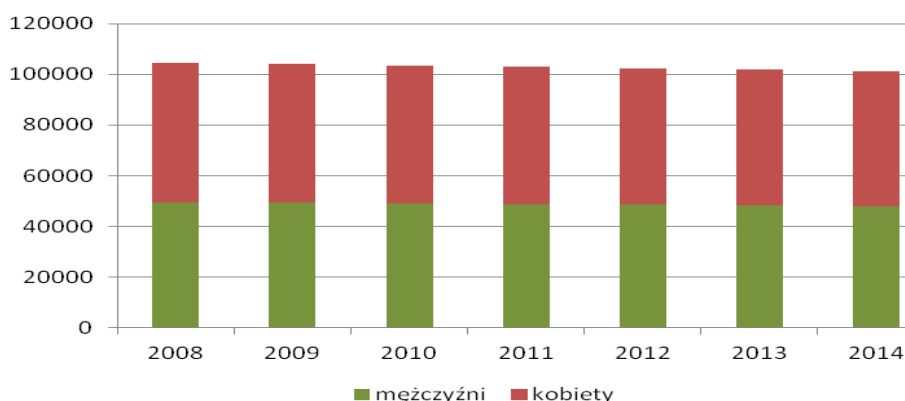
DEMOGRAFIA

Legnica jest miastem na prawach powiatu, położonym w południowo-zachodniej Polsce, w środkowej części województwa dolnośląskiego. Przez miasto przepływa rzeka Kaczawa i wpadająca do niej rzeka Czarna Woda. Legnica stanowi najdalej na południe wysunięty i największy ośrodek miejski Legnicko –Głogowskiego Okręgu Miedziowego. Od 2004 roku władze miejskie podejmują działania rewitalizacyjne, mające za zadanie odwrócić negatywne trendy związane z odpływem ludności i degradacją społeczno-gospodarczą.

„W przypadku regionu miejskiego przyrost, względnie ubytek ludności w jego strefach funkcjonalno-przestrzennych łączy się przede wszystkim z tzw. cyklem życia miasta. Pod tym pojęciem rozumiemy fazowy rozwój demograficzny składający się z czterech etapów: urbanizacji, suburbanizacji, dezurbanizacji i reurbanizacji. (...) W warunkach transformacji istotne znaczenie mają procesy deinustrializacji występujące w starych okręgach przemysłowych i połączone z nimi procesy depopulacji miast. Jeszcze innym elementem przemian ludnościowych są zachodzące procesy przejścia demograficznego łącznie się nie tylko ze spadkiem płodności kobiet, ale także z przemianami modelu rodziny (...).” (Zborowski, Soja, 2009)

Ludność Miasta Legnicy na koniec 2014 r. wynosiła **101 343 osoby**¹, co stanowi 3,5% ludności całego województwa, oraz lokuje Legnicę na trzecim miejscu pod względem ludności w województwie dolnośląskim, za Wrocławiem i Wałbrzychem. Liczba mężczyzn zamieszkujących Legnicę wynosiła 47 903 (47,3%), a kobiet 53 440 (52,7%). Na przestrzeni ostatnich lat notuje się systematyczny spadek liczby mieszkańców miasta. Od 2008 roku **ubyło ponad 3 tys. osób**. Nie rekompensuje tego przyrost liczby ludności w całym powiecie legnickim, który w tym samym okresie wyniósł zaledwie 1402 osoby.

Wykres 1. Liczba ludności według płci w Legnicy w latach 2008-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS.

¹ Dane na podstawie statystyk Głównego Urzędu Statystycznego. Według ewidencji ludności prowadzonej przez Urząd Miasta Legnicy stan ludności zamieszkałej w Legnicy na koniec grudnia 2014 r. wyniósł 99 667 mieszkańców z czego: 96 730 osób było zameldowanych na pobyt stały, zaś 2 937 osób było zameldowanych na pobyt czasowy.

Niemal w całym badanym okresie **przyrost naturalny utrzymywał się na ujemnym poziomie**. Wyjątkiem był jedynie rok 2010, w którym zanotowano minimalny wzrost wskaźnika. Niska wartość przyrostu naturalnego była przede wszystkim rezultatem niewielkiej liczby urodzeń, która w przeliczeniu na 1000 mieszkańców systematycznie spada. Jeszcze w 2008 roku w Legnicy urodziło się 1024 dzieci, tymczasem w 2014 było to już tylko 857. Liczba zgonów natomiast utrzymywała się na podobnym poziomie około 1100 osób rocznie.

Spadek liczby mieszkańców jest także rezultatem **ujemnego salda migracji, które obserwowane jest nieprzerwanie na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat**. Tylko w latach 2008-2014 z Legnicy wymeldowały się 7834 osoby. W to miejsce przybyło 5684 osób, nie zrekompensowało to jednak powstałych braków. Jak zostało wspomniane wcześniej, część migracji wewnętrznych spowodowana jest osiedlaniem się mieszkańców Legnicy na obrzeżach miasta, na terenie gmin okalających Legnicę. Świadczy o tym wzrost ogólnej populacji i utrzymywanie się dodatniego salda migracji wewnętrznych na terenie powiatu legnickiego, przy odwrotnej tendencji w samym mieście. Biorąc więc pod uwagę cykl życia miasta, Legnica jest obecnie w fazie suburbanizacji oraz dezurbanizacji. Polityka władz miasta zmierza do szybkiego przejścia do fazy reurbanizacji.

Tabela 1. Wskaźniki demograficzne w Legnicy w latach 2008-2014

Wskaźniki na 1000 mieszkańców	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
urodzenia żywe	9,8	9,7	10,2	9,0	9,1	8,5	8,4
zgony	10,7	10,3	10,1	10,4	10,7	10,8	10,7
przyrost naturalny	-0,93	-0,64	0,04	-1,39	-1,54	-2,32	-2,32
zameldowania	7,6	7,4	7,8	8,1	7,2	8,5	8,7
wymeldowania	10,7	9,8	10,6	11,0	10,8	11,4	12,0
saldo migracji	-3,10	-2,39	-2,80	-2,86	-3,57	-2,86	-3,30
przyrost rzeczywisty	-4,03	-3,03	-2,77	-4,25	-5,12	-5,19	-5,61

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Struktura wiekowa społeczeństwa w 2014 r. kształtowała się następująco: ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 16,2%, ludność w wieku produkcyjnym 63,3%, natomiast osoby w wieku poprodukcyjnym 20,5%. Wg opracowań ONZ, jeżeli w strukturze ludności odsetek osób w wieku poprodukcyjnym (powyżej 65 lat) stanowi ponad 10%, mówimy o przekroczeniu progu starości zaawansowanej społeczeństwa. Legnica, podobnie jak większość miast Dolnego Śląska znacznie przekracza ten próg, co oznacza osiągnięcie późnego stadium starości społeczeństwa. Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2014 r. wynosił 58,1 i od dziewięciu lat stale wzrastał. Prognoza demograficzna wykonana przez GUS pokazuje, iż w przeciągu najbliższych 20 lat **liczba ludności zamieszkująca Legnicę będzie systematycznie spadać**, a w 2035 r. osiągnie poziom 88 549 mieszkańców, czyli o ponad 13,2 tys. osób (13%) mniej, aniżeli w 2014 r. Udział mężczyzn w ogóle populacji zmieni się nieznacznie (47%), natomiast wyraźnie wzrośnie udział osób w wieku poprodukcyjnym (29,9%).

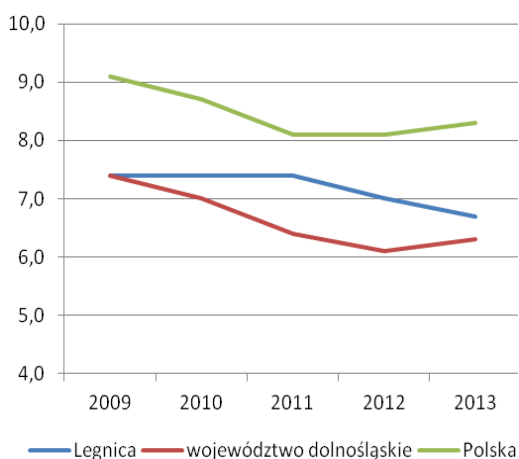
UBÓSTWO

Główną instytucją przeciwdziałającą problemowi ubóstwa w Legnicy jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. W jego skład wchodzi: cztery żłobki miejskie, Noclegownia i Punkt Opieki nad Matką i Dzieckiem, Dom Dziennego Pobytu, Dom Pomocy Społecznej dla Dorosłych, Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci, Ośrodek Pomocy Terapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży, Ośrodek Interwencji Kryzysowej oraz Rodzinny Dom Dziecka.

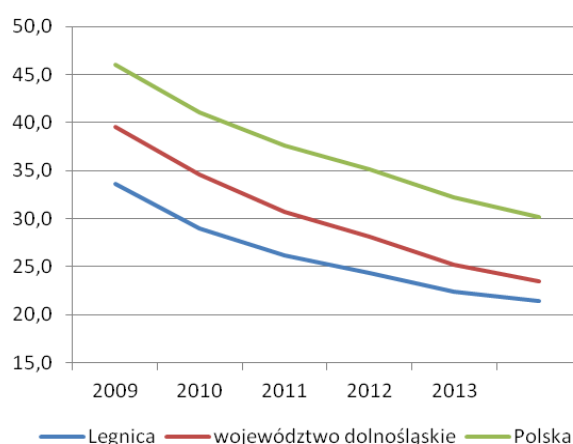
„Najczęstszą przyczyną degradacji społecznej jest ubóstwo. Z reguły prowadzi ono do alienacji na wielu płaszczyznach, uniemożliwiając normalną partycypację w życiu społeczności. Brak środków niezbędnych do zaspokojenia podstawowych potrzeb jest przejawem degradacji społecznej w wymiarze ekonomicznym, a jednocześnie przyczynia się do wykluczenia w innych strefach, jak choćby edukacyjnej (brak środków na kształcenie dzieci).” (Zborowski, Dej, 2009)

Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem po okresie stabilizacji w latach 2009-2011, w ostatnim czasie **wykazuje tendencję spadkową**. W rezultacie w 2013 roku w Legnicy z pomocy społecznej korzystało 6840 osób, tj. o prawie 900 mniej niż w 2009 roku. Jednocześnie obserwowany jest **duży spadek udziału dzieci** w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku. Obserwowane zmiany oznaczają zatem **zmniejszanie się problemu ubóstwa w mieście**. Należy jednocześnie podkreślić, że sytuacja w zakresie powyższych wskaźników w Legnicy jest zdecydowanie lepsza niż średnia dla kraju i porównywalna do sytuacji w całym województwie dolnośląskim.

Wykres 2. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem.

Wykres 3. Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS.

W 2013 r. **wydatki na politykę społeczną były drugą co do wysokości pozycją budżetu Miasta**. Przeznaczono na nią ponad 77 040 975,33 zł. W latach 2009-2014 najczęściej osób korzystało z pomocy w zakresie dożywiania, zasiłków celowych, zasiłków okresowych oraz usług opiekuńczych. Na te ostatnie przeznaczane były także corocznie największe środki finansowe.

Tabela 2. Liczba osób korzystających z różnych form pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Legnicy w latach 2009-2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Zasiłki stałe	594	625	632	621	597	753
Zasiłki okresowe	1 679	1 940	1 919	1 820	1 990	2 258
Usługi opiekuńcze	1 019	1 062	961	884	793	814
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	55	52	44	44	40	44
Zasiłki celowe	2 530	2 523	2 531	2 460	2 404	3 066
Opał z dowozem	1 172	972	-	-	-	-
Sprawienie pogrzebu	22	22	38	25	39	37
Program rządowy "Pomoc państwa w zakresie dożywiania"	6 261	3 854	2 955	1 773	3 026	3 411
Opiekunowie prawni	-	11	27	39	40	42

Źródło: Sprawozdanie z działalności MOPS w Legnicy w latach 2012-2014 r.

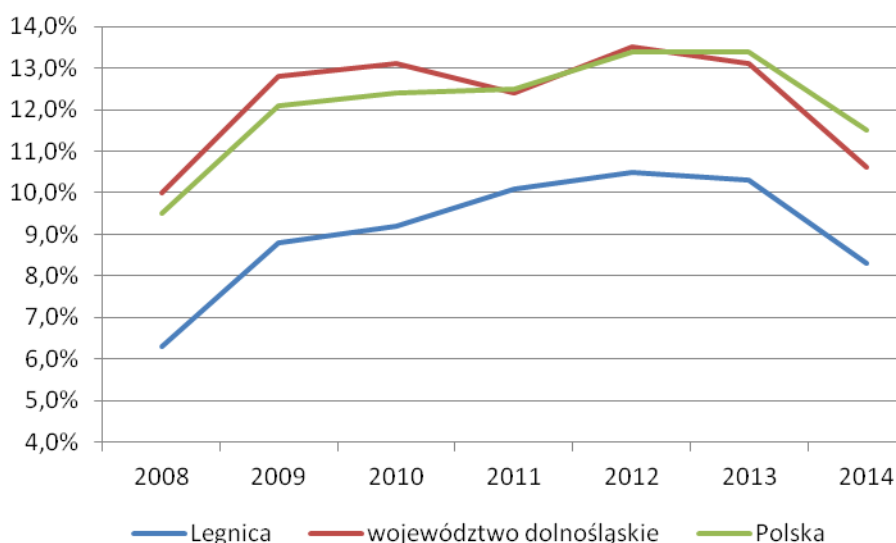
BEZROBOCIE

W Legnicy działa Powiatowy Urząd Pracy, w kompetencjach którego jest m.in. promocja zatrudnienia, łagodzenie skutków bezrobocia, aktywizacja zawodowa bezrobotnych, udzielanie pomocy bezrobotnym i innym poszukującym pracy w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia, współpraca z organami samorządu lokalnego, powiatową radą zatrudniania, władzami szkolnymi, instytucjami szkolącymi i ośrodkami pomocy społecznej, a także organizowanie i finansowanie szkoleń pracowników.

„Pozostawanie bez pracy, zwłaszcza przez okres dłuższy niż 1 rok, nieuchronnie prowadzi do problemów na płaszczyźnie ekonomicznej, a jednocześnie pociąga za sobą szereg niekorzystnych zjawisk przyczyniających się, czy wręcz decydujących o degradacji społecznej. Do zjawisk tych zaliczyć należy między innymi utrwalanie pewnych niekorzystnych wzorców związanych z biernością, bezczynnością i bezradnością oraz przekazywanie ich na kolejne pokolenia. Ponadto sytuacja ta często wywołuje wzrost przestępczości oraz rodzi szereg innych patologicznych zachowań.” (Zborowski, Dej, 2009)

Na początku ostatniej dekady stopa bezrobocia rejestrowanego w Legnicy osiągała bardzo wysokie poziomy, przekraczające 20% próg. Od momentu wejścia do Unii Europejskiej i zwiększenia się emigracji ludności zanotowano stopniową poprawę i znaczne spadki poziomu bezrobocia. Dopiero kryzys ekonomiczny wyhamował tę korzystną tendencję w 2008 r. – przy poziomie bezrobocia równym 6,3%. Od tego momentu stopa bezrobocia zaczęła rosnąć i w okresie od 2010 do 2013 roku utrzymywało się na poziomie oscylującym niewiele powyżej 10 punktów procentowych. Dopiero **w 2014 roku nastąpił ponowny znaczący spadek poziomu bezrobocia do 8,3%**. Należy jednak zaznaczyć, że w całym badanym okresie bezrobocie w Legnicy było dużo niższe od średniej dla województwa dolnośląskiego, a także dla całej Polski.

Wykres 4. Kształtowanie się stopy bezrobocia rejestrowanego w Legnicy na przestrzeni lat 2008-2014 na tle województwa dolnośląskiego i Polski.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Analiza struktury wiekowej bezrobotnych pozwala na zaobserwowanie istotnych zmian zachodzących na przestrzeni ostatnich kilku lat. Po wzroście udziału bezrobotnych z grup wiekowych 24 lata i mniej oraz 25-34 w latach 2009-2012, w ostatnim czasie obserwowany jest ich szybki spadek. Stała tendencja spadkowa występuje natomiast w grupie wiekowej 45-54 – w badanym okresie udział tej grupy w ogóle bezrobotnych zmniejszył się o prawie 8%. Odwrotne tendencje z kolei występują w grupach wiekowych 35-44 oraz 55 lat i więcej. W obydwu udział bezrobotnych w ostatnim czasie się zwiększył, z tym że w tej drugiej grupie przyrost jest szczególnie dynamiczny. W rezultacie bezrobotni w wieku 55 lat i więcej w 2014 roku stanowili największą grupę wśród wszystkich badanych, wynoszącą 24,4%. Powyższe zmiany prowadzą do wniosków, że **największe problemy ze znalezieniem pracy mają osoby wchodzące na rynek pracy, a także krótko przed przejściem na emeryturę.**

Tabela 3. Udział bezrobotnych w różnych grupach wiekowych w Legnicy w latach 2008-2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
24 lata i mniej	12,8%	16,1%	14,0%	13,9%	13,6%	11,7%	9,8%
25-34	28,5%	27,6%	28,6%	29,1%	27,7%	26,7%	24,2%
35-44	16,4%	16,9%	17,8%	18,4%	20,1%	21,0%	21,3%
45-54	28,1%	26,2%	24,6%	21,8%	20,5%	20,2%	20,3%
55 lat i więcej	14,1%	13,2%	14,9%	16,8%	18,1%	20,4%	24,4%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS.

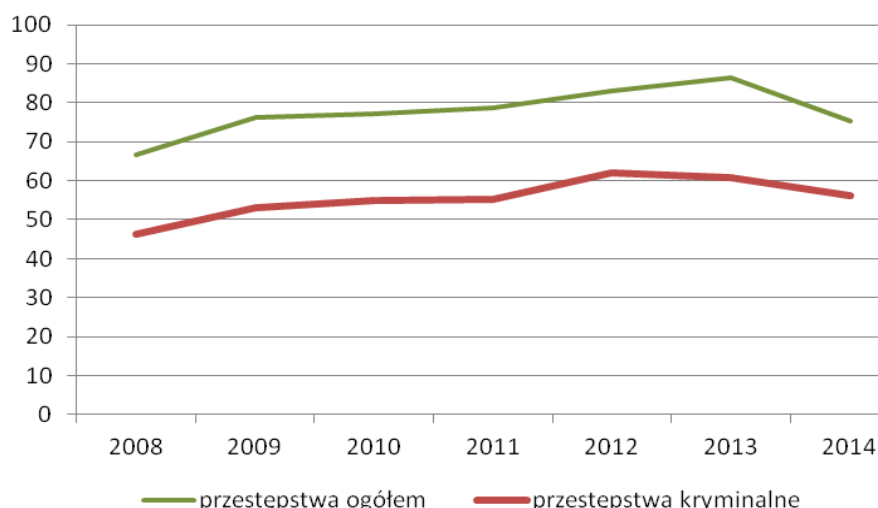
PRZESTĘPCZOŚĆ

Główną instytucją działającą na terenie Legnicy w zakresie przeciwdziałania przestępczości jest Komenda Miejska Policji. Nadzór nad realizacją zadań w obszarze bezpieczeństwa publicznego na terenie Miasta i powiatu pełni wspólna Komisja Bezpieczeństwa i Porządku, której współprzewodniczą Prezydent Miasta Legnicy i Starosta Legnicki. Pod przewodnictwem Prezydenta Miasta Legnicy działa również Rada Programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego „Porozumienie dla bezpieczeństwa Legnicy”.

„Geografia przestępczości w miastach ma (...) pewne cechy niezmienne, do których zalicza się najwyższa koncentracja zjawisk w centrum miasta oraz, w dalszej kolejności, w dzielnicach o niższym statusie społeczno-ekonomicznym (Herbert, 1982). Ten fakt niewątpliwie wpływa na ogólne warunki życia skupiającej tam ludności, gdyż jak zauważa S. Smith (1984) przestępczość, wiedza o niej, wyobrażenia i własne obserwacje ludzi mają bezpośredni wpływ na poczucie bezpieczeństwa, które to poczucie należy do bardzo ważnych aspektów jakości życia.” (Zborowski, Dej, 2009)

Lata 2008-2014 charakteryzują się **względnie stabilną sytuacją w zakresie poziomu przestępczości w Legnicy**. Po okresowym wzroście liczby przestępstw ogółem (w okresie 2008-2013) oraz liczby przestępstw kryminalnych (2008-2012) przypadających na 1000 mieszkańców, w ostatnim czasie obserwowany jest ich niewielki spadek. Kolejne lata pokażą, czy obecne spadki są trwalszą zmianą na mapie przestępczości miasta, czy jedynie wyjątkiem, który nie znajdzie potwierdzenia w przyszłości.

Wykres 5. Liczba stwierdzonych przestępstw na 1000 mieszkańców w Legnicy w latach 2008-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Prezentacja roczna 2014r., Komenda Miejska Policji w Legnicy.

W latach 2011-2014 przestępstwa wpływające na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców tj. kradzieże oraz przestępstwa z użyciem przemocy fizycznej (bójki, pobicia, rozboje) nie wykazywały jednorodnego trendu: znacznie wzrosła liczba kradzieży, z kolei liczba przestępstw o charakterze rozbójniczym, bójek, pobić oraz uszkodzeń mienia spadła. **Liczba stwierdzonych przestępstw narkotykowych po początkowym spadku w 2014 roku, wzrosła ponad dwukrotnie**, w porównaniu do stanu obserwowanego w poprzednich latach. Jednocześnie **znacznie wzrosła liczba przestępstw popełnianych przez nieletnich**. Pomiedzy rokiem 2011, a 2014 liczba kradzieży z włamaniem oraz przestępstw narkotykowych dokonanych przez osoby nieletnie wzrosła niemal dwukrotnie. Wpływ na wzrost liczby stwierdzonych przestępstw wśród nieletnich ma rozbudowa systemu monitoringu wizyjnego w szkołach, a także rozwijająca się współpraca pomiędzy szkołami i placówkami wychowawczymi, a Policją i Strażą Miejską, zapobiegająca powstawaniu patologii wśród młodzieży szkolnej.

Biorąc pod uwagę wykrywalność, zdecydowanie najwyższą charakteryzują się przestępstwa gospodarcze. Powyżej 80% sprawców wykrywa się także przy rozbojach, wymuszeniach, bójkach i pobiaciach. Na drugim biegunie są **kradzieże samochodu, których wykrywalność zwykle oscyluje poniżej 20%**.

Tabela 4. Popełnione przestępstwa i ich wykrywalność w Legnicy w latach 2011-2014

Typ przestępstwa	Liczba przestępstw stwierdzonych				Wykrywalność			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Kradzież mienia	1 636	2 212	1 905	1678	43,8%	50,7%	47,9%	48,7%
Kradzież z włamaniem	1 132	1 371	1 679	1524	40,1%	43,3%	54,1%	47,5%
Kradzież samochodu	72	82	103	96	13,7%	16,5%	22,3%	17,5%
Rozbój; wymuszenie rozbójnicze	273	307	262	160	80,3%	87,1%	85,2%	83,2%
Bójki i pobicia	53	41	27	32	84,9%	80,5%	78,6%	87,5%
Uszkodzenia mienia	466	458	416	352	40,3%	29,3%	38,7%	32,0%
Przestępstwa gospodarcze	1341	1104	1702	1359	96,6%	93,1%	95,4%	92,0%
Przestępczość narkotykowa	341	301	329	673	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Prezentacja roczna 2014 r.*, Komenda Miejska Policji w Legnicy.

WYKSZTAŁCENIE

O odpowiedni poziom wykształcenia w Legnicy dba się w 14 szkołach podstawowych, 13 gimnazjach, 11 liceach, 13 technikach i 4 szkołach zawodowych. Jednocześnie miasto stanowi najważniejszy po Wrocławiu ośrodek akademicki Dolnego Śląska. Młodzież i dorośli mają możliwość uczenia się w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. Witelona, Wyższej Szkole Medycznej w Legnicy, Wyższym Seminarium Duchownym, Wyższej Szkole Menedżerskiej i Zamiejscowym Ośrodku Dydaktycznym Politechniki Wrocławskiej. Ze strony Urzędu Miasta za właściwy poziom nauczania odpowiada Wydział Oświaty, Kultury i Sportu.

„W dzisiejszej dobie wykształcenie zyskało na sile jako cecha dyskryminująca, jest ono najbardziej znaczącym atrybutem stratyfikacji społecznej, w szczególności w społeczeństwach o silnie ukształtowanych mechanizmach merytokratycznych. Poziom wykształcenia decydował w przeszłości i rozstrzyga także obecnie o tworzeniu się w miastach stref ludności ubogiej, a także <przestrzeni elitarniej>.” (Zborowski, Dej, 2009)

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku dowodzą, że miasto Legnica charakteryzuje się wysokim poziomem wykształcenia, zarówno na tle województwa dolnośląskiego, jak i całej Polski. Wyższe wykształcenie ma ponad 20% mieszkańców, a średnie i policealne ponad 37% mieszkańców. Są to każdorazowo wartości o ponad 2% wyższe niż w województwie i kraju. Wydaje się zatem, że **mieszkańcom Legnicy w mniejszym stopniu grozi wykluczenie, ze względu na niski poziom wykształcenia**, niż ma to miejsce w innych częściach kraju.

Tabela 5. Poziom wykształcenia mieszkańców Legnicy na tle województwa dolnośląskiego i Polski w 2011 roku

Wykształcenie	Legnica	województwo dolnośląskie	Polska
wyższe	20,10%	17,90%	17,90%
średnie i policealne	37,20%	35,00%	33,30%
zasadnicze zawodowe	21,00%	22,80%	22,90%
gimnazjalne	4,70%	4,70%	5,20%
podstawowe ukończone	15,90%	18,10%	19,30%
podstawowe nieukończone	1,10%	1,40%	1,40%

Źródło: opracowanie na podstawie Narodowego Spisu Ludności (2011).

ŻYCIE KULTURALNE

Legnica stanowi jedno z najważniejszych centrów kulturowych Dolnego Śląska. Zlokalizowane są w niej wielokulturowe instytucje kulturalne unikatowe w skali regionu, województwa i kraju. Odbývają się tu liczne, nierzadko niespotykane w skali województwa, a nawet kraju wydarzenia artystyczne i kulturowe. W mieście działają m.in. Teatr im. Heleny Modrzejewskiej, Legnickie Centrum Kultury, trzy domy kultury (Młodzieżowe Centrum Kultury, Spółdzielczy Dom Kultury „Kopernik”, Spółdzielczy Dom Kultury „Atrium”), dwa kina (w tym jeden multipleks) i Muzeum Miedzi, Galeria Sztuki, a także szesnaście bibliotek. Powyższą ofertę dopełniają galerie/salony sztuki nie pełniące funkcji instytucjonalnej tj. Galeria „Satyrykon”, Galeria Sprzedaży Dzieł Sztuki „Niello”, Galeria „Ring” i Galeria Srebra „Pod Przepiórczym Koszem”. Ze strony Urzędu Miasta za życie kulturalne odpowiada Wydział Oświaty, Kultury i Sportu.

„Działania ze sfery kultury – w tym wiążące się z różnymi przedsięwzięciami artystycznymi – są dość częstym elementem programów rewitalizacji zdegradowanych struktur miejskich. W wielu przypadkach realizacja tych działań wiąże się z kreacją nowych elementów programu miejskiego – w tym centrów kultury, sal koncertowych i widowiskowych, muzeów, centrów działalności artystycznej i wielu innych. Mają one ogromne znaczenie dla powodzenia całych procesów rewitalizacji, jako że przyczyniają się do budowania różnorodności programowej i społecznej przekształcanych terenów.” (Lorens, 2015)

Obserwowane w latach 2008-2014 zmiany w uczestnictwie mieszkańców w życiu kulturalnym wykazują stale rosnące znaczenie teatru. Z kolei liczba osób odwiedzających muzea, po rekordowym 2013 roku w ostatnim czasie nieco się zmniejszyła. Najwięcej osób w badanym okresie poszło do kina w 2010 roku. Ostatnie lata to względna stabilizacja liczby widzów kin w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Niepokojącą tendencją jest natomiast znaczny spadek liczby czytelników korzystających z bibliotek publicznych w 2013 roku, po rekordowym w tym względzie 2012 roku. Mając na uwadze fakt, że z oferty kulturalnej Legnicy korzystają nie tylko mieszkańcy, ale także przyjezdni można stwierdzić, że **łatwy dostęp do kultury w mieście pozytywnie wpływa na klimat miasta i niewątpliwie ułatwia w wielu przypadkach prowadzenie działań rewitalizacyjnych.**

Tabela 6. Uczestnicy życia kulturalnego w Legnicy w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2008-2014

Uczestnicy życia kulturalnego	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
czytelnicy bibliotek publicznych	207	206	202	194	215	168	b.d.
widzowie w kinie	538	2081	2733	2711	2509	2182	2340
zwiedzający muzea	220	246	238	301	390	409	264
widzowie teatru dramatycznego	b.d.	112	115	142	140	151	152

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS.

I.2.2 SFERA GOSPODARCZA

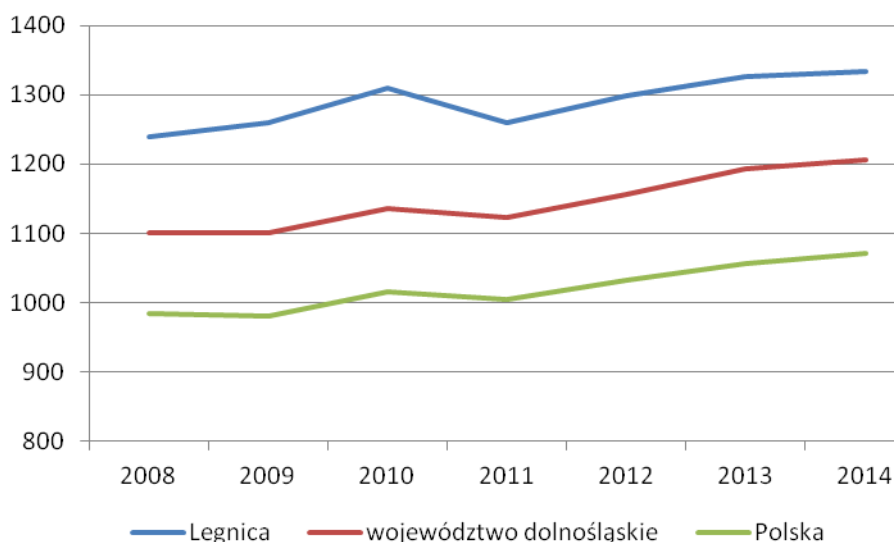
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Legnica stanowi największe miasto Legnicko-Głogowskiego Okręgu Miedziowego (LGOM), złożonego z pięciu powiatów, na terenie których rozmieszczone są kopalnie i zakłady Kombinatu Górniczo-Hutniczego Miedzi KGHM „Polska Miedź” S.A. Jest on jednym ze światowych liderów wydobycia miedzi i srebra. Główną oś tego obszaru miejsko-gospodarczego, oprócz Legnicy, stanowią miasta: Lubin, Polkowice i Głogów. Cechą charakterystyczną dla Legnicy jest najwyższy stopień zdwersyfikowania działalności gospodarczej spośród miast LGOM oraz aktywność w kierunku zmniejszenia monokultury gospodarczej przemysłu wydobywczo-hutniczego.

„Ważną i bardzo znaczącą cechą polskiej transformacji gospodarczej, widoczną szczególnie w miastach, jest powstanie wielu małych i średnich firm (także ich upadek), co dotyczy każdej sfery działalności gospodarczej. (...) Zdecydowanie najwięcej jest małych firm handlowych oraz warsztatów rzemieślniczych. Bardzo liczne są jednoosobowe podmioty gospodarcze, zwłaszcza w szeroko rozumianej sferze usług.” (Parysek, 2005)

W latach 2008-2014 nastąpił znaczący wzrost liczby podmiotów gospodarczych w Legnicy w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Na początku badanego okresu działało 1240 podmiotów i w przeciągu 6 lat ich liczba zwiększyła się o 93. Podobną dynamikę wzrostu można było zaobserwować w całym województwie dolnośląskim, a także w Polsce. **W Legnicy jednak poziom przedsiębiorczości był wyższy, niż średnie dla województwa i kraju.**

Wykres 7. Liczba podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców w Legnicy w latach 2008-2014 na tle województwa i Polski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Wśród przedsiębiorstw działających w Legnicy **zdecydowanie dominują podmioty prywatne**. W 2014 roku stanowiły one ponad 95% wszystkich działających przedsiębiorstw. Największą grupę wśród prywatnych podmiotów stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność

gospodarczą. Należy jednak zaznaczyć, że ich liczba, pomimo wzrostu ogólnej liczby podmiotów w badanym okresie, spadła o ponad 400. Największą dynamiką wzrostu z kolei charakteryzowały się spółki handlowe, których liczba wzrosła o prawie 60%, a także fundacje, które niemal podwoiły swoją liczebność. Rosła także liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych. Na podobnym poziomie utrzymywały się w tym czasie wszystkie podmioty gospodarki narodowej działające w sektorze publicznym, a także spółdzielnie.

Tabela 8. Podstawowe dane o podmiotach gospodarczych w Legnicy w latach 2008-2014

Podmioty gospodarcze	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
podmioty gospodarki narodowej ogółem	12961	13111	13549	12970	13297	13531	13513
sektor publiczny - ogółem	659	623	665	674	694	682	663
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	164	157	158	153	148	143	140
sektor publiczny - przedsiębiorstwa państwowe	2	2	2	2	2	2	2
sektor publiczny - spółki handlowe	12	12	11	11	11	11	11
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, gospodarstwa pomocnicze	3	3	1	-	-	-	-
sektor prywatny - ogółem	12302	12488	12884	12296	12603	12849	12849
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	9459	9472	9720	8980	9085	9170	9011
sektor prywatny - spółki handlowe	695	737	798	877	956	1032	1104
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	166	168	175	178	188	193	201
sektor prywatny - spółdzielnie	39	39	37	36	38	36	36
sektor prywatny - fundacje	37	37	39	41	47	55	60
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	234	244	253	253	260	268	279

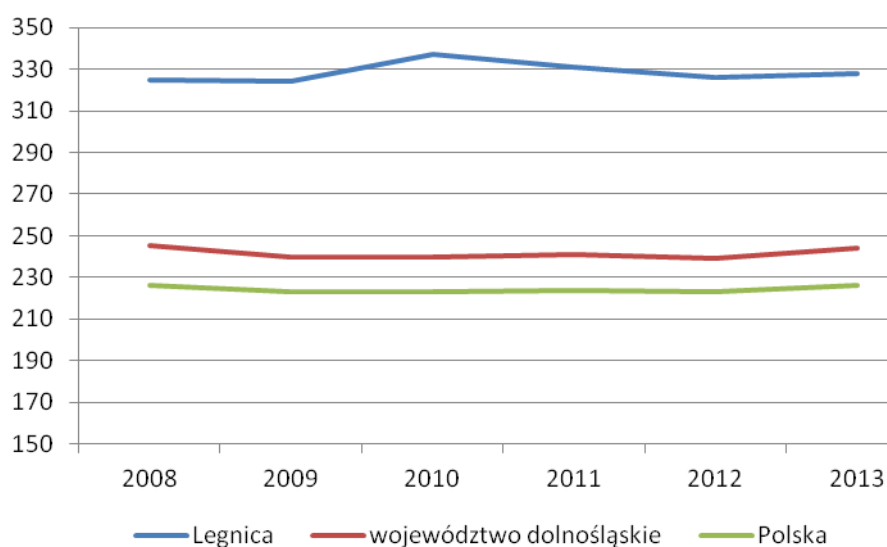
Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS.

RYNEK PRACY

W celu zmniejszenia zależności od przemysłu wydobywczego miasta i gminy LGOM stawiają na dywersyfikację gospodarczą. Przejawem tych działań są, oprócz inwestycji lokalnego hegemonu gospodarczego jakim jest KGHM „Polska Miedź” S.A., takie inicjatywy jak: stworzenie Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, obejmującej tereny inwestycyjne w ramach 15 podstref o łącznej powierzchni 1 071 ha, czy utworzenie Strefy Aktywności Gospodarczej. Podstrefa Legnica Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej zajmuje teren o powierzchni 76,46 ha i zagospodarowana jest w 72,93% przez 14 firm. W mieście działa także Strefa Aktywności Gospodarczej (SAG) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, w której Gmina Legnica posiada 100 % udziałów i należący do grupy kapitałowej KGHM Polska Miedź S.A. park technologiczny KGHM Letia S.A. Ponadto jednostkami otoczenia biznesu wspierającymi lokalnych przedsiębiorców są: Cech Rzemiosł Różnych, Legnicki Klub Biznesu, Agencja Rozwoju Regionalnego „ARLEG” S.A., Rada Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT „Zagłębia Miedziowego”, Federacja Pracodawców Polski Zachodniej, Izba Przemysłowo-Handlowa i Punkt Obsługi Funduszu Pożyczkowego Polskiej Fundacji Przedsiębiorczości w Szczecinie.

W rezultacie Legnica charakteryzuje się wysokim wskaźnikiem pracujących na 1000 mieszkańców, zarówno na tle województwa, jak i całego kraju. W latach 2008-2013 zaobserwowany został niewielki wzrost tego wskaźnika z 325 do 328. Średnie wartości dla kraju utrzymały się na tym samym poziomie, a dla województwa nawet spadły. **Legnica jest zatem miastem, w którym mieszkańcy wykazują dużą chęć do pracy.**

Wykres 6. Pracujący na 1000 mieszkańców w Legnicy w latach 2008-2013 na tle województwa i Polski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Największa grupa mieszkańców Legnicy pracuje w usługach – w 2013 roku było to 43%. **Drugą najważniejszą branżą jest przemysł i budownictwo**, w którym zatrudnienie znalazło ponad 32% Legniczan. Dużo mniej osób pracuje w handlu; naprawach pojazdów samochodowych; transporcie i gospodarce magazynowej; zakwaterowaniu i gastronomii oraz informacji i komunikacji.

Zdecydowanie najmniejsze znaczenie na rynku pracy ma rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, w którym w 2013 roku pracowały zaledwie 1% mieszkańców.

Tabela 7. Udział pracujących wg sektorów ekonomicznych w Legnicy w latach 2008-2013

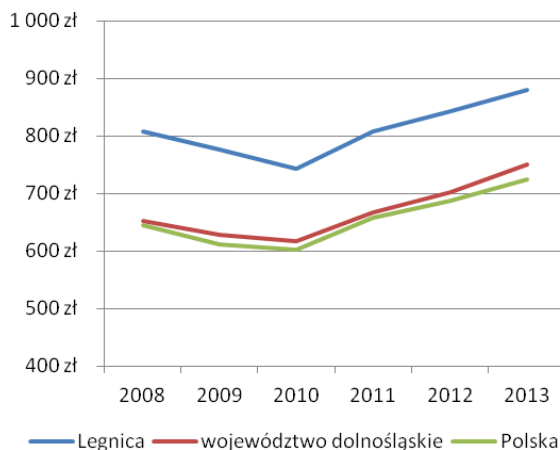
Udział pracujących w sektorach:	2008	2009	2010	2011	2012	2013
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1,2%	0,7%	0,9%	1,0%	1,0%	1,0%
przemysł i budownictwo	32,8%	31,3%	31,8%	32,3%	31,9%	32,6%
handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja	21,6%	21,4%	19,6%	20,2%	20,4%	19,7%
działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości	5,3%	5,1%	3,8%	3,6%	3,5%	3,7%
pozostałe usługi	39,1%	41,5%	43,8%	42,9%	43,3%	43,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS.

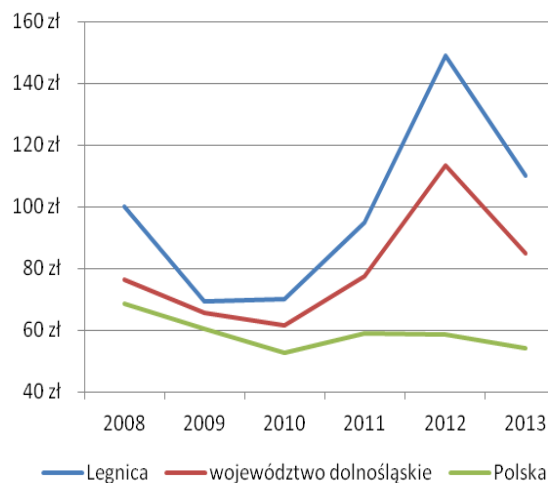
ZAMOŻNOŚĆ

Uzupełnieniem informacji w zakresie rozwoju gospodarczego Legnicy są dane dotyczące wpływów do budżetu miasta środków z podatków dochodowych od osób fizycznych i prawnych. Świadczą one o poziomie zamożności mieszkańców, a także firm działających w mieście. Legnica na tle kraju i województwa charakteryzuje się znacznie wyższymi wskaźnikami. W zakresie podatku od osób fizycznych w badanym okresie nastąpił wzrost dochodów o 71 zł, osiągając w 2013 roku poziom 879 zł, co było sumą wyższą od średniej dla kraju aż o 154 zł. W latach 2008-2013 wzrosły także wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych, najwyższy poziom osiągnęły one jednak w 2012 roku. W przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2013 roku dochody z tego tytułu w Legnicy były dwukrotnie wyższe niż średnia dla kraju i wyniosły 104 zł. Na tej podstawie można stwierdzić, że **mieszkańcy, a także firmy działające w Legnicy znajdują się w relatywnie lepszej kondycji finansowej, niż statystyczni mieszkańcy całej Polski.**

Wykres 8. Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Wykres 9. Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS.

I.2.3 SFERA PRZYRODNICZA

STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Za zadania z zakresu ochrony środowiska w Legnicy odpowiada Wydział Środowiska i Gospodarowania Odpadami Urzędu Miasta, w ramach którego zaplanowano stanowiska m.in. ds. ochrony przyrody, ochrony powietrza, geologii i ochrony wód, gospodarki odpadami oraz finansowania i prowadzenia zadań w ochronie środowiska i ochrony przed hałasem. Ważną rolę pełni także Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu (WIOŚ), który odpowiada m.in. za kontrolę podmiotów korzystających ze środowiska oraz prowadzi monitoring środowiska przyrodniczego.

„Nadrzędnym celem przyrodniczej rewitalizacji miast jest poprawa ekologicznych warunków życia ludzi, w ramach czego celami częściowymi są: uzyskanie korzystnego stanu czystości środowiska, czyli zmniejszenie jego antropogenicznego obciążenia, zwłaszcza w zakresie emisji do niego odpadów ciekłych, stałych, gazowych i promieniowania oraz rekultywacji struktur zdewastowanych; ukształtowanie pożądanego systemu osnowy ekologicznej miasta, w tym przyrodniczych terenów rekreacyjnych.” (Przewoźniak 2004)

Ocena poziomów substancji w powietrzu przeprowadzona przez WIOŚ w 2014 roku wykazała **przekroczenie norm ze względu na ochronę zdrowia ludzi** w Legnicy (punkt pomiarowy przy ul. Rzeczypospolitej) w zakresie stężenia pyłu zawieszonego PM10, pyłu zawieszonego PM2,5, arsenu (As) i benzo(a)pirenu (BaP). Główną przyczyną występowania przekroczeń w okresie zimowym jest emisja z systemów indywidualnego ogrzewania budynków i utrudnione warunki rozprzestrzeniania zanieczyszczeń (szczególnie w kotlinach). Inne przyczyny występowania przekroczeń to m.in. emisja zanieczyszczeń z transportu drogowego oraz niezorganizowana emisja pyłu z dróg i terenów przemysłowych.

Tabela 9. Klasy strefy legnickiej dla poszczególnych zanieczyszczeń ze względu na ochronę zdrowia ludzi w 2014 roku

	SO2	NO2	CO	C6H6	O3	PM10	PM2,5	Pb	As	Cd	Ni	BaP
Legnica	A	A	A	A	A	C	C	A	C	A	A	C

Źródło: Dane Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska we Wrocławiu.

W 2013 roku w ramach badań WIOŚ we Wrocławiu oceną jakości wody pod kątem wymagań określonych dla wód ujmowanych do celów wodociągowych objęta została rzeka Kaczawa w km 28,0 (ujęcie Przybków). W ramach parametrów fizykochemicznych woda została zakwalifikowana do kategorii A2. Z kolei biorąc pod uwagę parametry mikrobiologiczne, woda spełnia warunki kategorii A3. O negatywnej ocenie wody decydowała w tym drugim przypadku zbyt duża liczba bakterii grupy coli typu kałowego. Tym samym **nie zostały spełnione wymagania w zakresie kategorii jakości wody dla bardzo dobrego lub dobrego stanu ekologicznego** (maksymalnego lub dobrego potencjału ekologicznego): kategoria A1 lub A2 dla zanieczyszczeń fizykochemicznych, a poziom zanieczyszczeń mikro-biologicznych nie przekracza kategorii A3.

Badanie wód podziemnych wykonane w 2014 roku przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie w punkcie pomiarowym zlokalizowanym w Legnicy

wykazało IV klasę jakości. Oznacza ona, że **wody podziemne są niezadawalającej jakości**, w której wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych oraz wyraźnego wpływu działalności człowieka.

Ostatnie badania natężenia pola elektromagnetycznego zostały przeprowadzone w Legnicy przez WIOŚ w 2012 roku w 7 punktach pomiarowych. Najwyższa średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego dla zakresu 3 MHz- 3000 MHz została stwierdzona przy ul. Sosnkowskiego i wyniosła 0,55 V/m. Jest to wartość stanowiąca niecałe 8% wartości dopuszczalnej (7,0 V/m). Tym samym należy stwierdzić, że w Legnicy, podobnie jak w całym województwie dolnośląskim **nie stwierdzono przekroczeń poziomów dopuszczalnych pól elektromagnetycznych**.

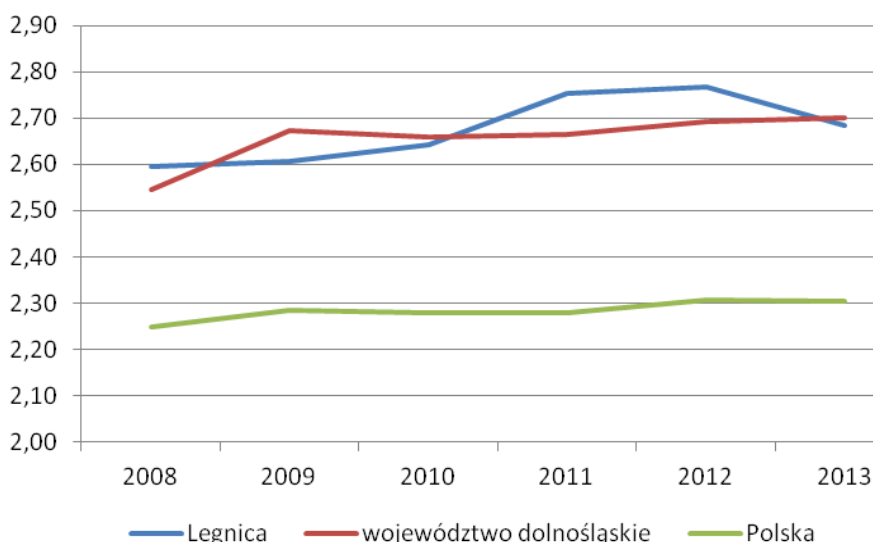
TERENY ZIELENI

Legnica jest miastem słynącym z piękną przyrody i zabytkowych założeń zieleni, które obecnie stanowią około 10 procent jego powierzchni. W ramach Urzędu Miasta w Legnicy za tereny zieleni odpowiada Wydział Infrastruktury Komunalnej. Realizuje on m.in. program pn. Odnowa zieleni średniej i wysokiej, którego celem jest uzupełnienie powstałych ubytki zieleni oraz wprowadzenie nowych nasadzeń szczególnie na terenach zieleni służących rekreacji, na nieużytkach i w naturalnych siedliskach roślinnych.

„Istotna rola roślinności w rekreacji codziennej i świątecznej na terenie i w otoczeniu obszarów zurbanizowanych jest powszechnie uznawana. W rekreacji pożądane są obszary zieleni, m.in. ze względu na walory estetyczne oraz czystość i wilgotność powietrza znajdującego się nad ekosystemami trawiastymi. Walory estetyczne tworzy otwarta powierzchnia, urozmaicona drzewami, zagajnikami i polanami, różnorodność pokroju roślin, barwa kwiatów, naturalne zapachy.” (Szponar, 2003)

W latach 2008-2013 obserwowane były **zmiennie trendy w zakresie powierzchni terenów zieleni** przypadającej na 1000 mieszkańców. Do roku 2012 notowano wzrost wskaźnika, jednak w 2013 roku nastąpił w tym względzie znaczący spadek, do poziomu gorszego niż w 2011. Jednocześnie należy stwierdzić, że powierzchnia terenów zieleni przypadająca na mieszkańca w Legnicy osiąga **wartości zbliżone do średniej dla województwa dolnośląskiego, jednak dużo lepsze niż w całej Polsce.**

Wykres 10. Powierzchnia terenów zieleni (w ha) przypadająca na 1000 mieszkańców Legnicy w latach 2008-2013 na tle województwa dolnośląskiego i Polski.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Zdecydowanie największą grupę wśród terenów zieleni w Legnicy stanowią **parki spacerowo-wypoczynkowe** (Park Miejski, Lasek Złotoryjski). Dużo mniej jest zieleni osiedlowej, zieleńców i zieleni ulicznej. W badanym okresie powierzchnia większości terenów zieleni utrzymywała się na podobnym poziomie. Wyjątek stanowią tereny zieleni osiedlowej, których w 2013 roku ubyło o 9,5 ha. W rezultacie po kilku latach wzrostu w ostatnim czasie **ogólna powierzchnia terenów zieleni w Legnicy zmniejszyła się.**

Tabela 10. Powierzchnia terenów zieleni (w ha) w Legnicy w latach 2008-2013

Tereny zieleni	2008	2009	2010	2011	2012	2013
parki spacerowo - wypoczynkowe	97,5	97,5	97,5	97,5	97,5	97,5
zieleńce	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0
zieleń uliczna	35,0	35,0	36,6	36,6	36,6	36,6
tereny zieleni osiedlowej	62,4	62,8	62,8	73,0	73,0	63,5
cmentarze	39,3	39,3	39,3	39,3	39,3	39,3
ogółem	271,2	271,6	273,2	283,4	283,4	273,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS.

I.2.4 SFERA PRZESTRZENNA I TECHNICZNA

PLANOWANIE PRZESTRZENNE

Za politykę przestrzenną miasta Legnica odpowiada Wydział Gospodarki Przestrzennej, Architektury i Budownictwa Urzędu Miasta. Do kompetencji wydziału należą m.in. zadania gminy w zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym: przede wszystkim nadzór merytoryczny nad opracowaniami: studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Legnicy oraz miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, ocena zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, badanie aktualności studium i planów miejscowych, w przypadku braku planu wydawanie decyzji: o lokalizacji inwestycji celu publicznego i decyzji o warunkach zabudowy, sporządzanie opinii urbanistycznych, przygotowanie merytoryczne konkursów architektonicznych i urbanistycznych oraz zlecenie prac projektowych z zakresu urbanistyki, architektury i budownictwa oraz ochrony zabytków.

„Miejscowy plan posiadający status prawa miejscowego jest podstawowym instrumentem kształtowania działalności inwestycyjnej związanej z zagospodarowaniem przestrzennym i budownictwem (mieszkaniowym, użyteczności publicznej, przemysłowym, infrastrukturalnym itp.). Jest to również instrument z zakresu gospodarki oraz wywołuje różnorakie skutki finansowe, np. poprzez obowiązek realizacji zapisanych w nim inwestycji celu publicznego.” (Węglowski, 2009)

W latach 2009 – 2013 obserwowany był **powolny wzrost liczby obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego**. Ich liczba w badanym okresie zwiększyła się o 18. Przekładało się to na spadek liczby miejscowych planów w trakcie sporządzania, co oznacza, że w momencie uchwalania jednego dokumentu, nie przystępowano do tworzenia kolejnych. Pozytywnym zjawiskiem jest natomiast duży spadek w ostatnich latach liczby mpzp, które były sporządzane dłużej niż 3 lata. W tym czasie na podobnym – niskim - poziomie utrzymywała się liczba wydawanych decyzji o warunkach zabudowy (ok. 70 na rok).

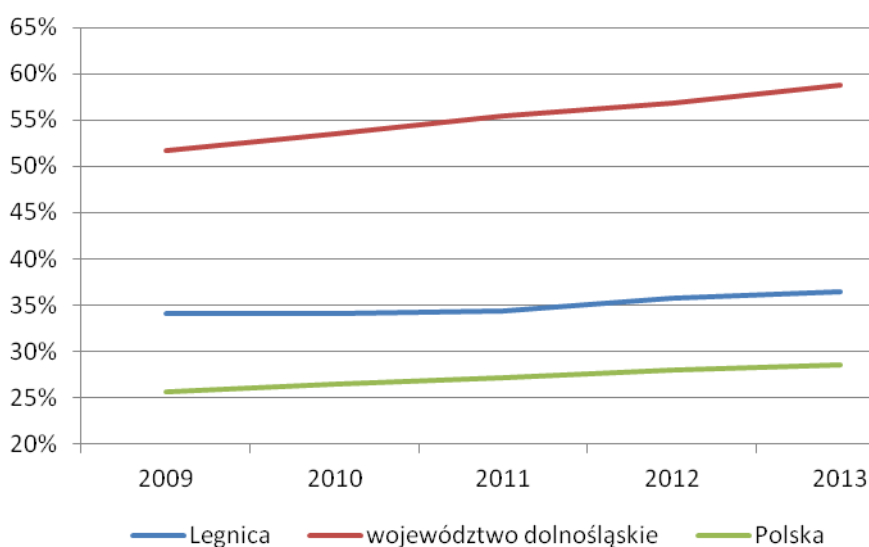
Tabela 11. Podstawowe dane w zakresie poziomu zagospodarowania przestrzennego miasta Legnicy

Wskaźniki w zakresie zagospodarowania przestrzennego	2009	2010	2011	2012	2013
liczba obowiązujących mpzp	99	100	106	113	117
powierzchnia objęta obowiązującymi mpzp	1919 ha	1921 ha	1934 ha	2016 ha	2050 ha
liczba mpzp w trakcie sporządzania	25	22	20	14	13
liczba mpzp, sporządzanych dłużej niż 3 lata	4	10	12	8	5
powierzchnia mpzp w trakcie sporządzania	1566 ha	1560 ha	1551 ha	1353 ha	1347 ha
liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy	71	60	79	66	67

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Efektym działań w zakresie gospodarki przestrzennej jest wzrost udziału powierzchni obszarów z obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w całkowitej powierzchni miasta. W latach 2009 – 2013 wzrósł on o 2,3% do poziomu 36,4%. Jest to wartość wyższa od średniej z 2013 roku dla kraju, wynoszącej 28,6%, jednak niższa od średniej dla miast powiatowych (44,0%), a także dla województwa dolnośląskiego (58,8%). Należy jednocześnie zaznaczyć, że dynamika przyrostu powierzchni objętej mpzp w Legnicy jest niższa od średniej dla Polski, wynoszącej 3%, a tym bardziej dla województwa (przyrost w badanym okresie o ponad 7%). Tym samym można stwierdzić, że **sytuacja planistyczna w Legnicy ulega bardzo powolnej poprawie, wciąż jednak jest dużo gorsza niż w innych częściach Polski.**

Wykres 11. Udział powierzchni miasta objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w Legnicy na tle województwa dolnośląskiego i Polski w latach 2009-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Bank Danych Lokalnych*, GUS.

ZASOBY MIESZKANIOWE

Za politykę w zakresie komunalnych zasobów mieszkaniowych w Legnicy odpowiedzialny jest Zarząd Gospodarki Mieszkaniowej. Przedmiotem działalności ZGM jest gospodarowanie przekazanymi nieruchomościami i lokalami polegające m.in. na: zabezpieczeniu nieruchomości przed uszkodzeniem lub zniszczeniem, dokonywaniu rozbiórek budynków i budowli, prowadzeniu ich eksploatacji i remontów, ich wynajmowaniu, a niekiedy również wydzierżawianiu i użyczeniu, ustalaniu czynszu za: najem garaży, pomieszczeń gospodarczych, lokali użytkowych oraz dzierżawę nieruchomości, zarządzaniu nieruchomościami wspólnymi, reprezentowaniu Gminy Legnica jako właściciela we wspólnotach mieszkaniowych, a także wykonywaniu zadań inwestycyjnych zatwierdzonych w budżecie miasta. Ponadto znaczną częścią mieszkań w Legnicy zarządzają także zakłady pracy, Towarzystwo Budownictwa Społecznego i Skarb Państwa, a przede wszystkim osoby fizyczne w ramach wspólnot mieszkaniowych.

„Problem mieszkalnictwa to jedna z głównych składowych polityki rozwoju i rewitalizacji miast. Po zmierzchu ekspansji mieszkalnictwa w formie wielkich osiedli i sukcesywnego spadku liczby ludności, polityka mieszkaniowa formułowana jest na nowo, zarówno w skali kraju jak też przez miasta europejskie. Powinna ona stanowić jeden z najistotniejszych obszarów gminnej polityki rozwoju. Wszelka działalność w zakresie mieszkalnictwa powiązana jest organicznie z problematyką społeczno-ekonomiczną, służącą pokonywaniu marginalizacji i segregacji społecznej oraz wzrostowi jakości zasobów społeczności lokalnej.” (Węglowski, 2009).

W latach 2008-2013 liczba mieszkań w Legnicy zwiększyła się o 865, osiągając poziom 41410. W rezultacie **poprawiły się wszystkie wskaźniki w zakresie mieszkalnictwa**. Wzrosły przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania do 63,0 m² oraz przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę do 25,6 m². Jednocześnie obserwowany był przyrost średniej liczby izb na 1 mieszkanie, a także liczby mieszkań na 1000 mieszkańców. Warto zaznaczyć, że wszystkie wskaźniki osiągnęły wartości lepsze, niż średnia dla województwa dolnośląskiego, a także dla całej Polski.

Tabela 12. Podstawowe dane w zakresie zasobów mieszkaniowych w Legnicy w latach 2008-2013

Wskaźniki z zakresu mieszkalnictwa	2008	2009	2010	2011	2012	2013
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	62,8 m ²	62,9 m ²	62,8 m ²	62,8 m ²	62,9 m ²	63,0 m ²
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	24,4 m ²	24,6 m ²	24,8 m ²	25,0 m ²	25,3 m ²	25,6 m ²
przeciętna liczba izb na 1 mieszkanie	3,51	3,51	3,51	3,51	3,51	3,51
liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	388,0	391,2	394,5	398,8	402,6	406,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Zasób mieszkaniowy miasta Legnicy składa się z komunalnych lokali mieszkalnych usytuowanych w budynkach mieszkalnych i mieszkalno-użytkowych, stanowiących własność komunalną bądź współwłasność (wspólnoty mieszkaniowe). Liczba budynków komunalnych zasobu wynosi 347, a budynków wspólnot mieszkaniowych z udziałem gminy 1028. Liczba mieszkań komunalnych wg stanu na sierpień 2014 r. wynosiła 6 259 lokale, a ich łączna powierzchnia użytkowa

to 327 085 m². Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań wynosiła 52,26 m² i była niższa, aniżeli średnia krajowa. Przeciętna liczba osób na mieszkanie była bardzo zbliżona do średniej krajowej i wynosiła 2,35 os./ mieszkanie.

Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem miasta Legnicy na lata 2014 – 2018 zakłada **spadek zasobu mieszkaniowego gminy, przy wzroście lokali wynajmowanych jako socjalne** o 80 lokali i jednoczesnym spadku (sprzedaży) pozostałych lokali socjalnych o 1 380 lokali w latach 2014-2018. Zakładany dochód ze sprzedaży mieszkań wynosi 19,9 mln zł.

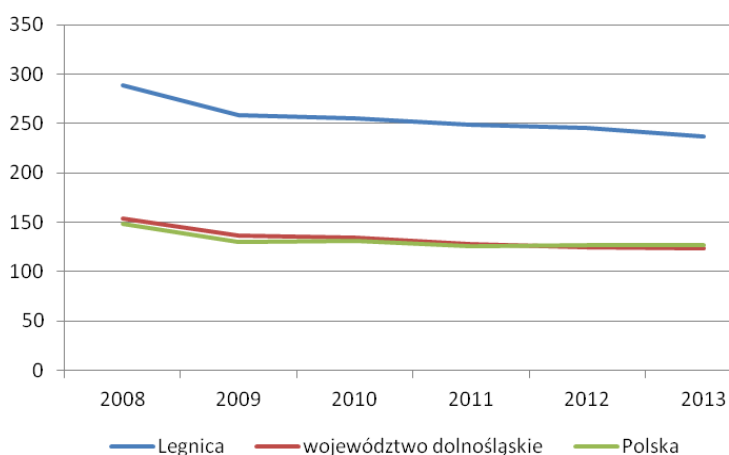
Tabela 13. Komunalne zasoby mieszkaniowe w Legnicy - stan na VIII 2014 r.

Budynki komunalne	347
Budynki wspólnot mieszkaniowych z udziałem gminy	1 028
Liczba mieszkań w zasobie	6 259
- w budynkach komunalnych	2 935
- w budynkach wspólnotowych	3 324
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania (m²)	52,26
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania (m² /os.)	20,3
Przeciętna liczba osób na mieszkanie	2,35

Źródło: Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem miasta Legnicy na lata 2014 – 2018.

W latach 2008-2013 obserwowany był powolny spadek liczby wypłacanych dodatków mieszkaniowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Jeszcze w 2008 roku było to 288, natomiast w 2013 już tylko 237. Jednocześnie rosła łączna wartość wszystkich wypłaconych dodatków i w 2013 roku wyniosła ona 4.924.295 zł. Należy jednak zaznaczyć, że liczba wypłacanych dodatków w Legnicy jest wciąż niemal dwukrotnie wyższa, niż średnia dla województwa i dla całej Polski. Biorąc pod uwagę fakt, że podstawą wypłaty dodatku jest zła sytuacja materialna można jednak stwierdzić, że chociaż w badanym okresie **sytuacja materialna mieszkańców Legnicy uległa poprawie, wciąż jest ona jednak gorsza niż w innych częściach Polski.**

Wykres 12. Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych na 1000 mieszkańców w Legnicy w latach 2008-2013 na tle województwa dolnośląskiego i Polski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS.

OBSZARY POWOJSKOWE

Wojska Federacji Rosyjskiej opuściły Legnicę w połowie września 1993r. Od tego czasu miasto zagospodarowało niemal cały pozostawiony przez nie majątek. Na mapie Legnicy pojawiły się miejsca będące do tej pory „białymi plamami”, a miasto odzyskało swoje prawdziwe oblicze.

Postęp technologiczny, unowocześnienie sprzętu i wyposażenia wojskowego wymusiły potrzebę likwidacji ogromnej liczby baz wojskowych oraz ograniczenie liczebności sił zbrojnych poszczególnych państw na całym świecie. Po zakończeniu zimnej wojny w całej Europie procesy demilitaryzacyjne nasiliły się, a proces restrukturyzacji wojska trwa do dziś. Polityczna modernizacja armii niesie za sobą nieoszacowane skutki społeczne i ekonomiczne dla opuszczonego przez wojsko regionu. (Kozłowska, 2005)

Po upływie dziesięciu lat miasto **zagospodarowało ponad 95% przejętych od Skarbu Państwa obiektów.**

Zagospodarowanie przejętych na rzecz gminy Legnica 367 budynków mieszkalnych (2.984 mieszkania), przedstawia się następująco:

- 20 budynków (766 mieszkań) przeznaczono na mieszkania komunalne,
- 8 budynków (40 mieszkań) przeznaczono na mieszkania rotacyjne i zastępcze,
- 205 budynków (1022 mieszkania) przeznaczono do sprzedaży w drodze przetargu. Wszystkie budynki zostały sprzedane. W tej grupie znalazło się 8 budynków typu „Leningrad”, które zostały sprzedane na rzecz tzw. małych spółdzielni mieszkaniowych. Spółdzielnie te wyremontowały obiekty, w wyniku czego uzyskano ponad 500 mieszkań.
- 128 budynków (975 mieszkań) przeznaczono na tzw. remont własny wykonywany na koszt przyszłych najemców,
- 2 budynki (18 mieszkań) przeznaczono na cele niemieszkalne, tj. na potrzeby klubu sportowego – biura i hotel dla sportowców,
- 2 budynki (13 mieszkań), z uwagi na katastrofalny stan techniczny oraz lokalizację niezgodną z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego miasta, przeznaczono do rozbiórki.

Tabela 14. Obiekty przejęte po wojsku radzieckim w Legnicy przez Skarb Państwa i przekazane gminie Legnica

	wszystkie obiekty		obiekty przekazane gminie Legnica	
	liczba		liczba	udział we wszystkich
budynki mieszkalne	482		367	76,1%
obiekty niemieszkalne	721		419	58,1%
suma	1203		786	65,3%

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji miasta Legnicy na lata 2007-2015

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Każdy z elementów infrastruktury technicznej w Legnicy ma innego gestora. Sieci wodno – kanalizacyjne administrowane i eksploatowane są przez Legnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A. Sieć gazowa natomiast eksploatowana jest przez Dolnośląską Spółkę Gazownictwa sp. z o.o. we Wrocławiu Oddział Legnica. Zaopatrzenie w energię elektryczną w mieście realizowane jest przez Tauron Polska Energia S.A. Firma jest własnością Skarbu Państwa, a spółki będące w Grupie Tauron zajmują się zarówno dystrybucją, jak i sprzedażą energii elektrycznej na terenie miasta. Dwa położone w mieście składowiska odpadów przemysłowych zarządzane są przez Hutę Miedzi Legnica, a dwa kolejne przez Energetykę Sp. z o.o. z siedzibą w Lubinie. Ponadto na terenie Legnicy mieszczą się cztery składowiska odpadów niebezpiecznych należące do Huty Miedzi Legnica. Odpady komunalne przetwarzane są w Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów, należącej do Legnickiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Legnicy. Ponadto na terenie miasta funkcjonują dwa Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych przy ul. Nowodworskiej.

*„Potrzeba inwestycji w infrastrukturę i przestrzeń publiczną wynika z kilku powodów: jest to obszar bezdyskusyjnej odpowiedzialności i kompetencji samorządów, w tym właśnie obszarze dotkliwie skumulowały się zaległości z okresu PRL-u, modernizacja infrastruktury technicznej otwiera możliwości inwestowania w przyległych nieruchomościach, projekty tego typu stymulują lokalną przedsiębiorczość, poprawa zagospodarowania przestrzeni publicznych przekłada się jednoznacznie na poprawę bezpieczeństwa publicznego, w tym na redukcję reakcji społecznie negatywnych, osiągany efekt poprawy wizerunku wpływa korzystnie na nastroje lokalnej społeczności i na poprawę opinii publicznej o rewitalizowanej dzielnicy oraz całym mieście.”
(Muzioł-Węclawowicz, 2009)*

Legnica jest miastem bardzo dobrze wyposażonym w sieci infrastruktury technicznej. Niemal wszyscy mieszkańcy mają dostęp do sieci wodociągowej, a także kanalizacyjnej. W badanym okresie rósł także udział mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie. Jednocześnie nastąpił gwałtowny spadek liczby zebranych odpadów zmieszanych w przeliczeniu na jednego mieszkańca, z ponad 636 kg w 2009 roku na 345 kg w 2013 roku.

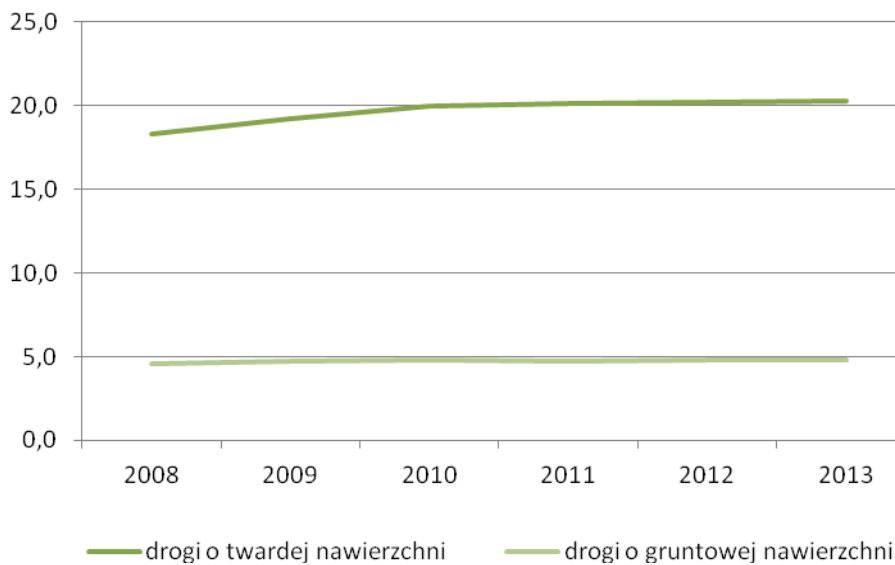
Tabela 15. Podstawowe dane w zakresie infrastruktury technicznej w Legnicy w latach 2008-2013

Wskaźniki z zakresu infrastruktury technicznej	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Udział mieszkań wyposażonych w sieć wodociągową	99,5%	99,5%	99,6%	99,6%	99,6%	99,6%
Udział mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie	75,9%	76,0%	77,2%	77,4%	77,5%	77,6%
Udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków	100,0%	99,4%	100,0%	100,0%	100,0%	99,1%
Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca	579,4kg	636,3kg	609,7kg	522,1kg	500,1kg	345,0kg

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS.

W latach 2008-2013 obserwowany był powolny wzrost długości dróg gminnych i powiatowych o utwardzonej nawierzchni w Legnicy. W badanym okresie przybyło ich łącznie 15,1 km. W rezultacie ich udział we wszystkich drogach wzrósł o 1 punkt procentowy, z 79,9% do 80,9%. W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców ich długość wzrosła z 18,3 km do 20,3 km. W tym czasie na stałym poziomie utrzymywała się długość dróg o nawierzchni gruntowej (ok. 4,8 km na 10 tys. mieszkańców). Można zatem stwierdzić, że **układ komunikacyjny w Legnicy w latach 2008-2013 uległ niewielkiemu polepszeniu.**

Wykres 13. Długości dróg gminnych i powiatowych w km na 10 tys. mieszkańców w Legnicy w latach 2008-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS.

I.2.5 PODSUMOWANIE DIAGNOZY CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH

PORTRET LEGNICY

Mocne strony miasta	Słabe strony miasta
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem w ostatnim czasie wykazuje tendencję spadkową, obserwowane zmiany oznaczają zatem zmniejszanie się problemu ubóstwa w mieście; ❖ bezrobocie w Legnicy jest dużo niższe od średniej dla województwa dolnośląskiego, a także dla całej Polski; ❖ ostatnie lata charakteryzują się względnie stabilną sytuacją w zakresie poziomu przestępczości w Legnicy; ❖ z uwagi na wyższy poziom wykształcenia w Legnicy, niż średnia dla województwa i kraju, mieszkańcom miasta w mniejszym stopniu grozi z tego tytułu wykluczenie, niż ma to miejsce w innych częściach Polski; ❖ bogate życie kulturalne w Legnicy, a co za tym idzie łatwy dostęp do kultury pozytywnie wpływa na klimat miasta i niewątpliwie ułatwia w wielu przypadkach prowadzenie działań rewitalizacyjnych; ❖ w Legnicy poziom przedsiębiorczości jest wyższy, niż średnie dla województwa i kraju, wśród przedsiębiorstw działających w Legnicy zdecydowanie dominują podmioty prywatne; ❖ Legnica charakteryzuje się wysokim wskaźnikiem pracujących na 1000 mieszkańców, zarówno na tle województwa, jak i całego kraju. Legnica jest zatem miastem, w którym mieszkańcy wykazują dużą chęć do pracy; ❖ biorąc pod uwagę wpływy z podatków mieszkańcy, a także firmy działające w Legnicy znajdują się w relatywnie lepszej kondycji finansowej, niż statystyczni mieszkańcy innych części Polski; ❖ powierzchnia terenów zieleni przypadająca 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Na przestrzeni ostatnich lat notuje się systematyczny spadek liczby mieszkańców Legnicy, od 2008 roku ubyło ponad 3 tys. osób, nie rekompensuje tego przyrost liczby ludności w całym powiecie legnickim; ❖ w związku z tym, że odpływ ludności dotyczy przede wszystkim młodych, w Legnicy obserwowany jest szybki wzrost wskaźnika obciążenia demograficznego; ❖ prognoza demograficzna wykonana przez GUS pokazuje, iż w przeciągu najbliższych 20 lat liczba ludności zamieszkującej Legnicę będzie dalej systematycznie spadać, a w 2035 r. osiągnie poziom 88 549 mieszkańców; ❖ liczba stwierdzonych przestępstw narkotykowych po początkowym spadku w 2014 roku, wzrosła ponad dwukrotnie, w porównaniu do stanu obserwowanego w poprzednich latach, jednocześnie znacznie wzrosła liczba przestępstw popełnianych przez nieletnich; ❖ ocena poziomów substancji w powietrzu przeprowadzona przez WIOŚ w 2014 roku wykazała przekroczenie norm ze względu na ochronę zdrowia ludzi w Legnicy w zakresie stężenia pyłu zawieszonego PM10, pyłu zawieszonego PM2,5, arsenu (As) i benzo(a)pirenu (Bap); ❖ sytuacja planistyczna (poziom pokrycia miasta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego) w Legnicy ulega bardzo powolnej poprawie, wciąż jednak jest dużo gorsza niż w innych częściach Polski; ❖ liczba wypłacanych dodatków mieszkaniowych w Legnicy jest niemal dwukrotnie wyższa, niż średnia dla województwa i dla całej Polski; biorąc pod uwagę fakt, że podstawą wypłaty dodatku jest zła sytuacja materialna można zatem

na mieszkańca w Legnicy osiąga wartości zbliżone do średniej dla województwa dolnośląskiego, jednak dużo lepsze niż w całej Polsce;

- ❖ w Legnicy poprawiają się wszystkie wskaźniki w zakresie mieszkalnictwa, w tym: przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania, przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę, średnia liczba izb na 1 mieszkanie i liczba mieszkań na 1000 mieszkańców;
- ❖ Legnica jest miastem bardzo dobrze wyposażonym w sieci infrastruktury technicznej, niemal wszyscy mieszkańcy mają dostęp do sieci wodociągowej, a także kanalizacyjnej. W badanym okresie rósł także udział mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie, jednocześnie nastąpił gwałtowny spadek liczby zebranych odpadów zmieszanych w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

stwierdzić, że chociaż w badanym okresie przeciętnie sytuacja materialna mieszkańców Legnicy uległa poprawie, wciąż dużą grupę stanowią mieszkańcy wymagający wsparcia.

DELIMITACJA OBSZARÓW KRYZYSOWYCH

METODYKA DELIMITACJI

Opierając się na przyjętej praktyce oraz wytycznych Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju i Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego w zakresie prowadzenia polityki rewitalizacji jako metodę sporządzenia delimitacji obszarów zdegradowanych podlegających rewitalizacji, przyjęto analizę porównawczą jednostek urbanistycznych. Jest ona oparta na zestawie syntetycznych wskaźników degeneracji, pozwalających na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania rozwoju społeczno-gospodarczego poszczególnych obszarów miasta.

Zgodnie z zaleceniami „Wytycznych dotyczących przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji jako podstawy udzielania wsparcia z Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013”² obszar wsparcia winno określać się na podstawie kryteriów zawartych w art. 47 Rozporządzenia (WE) nr 1828/2006, które są określone następująco:

- a) wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia;
- b) wysoka stopa długotrwałego bezrobocia;
- c) niekorzystne trendy demograficzne;
- d) niski poziom wykształcenia, wyraźny deficyt kwalifikacji i wysoki wskaźnik przerywania skolaryzacji;
- e) wysoki poziom przestępczości i wykroczeń;
- f) szczególnie wysoki stopień degradacji środowiska;
- g) niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej;
- h) wysoka liczba imigrantów, grup etnicznych i mniejszościowych lub uchodźców;
- i) porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego;
- j) niski poziom wydajności energetycznej budynków.

Obszar wsparcia opisuje się przy użyciu co najmniej trzech z powyższych kryteriów, w tym dwóch kryteriów spośród wymienionych w lit. od a) do h).

Na potrzeby wyznaczenia obszarów kryzysowych w Mieście Legnica dla części z powyższych kryteriów (a, b, c, f, g, i) wybrane zostały wskaźniki, pozwalające opisać zjawiska opisane w kryteriach. Zestaw użytych wskaźników delimitacyjnych został przedstawiony w tabeli.

Tabela 16. Wskaźniki użyte na potrzeby delimitacji obszarów kryzysowych w Mieście Legnica

Kryterium	Wskaźnik delimitacyjny
➤ Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia;	➤ <i>Liczba osób korzystających ze świadczeń MOPS w ogóle ludności;</i>

² Z uwagi na fakt, iż Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego nie opublikował nowego dokumentu w zakresie wytycznych dotyczących programów rewitalizacji na potrzeby niniejszego opracowania posłużono się dokumentem: *Wytyczne dotyczące przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji jako podstawy udzielania wsparcia z Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013*, Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013, Wrocław, 2012 r.

Kryterium	Wskaźnik delimitacyjny
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wysoka stopa długotrwałego bezrobocia; 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Udział osób bezrobotnych w ogólnej ludności w wieku produkcyjnym; ➤ Udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie bezrobotnych ogółem;
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Niekorzystne trendy demograficzne; 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dynamika zmian liczby ludności w latach 2007-2014; ➤ Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej ludności;
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Szczególnie wysoki stopień degradacji środowiska; 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Udział powierzchni obszaru narażony na przekroczenia poziomu hałasu (pow. 60 db);
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej; 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba podmiotów wpisanych do REGON na każde 10 tysięcy mieszkańców; ➤ Wskaźnik przedsiębiorczości – Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym;
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego; 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Udział budynków posiadających przyłącze do kanalizacji w budynkach ogółem; ➤ Udział terenów rekreacyjno-wypoczynkowych w całości obszaru;

Ponadto zgodnie z wytycznymi obszar wsparcia musi się charakteryzować wyższą intensywnością negatywnych zjawisk opisanych ww. wskaźnikami niż średnia intensywność danego zjawiska w mieście. Wykorzystanie wskaźników delimitacyjnych odniesionych do średnich wartości na całym obszarze miasta ma za zadanie prowadzić do pozyskania pełnego obrazu, dotyczącego wszystkich jednostek urbanistycznych miasta, na które zostało ono podzielone oraz wskazania jednostek szczególnie zagrożonych wykluczeniem i predysponowanych do objęcia kompleksowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi. Przyjęte na potrzeby niniejszego opracowania wskaźniki zostały przypisane czterem podsystemom: środowiskowemu, demograficznemu, gospodarczemu oraz społecznemu.

Wybór obszarów kryzysowych - dysfunkcyjnych jest kluczowym elementem lokalnych programów rewitalizacji. Zastosowana metoda delimitacji musi zapewnić, że wybór będzie adekwatny i obiektywny. Dlatego w ramach niniejszego opracowania przyjętą metodą oceny i selekcji obszarów miasta o najwyższym stopniu degradacji będzie standaryzacja przyjętego zestawu wskaźników i stworzenie wskaźnika zbiorczego.

Standaryzacja wskaźników polega na odjęciu od nominalnej wartości wskaźnika dla danego obszaru średniej wartości dla wszystkich jednostek urbanistycznych i podzieleniu przez odchylenie standardowe. Wystandaryzowane wskaźniki oznaczają odchylenie od normy, którą reprezentuje wartość średnia dla miasta i mogą przyjmować wartości dodatnie lub ujemne. Przejście odchylenia od średniej do wartości ujemnej wskazuje, które obszary odznaczają się wskaźnikiem degradacji

wyższym od średniej dla miasta. Z kolei wartości dodatnie odchylenia ukazują obszary o najlepszej sytuacji, w których negatywne zjawiska w porównaniu ze średnią dla miasta odznaczają się mniejszym natężeniem. Zabieg ten pozwala także na zsumowanie wartości wystandaryzowanych wskaźników i stworzenie indeksu zbiorczego (wskaźnika sumarycznego lub inaczej zwanego wskaźnikiem syntetycznym).

Obszar będzie mógł zostać wskazany do rewitalizacji, jeśli indeks zbiorczy dla danego obszaru będzie osiągał wartości najniższe, co jest równoznaczne z najwyższym stopniem jego degradacji w skali miasta, a także przekraczał wartość referencyjną (średnią dla miasta) większości zastosowanych wskaźników.

Przy podziale Miasta Legnicy na poszczególne jednostki urbanistyczne posłużono się schematem zbliżonym do granic obszarów obowiązujących w ramach Legnickiego Budżetu Obywatelskiego³. Zabieg ten wynikał z chęci zastosowania sprawdzonego schematu podziału miasta, który jest znany mieszkańcom, co ma ułatwić także wdrażanie i monitorowanie prowadzonych działań rewitalizacyjnych na wytypowanych obszarach.

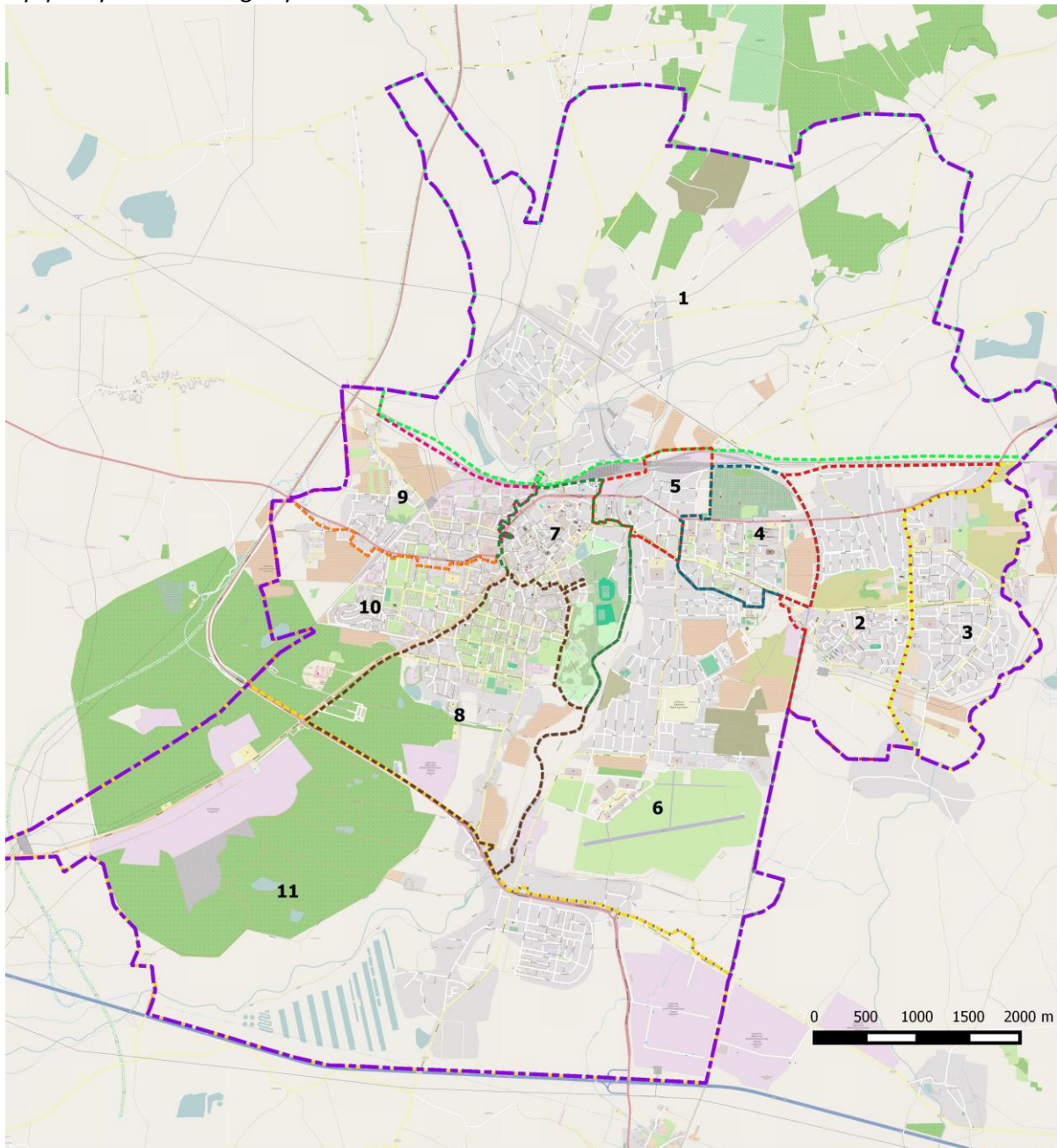
Analizą objętych zostało 11 jednostek urbanistycznych miasta, były to:

- Obszar I – Rejon Północny (obejmujący całą północną część miasta);
- Obszar II – Piekary 1 (obejmujący osiedla: Piekary A oraz Piekary Wielkie);
- Obszar III – Piekary 2 (obejmujący osiedla: Piekary B oraz Piekary C);
- Obszar IV – Kopernik (obejmujący osiedla: Kopernik I oraz Kopernik II);
- Obszar V – Zakaczawie (obejmujący Zakaczawie oraz Osiedle Kartuzy);
- Obszar VI – Rejon Al. Rzeczypospolitej (obejmujący osiedla: Bielany, w Alejach);
- Obszar VII – Stare Miasto (obejmujący ściśle centrum miasta);
- Obszar VIII – Tarninów (obejmujący dzielnicę Tarninów – teren od rzeki Kaczawy do ul. Złotoryjskiej);
- Obszar IX – Fabryczna (obejmujący osiedla: Zosinek oraz Fabryczna);
- Obszar X – Asnyka (obejmujący Osiedle Asnyka – obszar pomiędzy ul. Złotoryjską, a ul. Chojnowską);
- Obszar XI – Rejon Południowy (obejmujący południową część miasta).

Zestawienie jednostek urbanistycznych ukazujące ich wyniki w poszczególnych kategoriach, z wyraźnym zaakcentowaniem przekroczeń wartości referencyjnych lub wartości średnich, zostało przedstawione zarówno w formie tabelarycznej jak i w formie map poglądowych. Wyniki osiągnięte w analizie wskaźnikowej stanowiły podstawę dla ostatecznego wyboru obszarów wskazanych do rewitalizacji.

³ www.lbo.legnica.eu [dostęp na dzień 10.07.2015 r.]

Mapa 4 Zasięg jednostek urbanistycznych wyznaczonych na potrzeby wykonania delimitacji obszarów kryzysowych Miasta Legnicy.

Legenda

Granica miasta	5 - Zakaczwie
Obszary delimitacyjne	6 - Rejon Al. Rzeczypospolitej
1 - Północny	7 - Stare Miasto
2 - Piekary I	8 - Tarninów
3 - Piekary II	9 - Fabryczna
4 - Kopernik	10 - Asnyka
	11 - Południowy

Źródło: opracowanie własne

I.3.1 WYNIKI ANALIZY WSKAŹNIKOWEJ

SFERA ŚRODOWISKOWA

Natężenie hałasu⁴

Istotnym czynnikiem warunkującym komfort mieszkania w danym miejscu jest stopień natężenia hałasu. Rozwój sieci transportowych oraz zakładów przemysłowych przyczyniając się do rozwoju miasta jako całości, wiąże się często z pewnymi uciążliwościami dla części mieszkańców zamieszkujących tereny w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów inżynierskich czy przemysłowych.

Zastosowany na potrzeby delimitacji wskaźnik stanowi podsumowanie średniorocznych natężeń hałasu pochodzących z trzech źródeł emisji tj. zakładów przemysłowych, komunikacji drogowej oraz komunikacji kolejowej. Obejmuje on powierzchnię obszarów narażoną na przekroczenia ustawowej normy hałasu wynoszącej 60 dB⁵ w odniesieniu do całkowitej powierzchni obszaru.

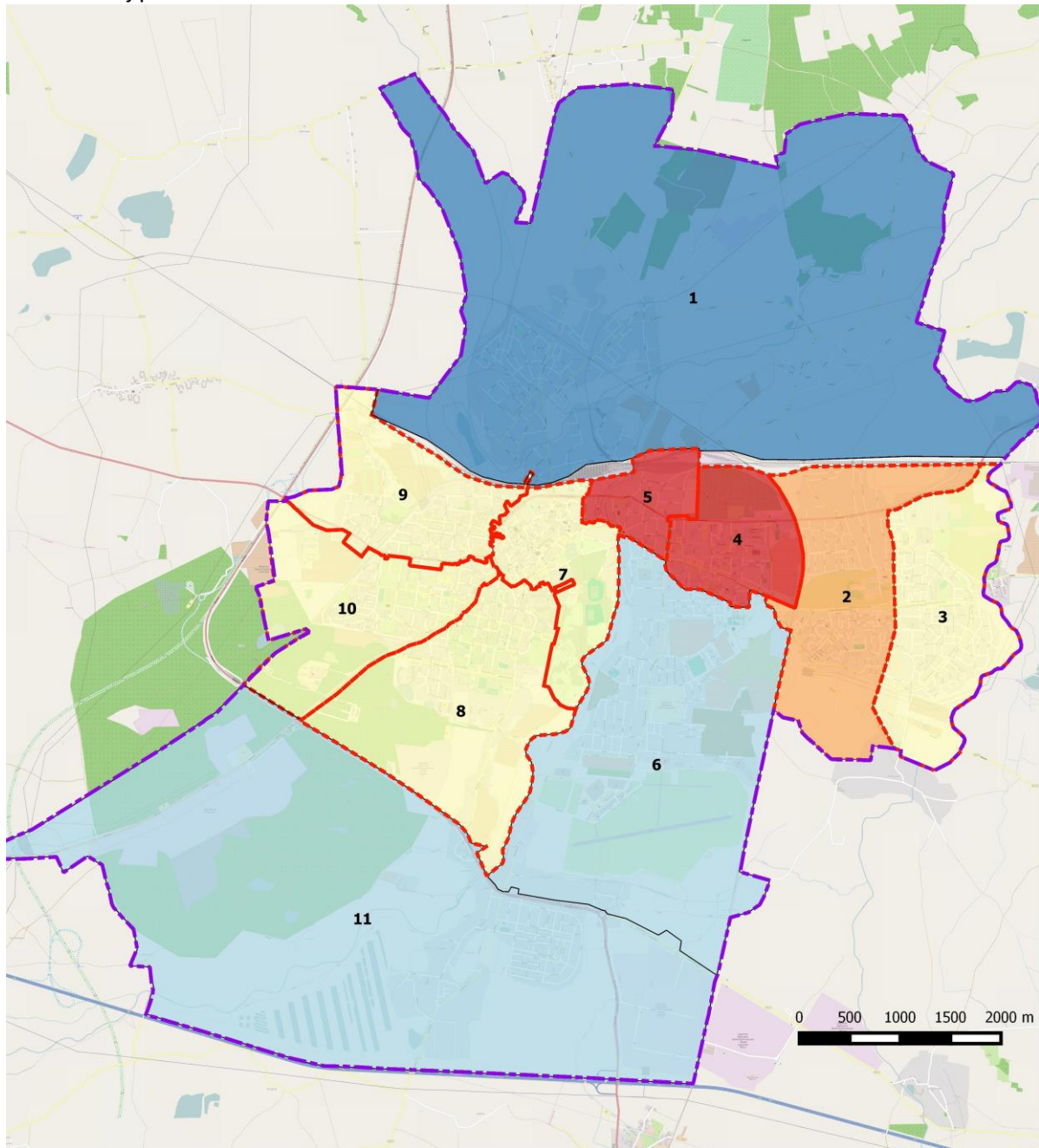
Z analizy tej wynika, iż zdecydowanie najbardziej narażonymi na dyskomfort związany z hałasem obszarami są Obszar V – Zakaczwie oraz Obszar IV – Kopernik, gdzie przekroczenia norm hałasu odnotowano odpowiednio na 66% i 62% obszaru. Wysoki poziom natężenia hałasu wynika z położenia tych obszarów pomiędzy jedną z głównych arterii miasta – ul. Wrocławską, stanowiącą część Drogi Krajowej Nr 94 oraz europejską magistralą kolejową E 30 łączącą Legnicę z Wrocławiem.

Najniższy poziom przekroczeń hałasu odnotowano na Obszarze I – Północnym, gdzie zaledwie 18% obszaru narażonych jest na uciążliwość ze strony źródeł hałasu. Niski poziom tego parametru na tym obszarze wynika z jego relatywnie dużej powierzchni, a także z faktu, iż znaczną część Obszaru I zajmują tereny rolnicze oraz rekreacyjne.

⁴ Wskaźnik obliczony na podstawie danych z Mapy akustycznej Miasta Legnicy

⁵ Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120, poz. 826)

Mapa 5 Rozkład przestrzenny wskaźnika „udział terenów narażonych na przekroczenia norm hałasu w całkowitej pow. obszaru”

Legenda

- Granica miasta
- Obszary przekraczające wart. referencyjną

Udział terenów narażonych na przekroczenia norm hałasu (> 60 dB) w całkowitej pow. obszaru

- 18.1 - 27.7 %
- 27.7 - 37.2 %
- 37.2 - 46.8 %
- 46.8 - 56.3 %
- 56.3 - 65.9 %

Źródło: opracowanie własne

Powierzchnia terenów rekreacyjnych⁶

Jakość oraz możliwości spędzania wolnego czasu jak i dostęp do atrakcyjnych przestrzeni publicznych stanowi istotny warunek wpływający na atrakcyjność miasta oraz jego odbiór przez mieszkańców oraz osoby przyjezdne. Przyjmuje się, iż ważnym czynnikiem wpływającym na ocenę warunków życia mieszkańców nowoczesnych społeczeństw jest dostępność miejsc rekreacji i wypoczynku, w tym szczególnie terenów uporządkowanej zieleni miejskiej (parków, alei, skwerów).

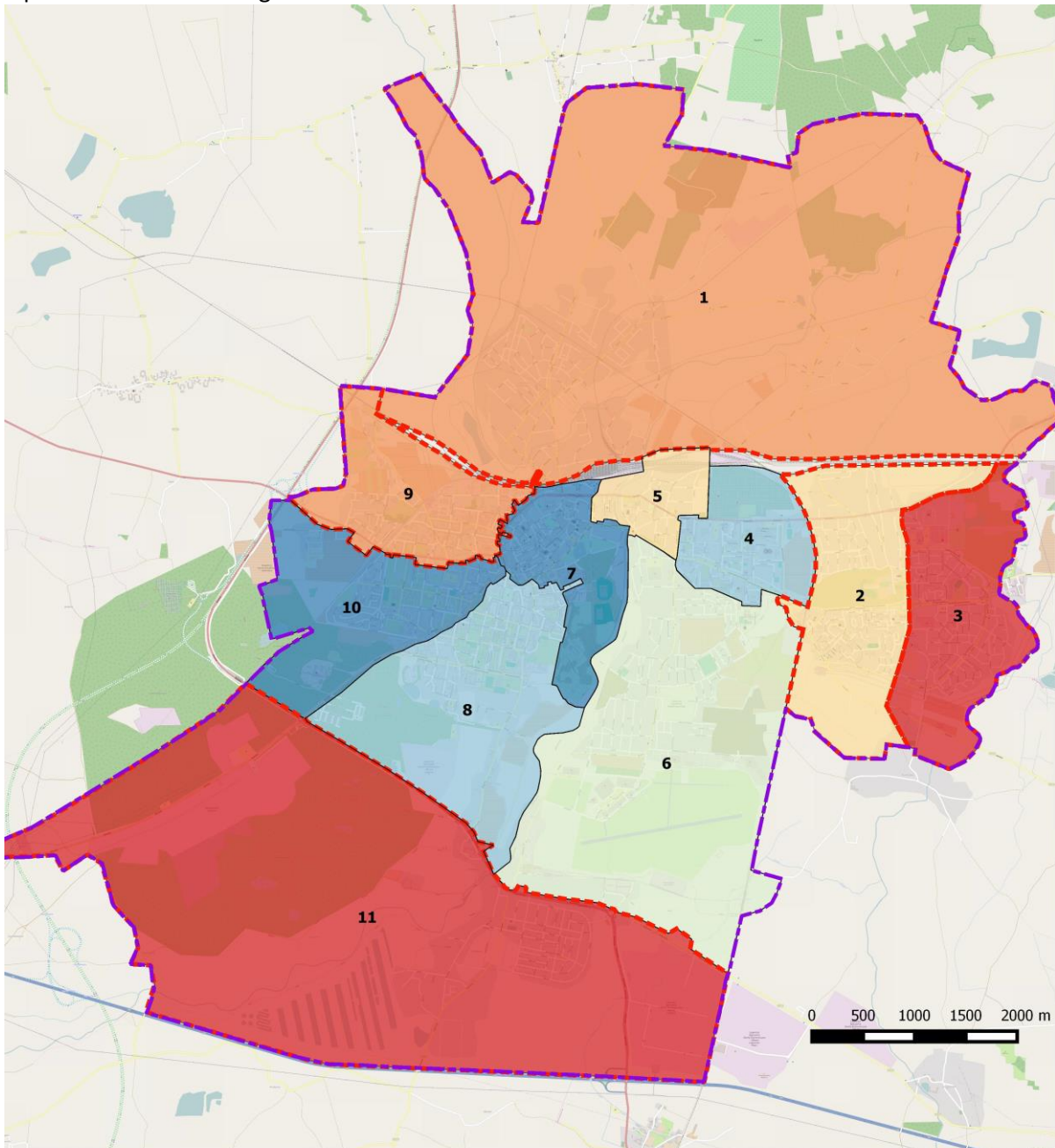
Biorąc pod uwagę udział terenów sprzyjających rekreacji i wypoczynkowi w całkowitej powierzchni obszaru, znaczącą dominację nad pozostałymi analizowanymi jednostkami urbanistycznymi wykazuje teren Starego Miasta (Obszar VII), gdzie aż 31% powierzchni stanowią tereny rekreacyjne. Wpływ na tak wysoki wskaźnik tego parametru w centrum miasta ma fakt, iż Obszar VII obejmuje swym zasięgiem zabytkowy Park Miejski usytuowany nad brzegiem Kaczawy, a także liczne skwery znajdujące się w zabytkowej części miasta.

Wysoki udział terenów rekreacyjnych, znacząco przekraczający średnią był widoczny także na terenie Obszaru X – Asnyka (13,4%), Obszaru VIII – Tarninów (8,1%), Obszaru IV – Kopernik (7,7%) oraz Obszaru VI – Rejon Al. Rzeczypospolitej (6,3%).

Najniższy poziom tego wskaźnika zanotowano na Obszarze XI – Południowym (0,3%) na co wpływ miało kilka czynników: duża powierzchnia obszaru, liczne tereny rekreacyjne o charakterze naturalnym (np. lasy, łąki) oraz relatywnie niski udział terenów o zwartej zabudowie mieszkaniowej w stosunku do pozostałych obszarów.

⁶ Wskaźnik obliczony na podstawie danych z Mapa użytków gruntowych oznaczonych według ewidencji geodezyjnej

Mapa 6 Rozkład przestrzenny wskaźnika "udziału terenów rekreacyjno-wypoczynkowych w powierzchni obszaru ogółem"

Legenda

- Granica miasta
- Obszary poniżej wartości referencyjnej

Udział terenów rekreacyjno-wypoczynkowych w całości obszaru

- 0.3 - 1.2 %
- 1.2 - 1.5 %
- 1.5 - 4.4 %
- 4.4 - 7.3 %
- 7.3 - 9.9 %
- 9.9 - 3.1 %

Źródło: opracowanie własne

Liczba budynków posiadających przyłącze do sieci kanalizacyjnej w liczbie budynków ogółem⁷

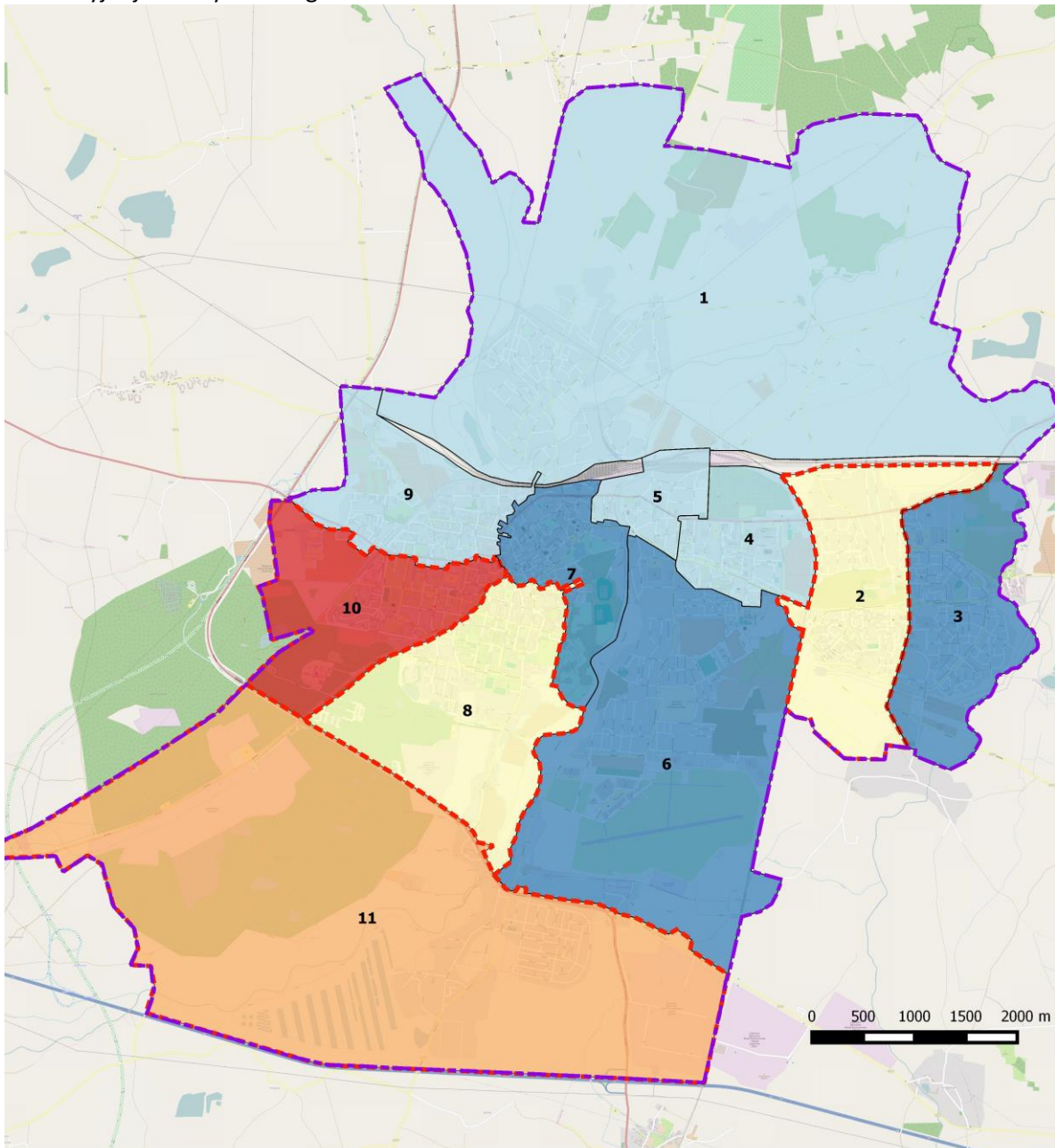
Stopień pokrycia miasta siecią kanalizacyjną stanowi istotny czynnik warunkujący zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych mieszkańców, a także istotny czynnik wpływający na jakość środowiska oraz bezpieczeństwo epidemiologiczne w mieście.

Biorąc pod uwagę liczbę budynków posiadających przyłącza do sieci kanalizacyjnej w odniesieniu do liczby budynków ogółem najgorsza sytuacja występuje na terenie Obszaru X – Asnyka (73%) oraz Obszaru XI – Rejon Południowy (78%). Tereny te cechują się przede wszystkim sporym rozproszeniem zabudowy, która utrudnia rozwój sieci kanalizacyjnej, a także dużym udziałem obiektów pełniących funkcje przemysłowe lub magazynowe, które nie zawsze wymagają posiadania takowego przyłącza.

Obszarami o najwyższym stopniu pokrycia siecią kanalizacyjną są: Obszar VII – Stare Miasto, gdzie 95% budynków posiada przyłącze do sieci oraz Obszar III – Piekary II, gdzie pokrycie siecią wynosi 94%.

⁷ Wskaźnik obliczony na podstawie danych z ewidencji budynków UML oraz danych o liczbie przyłączy do budynków udostępnionych przez Legnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A.

Mapa 7 Rozkład przestrzenny wskaźnika „udział budynków posiadających przyłącze do sieci kanalizacyjnej w budynkach ogółem”

Legenda

 Granica miasta

 Obszary poniżej wartości referencyjnej

Udział budynków posiadających przyłącze do sieci kanalizacyjnej

 73 - 78 %

 78 - 82 %

 82 - 86 %

 86 - 90 %

 90 - 95 %

Źródło: opracowanie własne

SFERA DEMOGRAFICZNA

Udział ludności w wieku poprodukcyjnym⁸

Udział ludności w wieku poprodukcyjnym (kobiety po 60. roku życia i mężczyźni po 65. roku życia) w ogóle ludności pozwala ocenić sytuację demograficzną danego terenu i wskazać możliwości rozwojowe danego społeczeństwa. Jak zauważono w diagnozie, Legnica wpisuje się w ogólnokrajowy i ogólnoeuropejski trend demograficzny postępującego starzenia się społeczeństwa. Na koniec 2014 r. dla całego miasta udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności wynosił 21%.

Spółeczeństwa starzejące się muszą zmierzyć się z koniecznością zabezpieczenia odpowiedniej opieki społecznej i medycznej nad osobami starszymi, a także z malejącym popytem na niektóre usługi, w tym usługi publiczne (np. edukacyjne). Konieczne jest także odpowiednie dostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb osób starszych, w tym tworzenie miejsc sprzyjających ich szeroko pojętej aktywizacji.

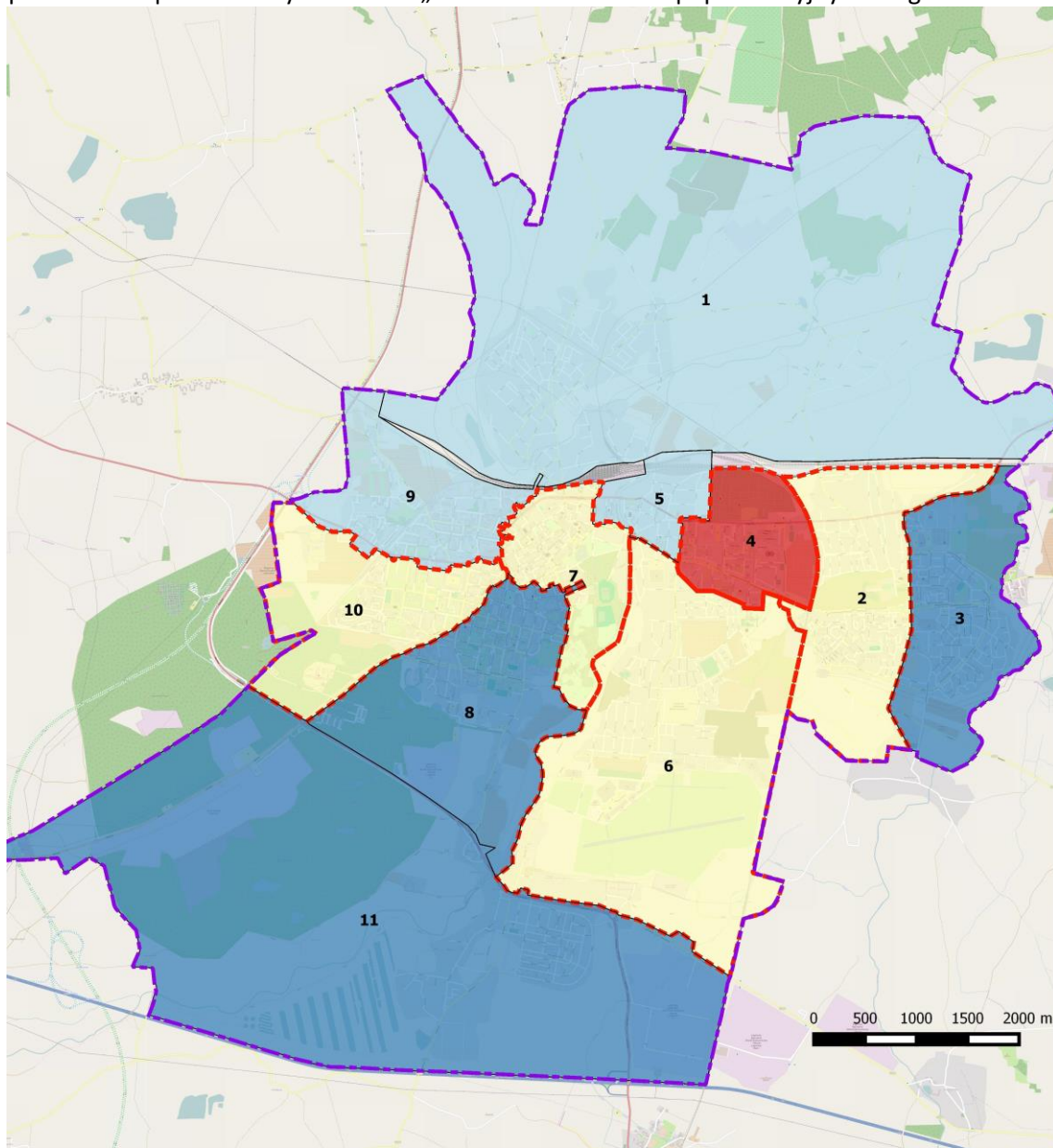
Analizując poszczególne jednostki urbanistyczne można zauważyć, iż wszystkie z nich przekraczały poziom przyjęty przez ONZ za graniczny dla społeczeństw w zaawansowanym stadium starzenia się – wynoszącym 10%.

Zdecydowanie najmniej korzystna sytuacja demograficzna widoczna jest w Obszarze IV (Osiedle Kopernik), gdzie ponad 1/3 ludności stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym. Ponadto wysoki poziom wskaźnika zanotowano w obszarach: II – Piekary I (25%), VII – Stare Miasto (24%), VI – Rejon Al. Rzeczypospolitej (22%) oraz X – Asnyka (22%).

Nieco bardziej korzystne proporcje widoczne są na terenach zlokalizowanych na obrzeżach miasta: Obszarze XI – Południowym (14%) oraz Obszarze III – Piekary II (14%). Jest to objaw postępującego zjawiska suburbanizacji, a szczególnie odpływu rodzin należących do średniej klasy społecznej na osiedla o zabudowie jednorodzinnej zlokalizowane w spokojniejszych, rozrastających się dzielnicach na obrzeżach miast. Zjawisko to jest zjawiskiem naturalnym, charakterystycznym dla większości współczesnych miast i metropolii.

⁸ Wskaźnik obliczony na podstawie danych z ewidencji ludności UML – stan na koniec 2014 r.

Mapa 8 Rozkład przestrzenny wskaźnika „udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej ludności”

Legenda

Granica miasta

Obszary przekraczające wartość referencyjną

Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej ludności

14 - 18 %

18 - 22 %

22 - 26 %

26 - 30 %

30 - 34 %

Źródło: opracowanie własne

Dynamika zmian ludności⁹

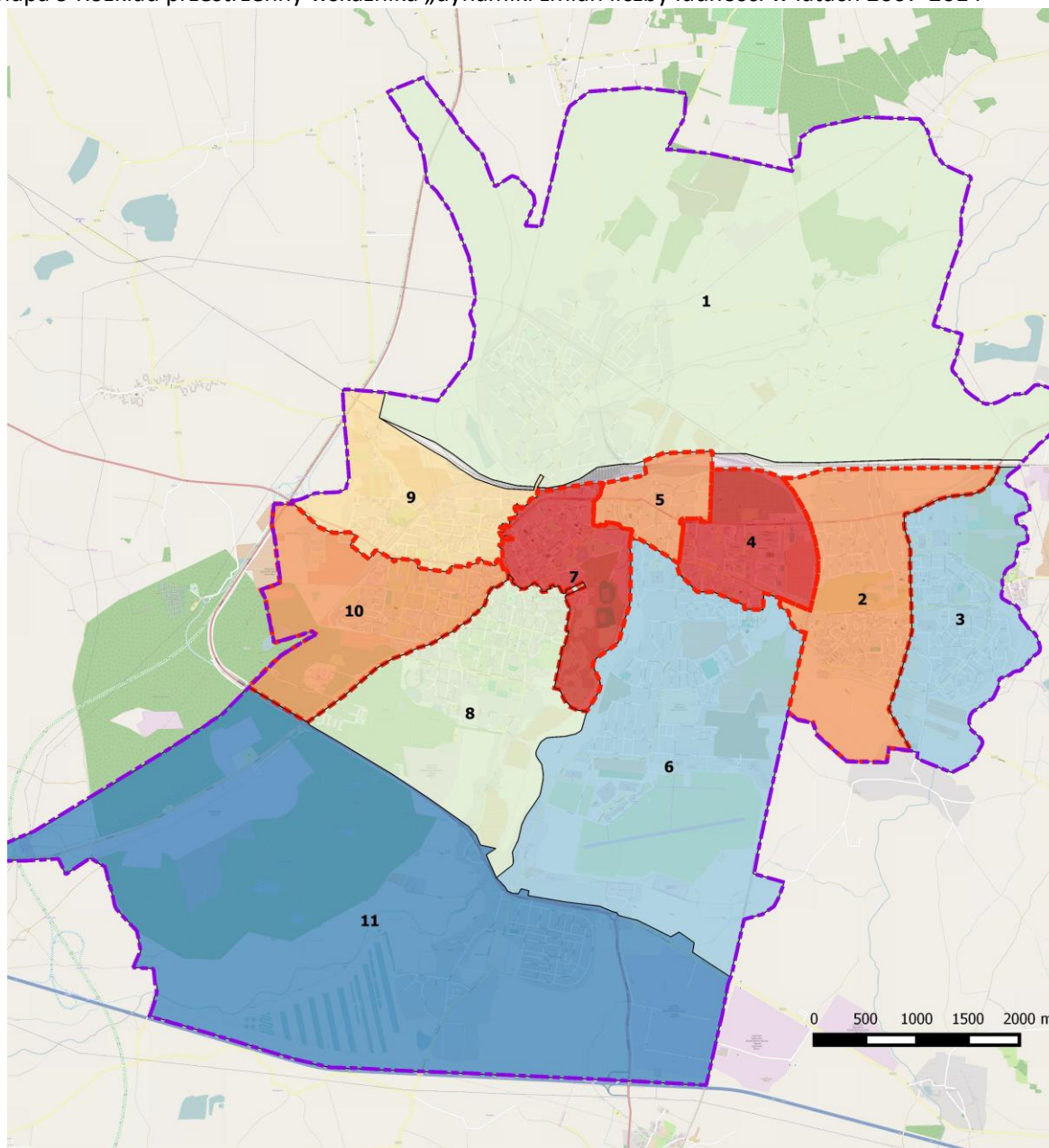
O postępującym odpływie ludności z centrum miasta świadczy także wskaźnik dynamiki zmian ludności z lat 2007-2014. Wynika z niego, iż największy ubytek ludności zanotowano: na terenie Starego Miasta (Obszar VII) o 10,3%, na Osiedlu Kopernik (Obszar IV) o 8,9%, a także na obszarach: X (Asnyka), II (Piekary I) oraz V (Zakaczawie).

Dodatni wskaźnik dynamiki ludności, oznaczający przyrost mieszkańców widoczny był na Obszarze XI – Południowym (o blisko 2,9%), a także na Obszarze VI – Rejon Alei Rzeczypospolitej (o 0,02%).

Powyższe wyniki umacniają przekonanie o postępującym procesie suburbanizacji i osiedlaniu się ludności na obrzeżach miasta. Świadczą niestety także o odpływie części mieszkańców poza granice miasta. Odpływ młodych mieszkańców, a także postępujące starzenie się społeczeństwa stanowi poważne zagrożenie dla rozwoju miasta, mogące prowadzić do zaburzenia odpowiedniego poziomu wymiany pokoleniowej na rynku pracy, skutkującego deficytem odpowiednio wykwalifikowanych kadr (zwłaszcza specjalistycznych), a przez to zahamowaniem rozwoju lokalnych przedsiębiorstw.

⁹ Biorąc pod uwagę ludność zamieszkujejącą na stałe w Legnicy. Na podstawie danych z ewidencji ludności Urzędu Miasta Legnicy – stan na koniec 2014 r.

Mapa 9 Rozkład przestrzenny wskaźnika „dynamiki zmian liczby ludności w latach 2007-2014”

Legenda

Granica miasta

Obszary poniżej wartości referencyjnej

Dynamika zmian liczby ludności w latach 2007 - 2014

-10.3 - -8.1 %

-8.1 - -5.9 %

-5.9 - -3.7 %

-3.7 - -1.5 %

-1.5 - 0.7%

0.7 - 2.9 %

Źródło: opracowanie własne

SFERA GOSPODARCZA

Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON przypadająca na każde 10 tys. mieszkańców¹⁰

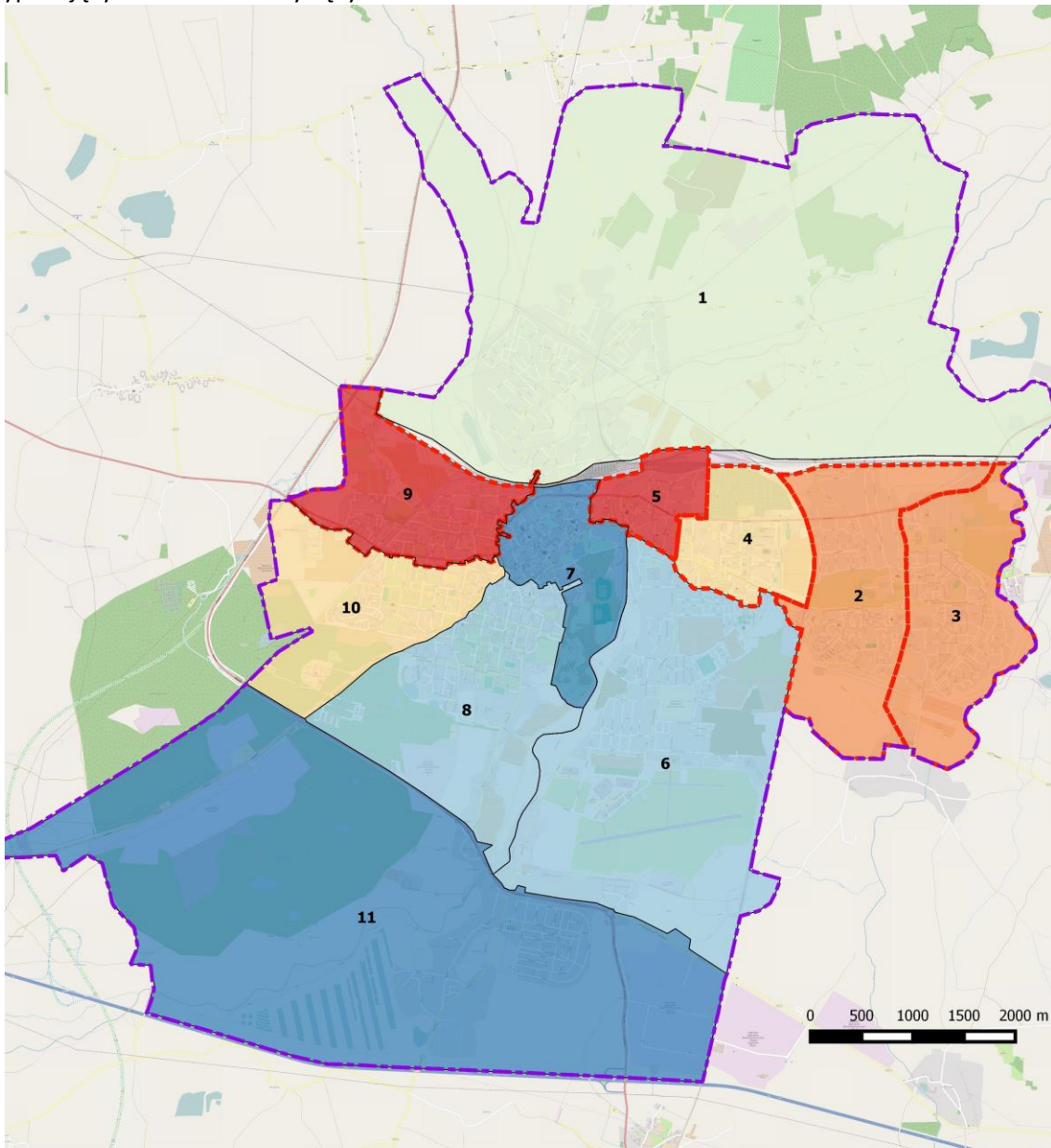
Obszarem o najwyższym natężeniu podmiotów wpisanych do ewidencji REGON był obszar Starego Miasta (VII), gdzie na każde 10 tys. mieszkańców przypadało 2 747 podmiotów. Oznacza to, iż Legnica nie odbiega od innych miast i głównym ośrodkiem „życia” społeczno-gospodarczego miasta jest ścisłe centrum miasta, na terenie którego lokalizowane są siedziby lokalnych przedsiębiorstw i instytucji.

Innymi znaczącymi obszarami są prężnie rozwijające się gospodarczo, dzięki obecności Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej: Obszar XI – Południowy (2 190 podmiotów/ 10 tys. os.) oraz Obszar VIII – Tarninów (1 981 podmiotów/ 10 tys. os.).

Obszarami o wyraźnej zapaści w tym aspekcie są: Obszar V – Zakaczawie, gdzie na każde 10 tys. mieszkańców przypadają zaledwie 883 podmioty, oraz Obszar IX – Fabryczna z wynikiem 956 podmiotów na każde 10 tys. osób.

¹⁰ Dane pochodzące z bazy GUS oraz ewidencji ludności. W obu przypadkach dane przedstawiają stan na koniec 2014 r.

Mapa 10 Rozkład przestrzenny wskaźnika „liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON przypadających na każde 10 tysięcy mieszkańców.

Legenda

- Granica miasta
- Obszary poniżej wartości referencyjnej

Liczba podmiotów wpisanych do REGON na każde 10 000 mieszkańców

- 883 - 1040
- 1040 - 1182
- 1182 - 1474
- 1474 - 1699
- 1699 - 2051
- 2051 - 2747

Źródło: opracowanie własne

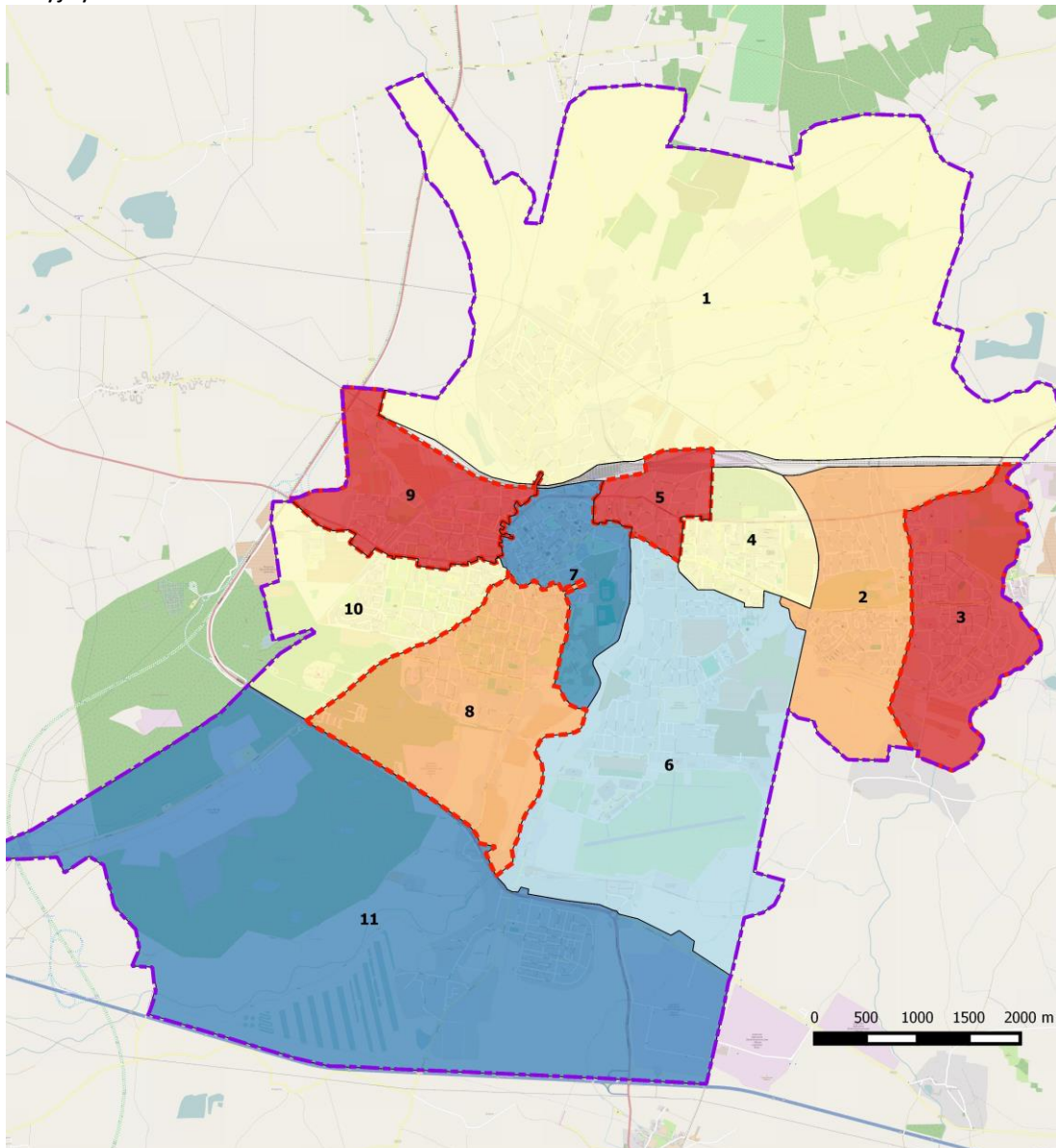
Wskaźnik przedsiębiorczości

Wskaźnik przedsiębiorczości obrazujący stosunek liczby os. fizycznych prowadzących własną działalność gospodarczą do ogólnej liczby osób w wieku produkcyjnym w znacznej mierze potwierdza zależności wynikające z poprzedniego podpunktu.

W dwóch obszarach, które wyróżniały się znacząco pod względem liczby podmiotów wpisanych do REGON własne inicjatywy gospodarcze prowadzi odpowiednio: w Obszarze VII (Stare Miasto) – 23,6% mieszkańców w wieku produkcyjnym, a w Obszarze XI (Rejon Południowy) – 24,2%. Wysoki poziom przedsiębiorczości cechuje także mieszkańców Obszaru VI (Rejon Al. Rzeczypospolitej) – 19,7 % oraz Obszaru I (Rejon Północny) – 18,5%.

Zdecydowanie najniższy poziom przedsiębiorczości wykazywali mieszkańcy Obszaru IX (Fabryczna) – 11,04% oraz Obszaru V (Zakaczawie) – 11,6%.

Mapa 11 Rozkład przestrzenny „wskaźnika przedsiębiorczości”, tj. liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w odniesieniu do ogólnej liczby ludności w wieku produkcyjnym.

Legenda

- Granica miasta
- Obszary poniżej wartości referencyjnej

Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gosp. w ogóle ludności w wieku produkcyjnym

- 11.0 - 13.7
- 13.7 - 16.3
- 16.3 - 18.9
- 18.9 - 21.6
- 21.6 - 24.2

Źródło: opracowanie własne

SFERA SPOŁECZNA

Udział osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym ogółem

Zjawisko wysokiego bezrobocia stanowi kluczową barierę i zagrożenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego lokalnych społeczności, będąc źródłem napięć i konfliktów społecznych.

Mimo, iż Legnica jako miasto cechuje się relatywnie niskim poziomem bezrobocia na tle innych miast, średniej wojewódzkiej, czy średniej krajowej to część jej obszarów zmagają się z niską aktywnością zawodową mieszkańców.

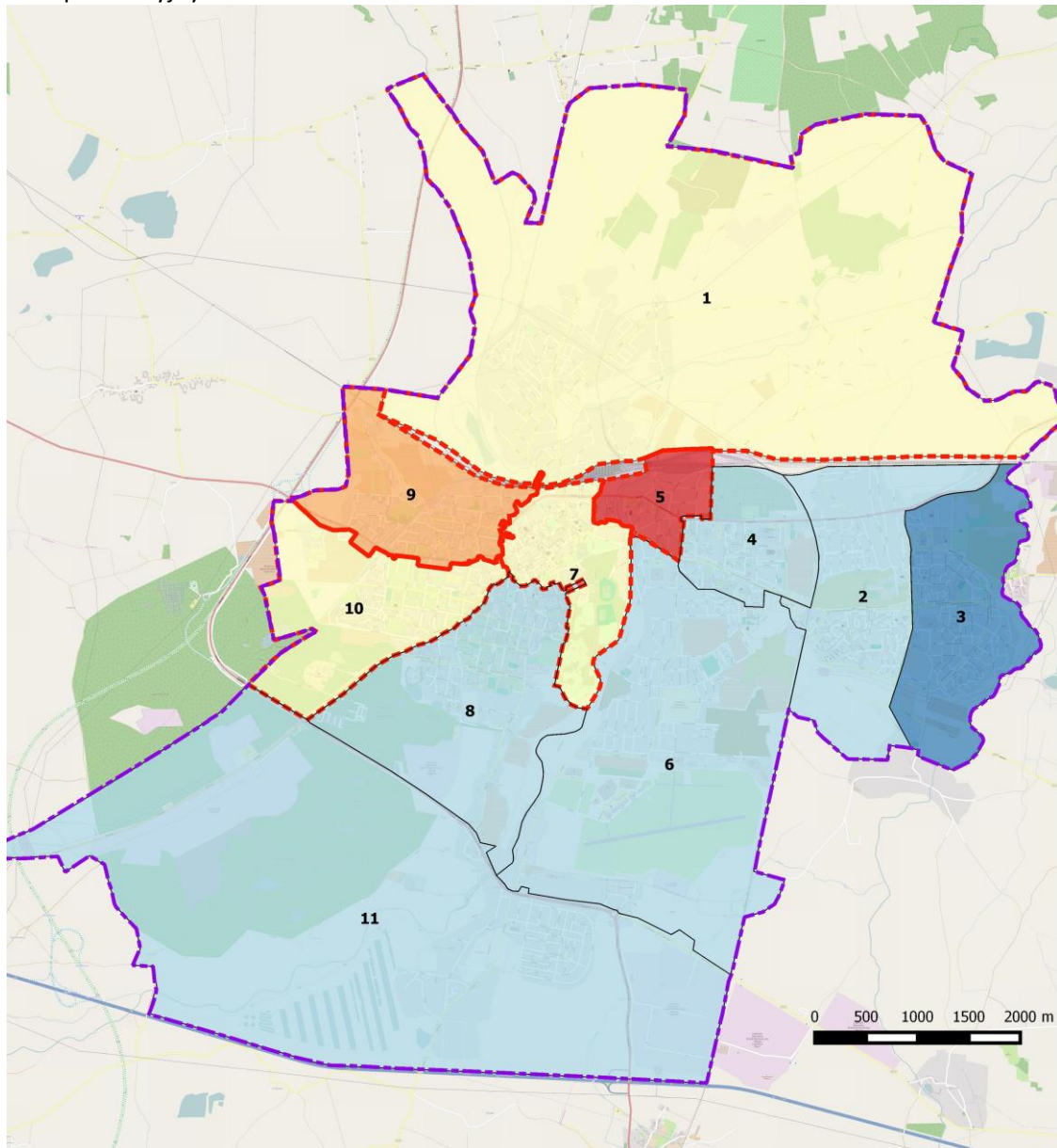
Problem wysokiego poziomu bezrobocia jest szczególnie zauważalny na Zakaczwawiu (Obszar V), gdzie osoby bezrobotne stanowią 12% ludności w wieku produkcyjnym, co zdecydowanie przewyższa średni poziom dla miasta jak i poziomy notowane na pozostałych analizowanych obszarach.

Drugim obszarem o wysokim poziomie bezrobocia jest Obszar IX – Fabryczna, gdzie osoby bezrobotne stanowią 9% ogółu os. w wieku produkcyjnym.

Obszarami o najniższym poziomie bezrobocia są obszary: II - Piekary I (5%), III - Piekary II (4%), IV - Kopernik (4%), VI – Rejon Al. Rzeczypospolitej (5%) oraz XI – Rejon Południowy (5%).

Warto zauważyć, iż obszary o najwyższym poziomie bezrobocia cechują się również najniższymi wskaźnikami przedsiębiorczości mieszkańców. Oznacza to, iż mieszkańcy wykazują niski poziom aktywności zawodowej, a swojej złej sytuacji na rynku pracy nie próbują rozwiązać podejmując samozatrudnienie. Apatia i niska aktywność mieszkańców na rynku pracy może być spowodowana różnymi czynnikami społeczno-gospodarczymi, jak i długotrwałym pozostawaniem poza rynkiem pracy.

Mapa 12 Rozkład przestrzenny wskaźnika „udziału osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym”

Legenda

Granica miasta

Obszary przekraczające wartość referencyjną

Udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym

3.6 - 4.0 %

4.0 - 6.0 %

6.0 - 8.0 %

8.0 - 10.0 %

10.0 - 11.6 %

Źródło: opracowanie własne

Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogóle osób bezrobotnych

Osoba zarejestrowana w Urzędzie Pracy otrzymuje status osoby długotrwale bezrobotnej wówczas, gdy okres w jakim pozostaje bez zatrudnienia przekracza 12 miesięcy. Bezrobocie długotrwale jest wysoce niekorzystne społecznie, wpływa bowiem zarówno na warunki bytowe rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia) jak i na kondycję psychiczną i społeczną osoby pozostającej bez pracy. Przeciągający się stan braku zatrudnienia w znacznej części przypadków prowadzi do pojawienia się apatii, zniechęcenia do poszukiwania pracy, a przede wszystkim zanikania posiadanych kwalifikacji i wiedzy o bieżących standardach i technologiach wykorzystywanych w wyuczonym zawodzie. Czynniki te pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego, często prowadząc do pojawienia się zjawisk niekorzystnych społecznie: patologii, zatrudnienia w „szarej strefie” czy bezdomności.

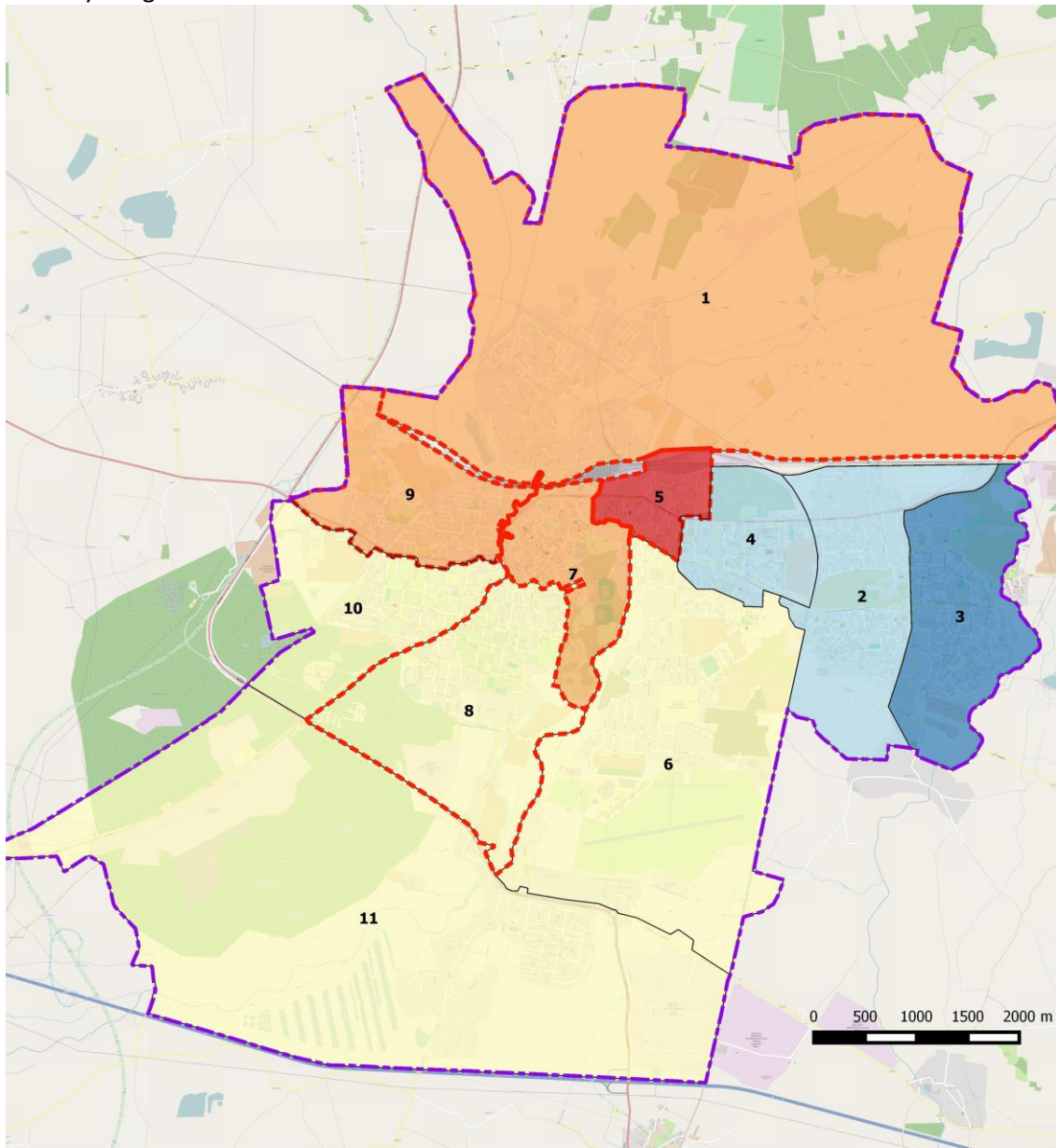
We wszystkich analizowanych jednostkach urbanistycznych Legnicy struktura bezrobocia była niekorzystna i osoby długotrwale bezrobotne stanowiły ponad połowę osób pozostających bez pracy.

Najgorsza sytuacja występuje na Obszarze V – Zakaczawiu, gdzie liczba osób długotrwale bezrobotnych w ogóle bezrobotnych wynosi 70%. Jest to zjawisko wysoce niepokojące, gdyż to właśnie na tym obszarze odnotowano najwyższy poziom bezrobocia dla całego miasta.

Ponadto wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych cechował obszary: IX – Fabryczna (67%), VII – Stare Miasto (65%) oraz I – Rejon Północny (65%).

Najniższy udział długotrwale bezrobotnych w strukturze bezrobotnych wynoszący 56% zanotowano w Obszarze III – Piekary II.

Mapa 13 Rozkład przestrzenny wskaźnika „udział długotrwale bezrobotnych w liczbie osób bezrobotnych ogółem”.

Legenda

Granica miasta

Obszary przekraczające wartość referencyjną

Udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie bezrobotnych ogółem

56 - 59 %

59 - 62 %

62 - 65 %

65 - 68 %

68 - 70 %

Źródło: opracowanie własne

Udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w ludności ogółem¹¹

Liczba osób, które zgodnie z ustawą z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593, z późn. zm.) są uprawnione do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej, w odniesieniu do ogólnej liczby mieszkańców obszaru, pozwala na dokonanie przybliżonej oceny stopnia zubożenia ludności oraz skali występowania problemów społecznych na danym obszarze.

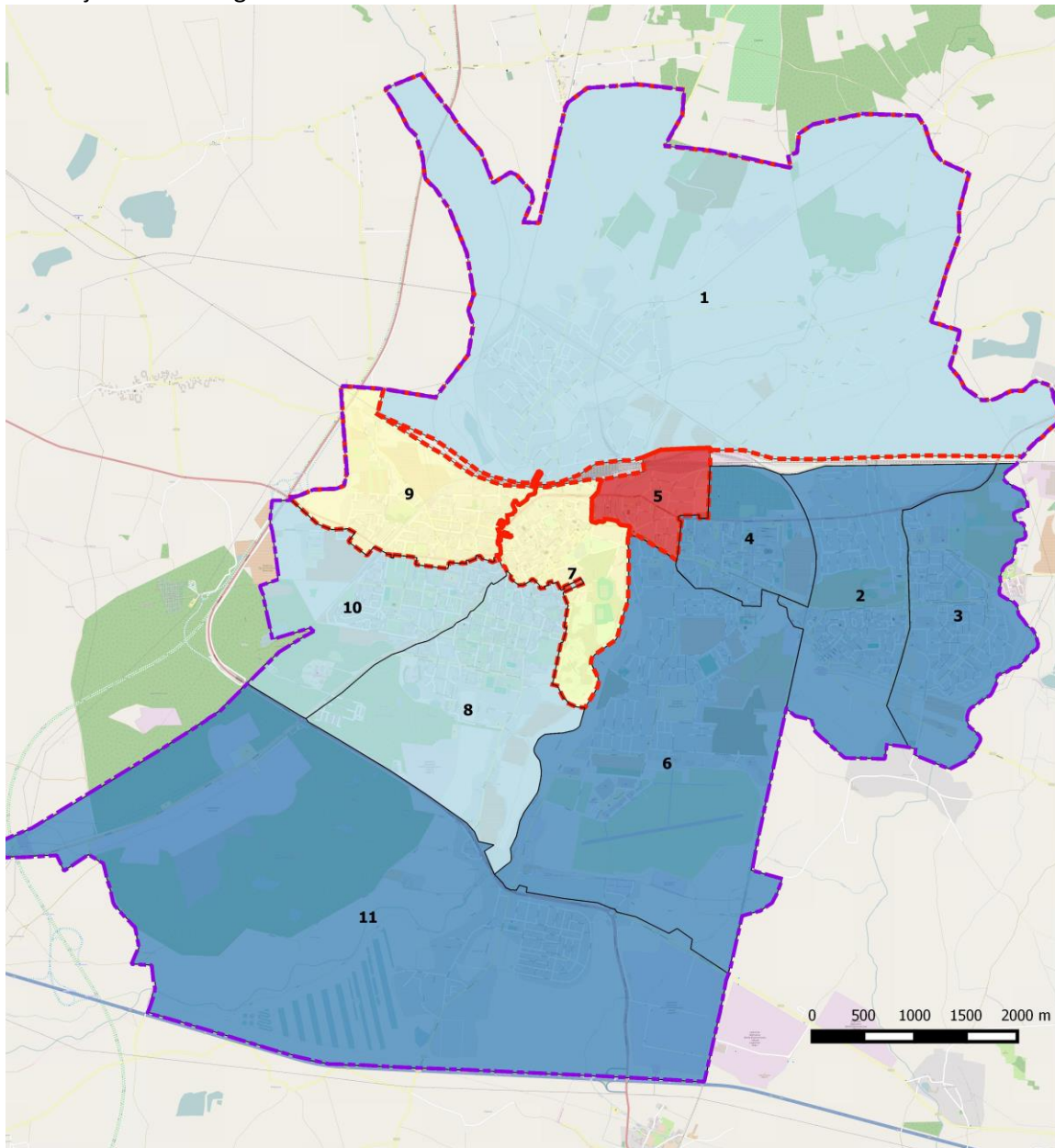
Analizując udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w ludności ogółem w poszczególnych obszarach i odnosząc go do wyników poziomu bezrobocia dostrzec można widoczną dodatnią korelację pomiędzy oboma parametrami.

Potwierdzeniem tego założenia jest fakt, iż obszarem, którego mieszkańcy najliczniej byli objęci wsparciem był Obszar V – Zakaczawie, gdzie aż 14% ludności otrzymywało świadczenia w ramach pomocy społecznej, a drugim w kolejności był Obszar IX – Fabryczna, gdzie tą formą wsparcia objętych zostało 8% mieszkańców.

Najniższy udział osób korzystających z opieki społecznej cechował obszary o dobrej sytuacji na rynku pracy, a więc: Obszar II – Piekary I (2%), Obszar III – Piekary II (1%) oraz Obszar IV - Kopernik (2%).

¹¹ Na podstawie danych z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Legnicy oraz ewidencji ludności (stan na koniec 2014 r.).

Mapa 14 Rozkład przestrzenny wskaźnika „udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w ludności ogółem”

Legenda

Granica miasta

Obszary przekraczające wartość referencyjną

Udział osób korzystających ze świadczeń MOPS w ludności ogółem

1.1 - 3.7 %

3.7 - 6.3 %

6.3 - 8.9 %

8.9 - 11.5 %

11.5 - 14.1 %

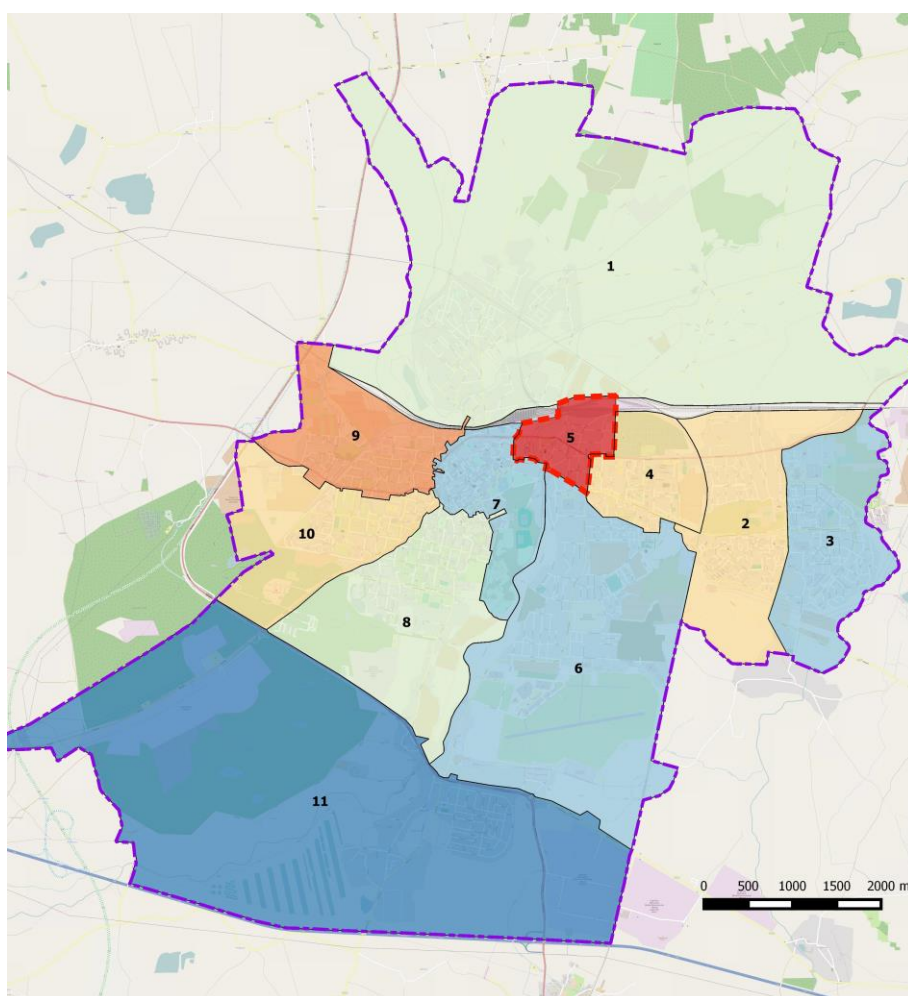
Źródło: opracowanie własne

**I.3.2 PODSUMOWANIE DELIMITACJI –
WSKAZANIE OBSZARÓW O NAJWYŻSZYM
STOPNIU DEGRADACJI**

Prezentacja wskaźnika sumarycznego delimitacji

Poniżej przedstawione zostało kartograficzne oraz tabelaryczne zestawienie podsumowujące wszystkie wskaźniki delimitacyjne w podziale na jednostki urbanistyczne. Jednostki urbanistyczne zostały uszeregowane według wskaźnika sumarycznego, który przedstawia stopień nasilenia zjawisk kryzysowych na danym obszarze – im wartości niższe tym wyższy stopień degradacji obszaru. Wskaźnik sumaryczny powstał w oparciu o sumę wystandaryzowanych wskaźników delimitacyjnych¹².

Mapa 15 Wynik delimitacji - rozkład przestrzenny wskaźnika sumarycznego ukazującego stopień natężenia zjawisk kryzysowych na poszczególnych obszarach miasta.

Legenda

- Granica miasta
- Obszar o najwyższym stopniu degradacji wskazany do rewitalizacji
- Wskaźnik sumaryczny natężenia zjawisk kryzysowych**
- -10.8
- -10.8 - -5.4
- -5.4 - -1.6
- -1.6 - 1.7
- 1.7 - 4.9
- 4.9 - 5.7

Źródło: opracowanie własne

¹² Dokładny opis metodyki został przedstawiony na wstępie rozdziału.

Tabela 17. Zbiorcze podsumowanie delimitacji obszarów kryzysowych Miasta Legnicy.

Nazwa obszaru	Sfera środowiskowa			Sfera demograficzna		Sfera gospodarcza		Sfera społeczna			Wskaźnik końcowy
	Udział terenów rekreacyjno-wypoczynkowych w całości obszaru	Udział powierzchni obszaru narażony na przekroczenia poziomu hałasu (pow. 60 db)	Udział budynków posiadających przyłącze do kanalizacji w budynkach ogółem	Udział os. w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności	Dynamika zmian liczby ludności w latach 2007-2014	Liczba podmiotów wpisanych do REGON/ 10 tys. osób	Wskaźnik przedsiębiorczości (l. os. fiz. prowadzących działalność gosp. na każde 100 os. w wieku prod.)	Liczba os. korzystających ze świadczeń MOPS w ogóle ludności	Udział os. bezrobotnych w ogóle ludności w wieku prod.	Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogóle os. bezrobotnych	
Obszar I - Północny	1,4%	18%	87%	19%	-2,03%	1656	18,48	6%	7%	65%	1,7
Obszar II - Piekary I	1,5%	47%	84%	25%	-6,94%	1180	16,30	2%	5%	61%	-1,6
Obszar III - Piekary II	0,9%	45%	94%	14%	-0,60%	1083	13,44	1%	4%	56%	4,9
Obszar IV - Kopernik	7,7%	62%	87%	34%	-8,88%	1185	17,71	2%	4%	60%	-2,6
Obszar V - Zakaczawie	4,4%	66%	89%	18%	-6,26%	883	11,62	14%	12%	70%	-10,8
Obszar VI - Rejon Al. Rzeczypospolitej	6,3%	31%	93%	22%	0,02%	1720	19,72	4%	5%	63%	4,6
Obszar VII - Stare Miasto	31,0%	40%	95%	24%	-10,26%	2747	23,63	7%	7%	65%	4,4
Obszar VIII - Tarninów	8,1%	47%	86%	17%	-2,57%	1981	15,53	5%	6%	64%	1,2
Obszar XIX - Fabryczna	1,5%	41%	88%	19%	-4,60%	956	11,04	8%	9%	67%	-5,4
Obszar X - Asnyka	13,4%	39%	73%	22%	-6,87%	1474	16,67	5%	7%	62%	-2,3
Obszar XI - Południowy	0,3%	32%	78%	14%	2,86%	2190	24,21	3%	5%	63%	5,7
Wartość referencyjna (średnia dla miasta)	3,8%	33%	86%	21,2%	-4,97%	1471	16,22	5%	6%	64%	

Źródło: opracowanie własne

Jak wynika z przeprowadzonej delimitacji obszarów kryzysowych Legnicy rozkład przestrzenny diagnozowanych problemów jest nierównomierny.

Jednostkami urbanistycznymi o najlepszej sytuacji społeczno-gospodarczej są obszary zlokalizowane na obrzeżach miasta ze znacznym udziałem zabudowy jednorodzinnej oraz relatywnie nowych osiedli. Do obszarów tych należą szczególnie: Obszar XI – Południowy, Obszar VI – Rejon Al. Rzeczypospolitej, a także Rejon III – Piekary II, które cechują się niskim poziomem problemów społecznych oraz wysokimi wskaźnikami dotyczącymi przedsiębiorczości i rynku pracy.

Kolejnym obszarem o wyraźnie wyższym poziomie wskaźnika zbiorczego jest Stare Miasto (Obszar VII). Wpływ na wysoką pozycję centralnej części miasta miały przede wszystkim wskaźniki dotyczące infrastruktury, ładu przestrzennego, a także wysokiego poziomu rozwoju gospodarczego. Jednocześnie niepokojącym zjawiskiem jest fakt, iż mimo dobrej sytuacji infrastrukturalno-gospodarczej teren Starego Miasta obciążony jest wysokimi wskaźnikami degradacji społecznej (bezrobociem, liczbą ludności korzystającej ze świadczeń pomocy społecznej), a przede wszystkim wyraźnym załamaniem demograficznym (starzejąca się ludność, najwyższy wskaźnik odpływu mieszkańców).

Obszarami o umiarkowanie dobrej sytuacji społeczno-gospodarczej należy uznać także Obszar I – Północny oraz Obszar VIII – Tarninów.

Obszarami będącymi poniżej przeciętnego poziomu dla miasta, zmagającymi się przede wszystkim z problemami natury demograficznej oraz infrastrukturalno-środowiskowej są tereny charakteryzujące się przewagą zabudowy blokowej, takie jak Obszar II – Piekary I oraz Obszar IV – Kopernik, a także Obszar X – Asnyka, zlokalizowany na zachodzie miasta.

Najtrudniejsza sytuacja występuje na obrzeżach ścisłego centrum, tj. od wschodu - na obszarze Zakaczawia i Kartuz (Obszar V), a od zachodu - w rejonie Fabrycznej oraz Zosinka (Obszar IX). W obu tych rejonach występuje największa kumulacja problemów społecznych, gospodarczych i środowiskowych, znacznie przekraczająca średnie wartości dla miasta.

Wskazanie obszaru o najwyższym poziomie degradacji

Szczególnie niepokojąco prezentuje się sytuacja na Obszarze V, czyli Zakaczawiu i Kartuzach. Mimo, iż znaczna część tego obszaru była wskazana we wcześniejszych programach rewitalizacji (*Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Miasta Legnicy, Programie Rewitalizacji Kartuz, rejonu ul. Henryka Pobożnego i Dworcowej*) i objęta znaczącym wsparciem infrastrukturalnym i społecznym, to natężenie zjawisk kryzysowych utrzymuje się na poziomie zauważalnie wyższym aniżeli w innych częściach miasta, wyraźnie przewyższając nawet te obszary, które również uznawane są za problemowe.

Wysoce niekorzystnym i niepokojącym zjawiskiem jest utrzymujący się na tym terenie wysoki poziom bezrobocia oraz znaczne uzależnienie części mieszkańców od pomocy opieki społecznej. Sytuacja ta jest tym bardziej groźna, że aż 70% osób bezrobotnych pozostaje bez pracy od ponad 12 miesięcy, co

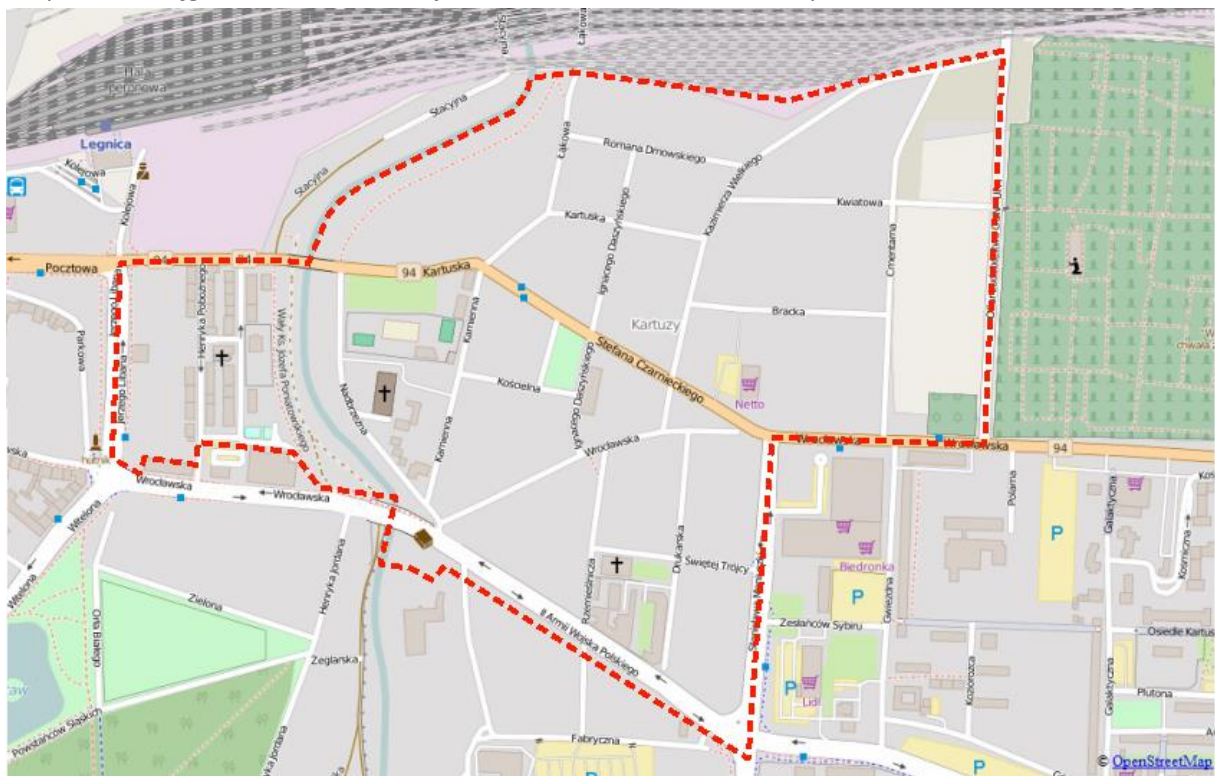
pogłębia uczucie wykluczenia, a także prowadzi do powstawania niekorzystnych zjawisk społecznych, patologii czy zjawisk przestępczych.

Zabudowa Zakaczawia zdominowana jest przez kwartały zabytkowych kamienic, które wykazują wysoki stopień degradacji i wymagają znacznych nakładów inwestycyjnych. Z kolei z pozoru korzystne położenie obszaru w pobliżu Starego Miasta, wzdłuż ważnych szlaków komunikacyjnych, przekłada się równocześnie na najwyższe pokrycie obszaru terenami narażonymi ponadnormatywnymi poziomami hałasu.

Utrzymujący się niekorzystny odbiór tej części miasta wpływa także na niską skłonność do lokowania w tym rejonie działalności gospodarczej przez przedsiębiorców, co pogłębia problem bezrobocia na tym obszarze, a z uwagi na brak kapitału prowadzi także do dalszej degradacji substancji budowlano-architektonicznej tej części miasta.

Powyższe uwarunkowania utwierdzają w przekonaniu, iż obszar Zakaczawia powinien zostać wskazany w pierwszej kolejności jako obszar wymagający wsparcia i punkt priorytetowy Programu Rewitalizacji. Kontynuacja rozpoczętych w poprzednim okresie programowania działań rewitalizacyjnych na tym terenie jest niezbędna i jak najbardziej zasadna. Konieczne jest wdrożenie szerokiego programu kompleksowych działań rewitalizacyjnych, obejmujących zarówno projekty o charakterze infrastrukturalnym jak i przede wszystkim społecznym, który zapobiegnie dalszej degradacji tego obszaru i pogłębianiu się niekorzystnych zjawisk społecznych. Szczegółowa analiza obszaru powinna przybliżyć charakter potrzeb tego rejonu miasta, oczekiwania jego mieszkańców, a przez to pomóc w określeniu efektywnego planu działań.

Mapa 16. Zasięg obszaru rewitalizacji: Obszar V Zakaczawie i Kartuzy

Źródło: opracowanie własne.